

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 9. juuni 2022
(OR. en)

10064/22
ADD 1

FIN 648

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	8. juuni 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3
Teema:	LISAD järgmise dokumendi juurde: Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne. 2021. eelarveaasta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3.

Lisatud: COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3

Strasbourg, 7.6.2022
COM(2022) 401 final

ANNEXES 1 to 3

LISAD

järgmise dokumendi juurde:

KOMISJONI ARUANNE

EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA KONTROLLIKOJALE

ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne. 2021. eelarveaasta

ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemus- aruanne

II osa

Lisad

Eelarveaasta

2021

#EUBUDGET

2021. aasta integreeritud finants-
ja vastavusaruanne

Euroopa Komisjon ei vastuta taaskasutamisest tulenevate võimalike tagajärgede eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2022

© Euroopa Liit, 2022

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtteid rakendatakse vastavalt komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsusele 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39). Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud kõik muudatused.

Selliste elementide kasutamiseks või paljundamiseks, mis ei kuulu Euroopa Liidule, võib olla vaja taotleda luba otse õiguste omajalt.

Kõik fotod © Euroopa Liit, kui ei ole märgitud teisiti.

ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne – II osa – Lisad – 2021. eelarveaasta

Print	ISBN 978-92-76-51013-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/733952	KV-AQ-22-002-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51012-3	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/285345	KV-AQ-22-002-EN-N

Samuti kättesaadavad:

ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne – I osa – 2021. eelarveaasta

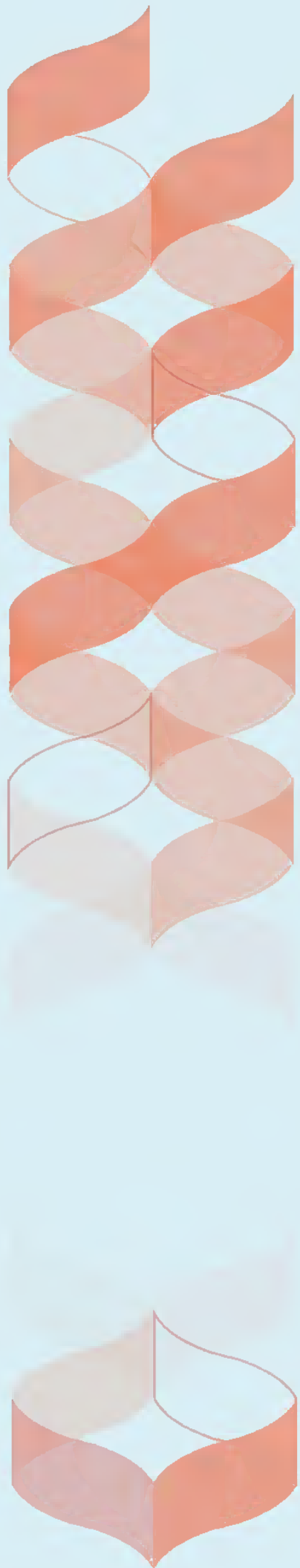
Print	ISBN 978-92-76-49919-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/022851	KV-AQ-22-001-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-49892-6	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/093153	KV-AQ-22-001-EN-N

ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne – III osa – Tehnilised lisad – 2021. eelarveaasta

Print	ISBN 978-92-76-51105-2	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/762638	KV-AQ-22-003-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51104-5	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/064137	KV-AQ-22-003-EN-N

Sisukord

1. LISA. HORIZONTAALSED PRIORITEEDID 2021. AASTAL	5
1. Taastumine ja vastupidavamaks muutumine	8
2. Rohe- ja digipöörde juhtimine kestliku tuleviku nimel	12
3. Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine	20
4. Euroopa positsiooni tugevdamine maailmas	28
2. LISA. SISEKONTROLL JA FINANTSJUHTIMINE	35
1. Tugevad vahendid ELi eelarve haldamiseks ja kaitsmiseks keerulises keskkonnas	36
2. Kontrolli tulemused	48
3. Liidu vahendite haldaja kinnitus	63
4. Edasised arengusuunad: väljavaated 2022. aastaks ja pärast seda	68
3. LISA. TAASTE- JA VASTUPIDAVUSRAHASTU: UUS TULEMUSPÕHINE VAHEND ELI MAJANDUSE TAASTUMISE TOETAMISEKS	70

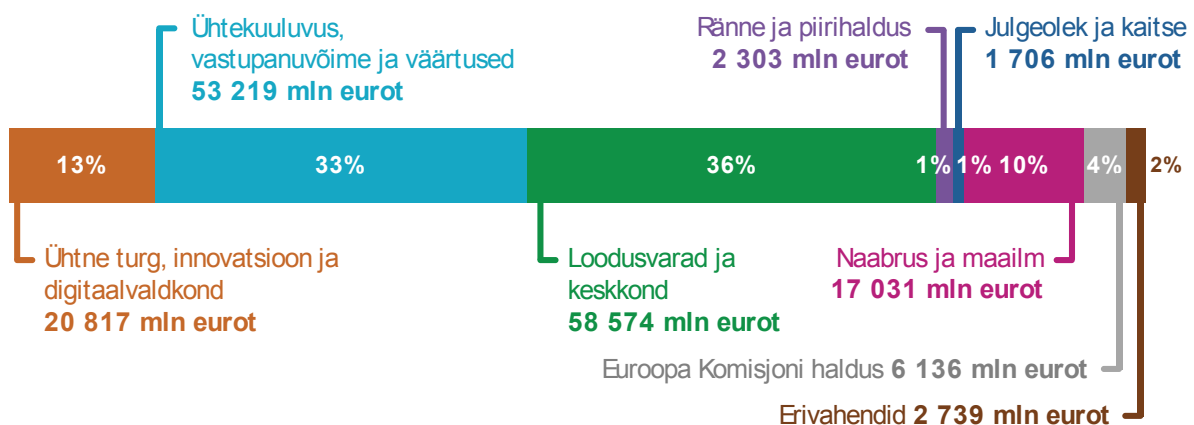
1. lisa. Horisontaalsed prioriteetid 2021. aastal

Horisontaalsed prioriteetidid 2021. aastal

ELi eelarve on üha olulisem vahend ELi prioriteetide saavutamiseks. Eelarvest toetatakse programmide kaudu ELi sise- ja välispoliitikat ning luuakse Euroopa lisaväärtust, saavutades tulemusi, mida omavahel kooskõlastamata riiklike kulutustega ei oleks võimalik saavutada. ELi programmid on ette nähtud töötama koos, et luua sünergiat, hoogustada avaliku ja erasektori vahendite eraldamist ning edendada koordineeritult mitut üldist poliitilist prioriteeti, mis on von der Leyeni komisjoni üldeesmärkide jaoks keskse tähtsusega ⁽¹⁾.

2021. aasta eelarve oli 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus esimene. See oli ELi COVID-19 pandeemia tervikliku reageerimise keskmeks, võimaldades pakilistele vajadustele kiiresti ja paindlikult reageerida. Ka jätkati eelarvega aluse loomist ELi tulevasele kestlikkusele ja heaolule, eelkõige investeeringutega keskkonnahoidlikku ja digitaalsesse majanduse taastamisse. See võimaldab Euroopa sotsiaalmajandusel vastupidavamaks muutuda ja edendab töökohtade loomist. ELi 2021. aasta eelarve sisaldas kokku 164 miljardit eurot järgmistele rubriikidele eraldatud kulukohustusi.

Mitmeaastane finantsraamistik 2021. aastal Kokku 162 526 mln eurot

Mitmeaastane finantsraamistik: ELi 2021. aasta eelarve kulukohustuste assigneeringud eelarverubriikide kaupa (miljonites eurodes).

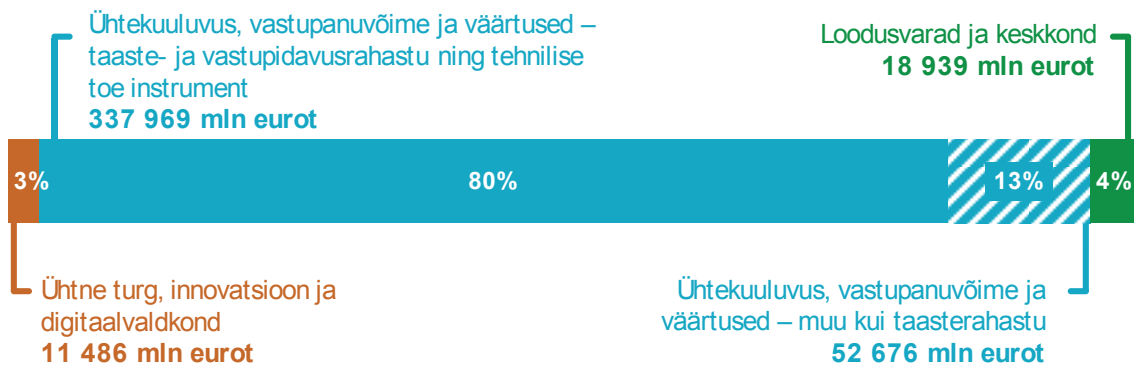
Allikas: Euroopa Komisjon.

Pandeemia majandusliku ja sotsiaalse mõjuga toimetulekuks toetab ELi eelarvet taasterahastu „Next Generation EU“. Next Generation EU on 807 miljardi euro ⁽²⁾ suurune ajutine taasterahastu, mis koosneb ELi pikaajalist eelarvet täiendavatest toetustest ning on keskendatud taastumise üliolulistele esimestele aastatele. Taasterahastu vahendid investeeritakse mitmesse programmi ja seetõttu kirjeldatakse seda läbivalt käesolevas lisas.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_et.pdf.

⁽²⁾ 807 miljardit eurot jooksevhindades, 750 miljardit eurot 2018. aasta hindades.

Next Generation EU 2021. aastal
Kokku **421 070 mln eurot**

Next Generation EU kulukohustuste assigneeringud eelarverubriikide kaupa (miljonites eurodes).

Allikas: Euroopa Komisjon.

Käesolevas lisas esitatud tulemuslikkuse analüüsis kirjeldatakse, kuidas ELi programmid on aidanud mitut valdkonnaülest ja omavahel seotud poliitilist prioriteeti edendada. Analüüsi neli põhiteemat on järgmised:

- taastumine ja vastupidavamaks muutumine;
- rohe- ja digipöörde juhtimine kestliku tuleviku nimel;
- inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine;
- Euroopa positsiooni tugevdamine maailmas.

Siin tehtud kokkuvõtte täiendab 4. lisa sisalduvat programmpõhist aruannet, mille Euroopa Komisjon esitab veebisaidil [\[link\]](#).

1. Taastumine ja vastupidavamaks muutumine

Taasterahastu ei tähenda pelgalt taastamist, vaid see kujundab eelolevatel kümnenditel meie maailmajagu. Anname oma ühiskonnale ja majandusele vahendid, et muutuda tugevamaks ja vastupidavamaks.

Ursula von der Leyen

Euroopa Komisjoni president

COVID-19 kriis on toonitanud ELi majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupanuvõime tugevdamise strateegilist tähtsust. Samuti on see rõhutanud tungivat vajadust suurendada ELi kriisideks valmisoleku ja neile reageerimise suutlikkust, sealhulgas investeerides tugevatesse tervishoiusüsteemidesse ning suurendades ELi võimet reageerida looduskatastroofidele ja muudele hädaolukordadele.

Käesolevas jaos käsitletakse ELi reageerimise põhikomponente, esmalt taastumise toetamise ning seejärel tugevamale ja vastupidavamale ELile aluse panemise seisukohast.

Taastumise toetamine vahetult pärast pandeemiat

2021. aastal oli ELi eelarvemeetmete põhieesmärk toetada taastumist majandusšokist, mis oli tingitud COVID-19 pandeemiast ja selle leviku tõkestamiseks kehtestatud piirangutest. See saavutati peamiselt kaheosalise lähenemisviisi rakendamisega: 1) andes liikmesriikidele võimalikult palju paindlikkust, et suunata kõik 2014.–2020. aasta pikaajalises eelarves olemasolevad vahendid ümber võitlusse pandeemia tervisealaste ja majanduslike tagajärgedega, ning 2) pakkudes uusi ELi vahendeid, et toetada taastumist lühemas plaanis seni, kuni on alus pandud pikaajalisele reageerimisele (kirjeldatud allpool).

Järgmised meetmed võimaldasid liikmesriikidel suunata 2014.–2020. aasta pikaajalisest eelarvest ülejäänud vahendid ümber, et rahastada pandeemiale reageerimist.

- **Koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse** raames eraldati umbes 8 miljardit eurot otseseid likviidsusvahendeid, et kaasata COVID-19 pandeemia mõju leevendamiseks investeringuid, võimaldades ELi kulueeskirju paindlikumalt kohaldada ja laiendades ELi solidaarsusfondi kohaldamisala.
- Ka **koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse+** raames nähti ette erakordne paindlikkus, võimaldades täielikult kasutusele võtta kogu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamata jäänud toetuse, pakkudes võimalust katta ühe eelarveaasta kulud täies mahus (100 %) ELi eelarvest ning lihtsustades programmi rakendamise, rahastamisvahendite kasutamise ja auditeerimisega seotud menetlusetappe.

Ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetava taasteabi (REACT-EU) algatuse kaudu tehti kättesaadavaks uued vahendid kogusummas 50,6 miljardit eurot ⁽³⁾. REACT-EU on taasterahastu üks suurimaid programme. Selle eesmärk oli rahastada projekte, mis edendavad kriiside lahendamise suutlikkust COVID-19 kontekstis, ning investeerida tegevustesse, mis aitavad valmistuda keskkonnahoidlikuks, digitaalseks ja vastupanuvõimeliseks majanduse taastamiseks. REACT-EU tugevdas operatiivselt asjaomaseid 2014.–2020. aasta programme ja see täiendab 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika eraldisi. 2021. aastal aitas see jätkata toetuse maksmist tervishoiusektorile, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning lühendatud tööaja kavadele, keskendudes samal ajal kriisi tagajärgede kõrvaldamise raames digitaalvaldkonna ja keskkonnahoidlikke investeeringuid tehes pikaajalisele taastumisele.

ELi eelarvel oli oluline roll ka tervisealase hädaolukorra otsesel ohjamisel, eelkõige esialgsete kulude osalise rahastamisega 2,7 miljardi euro suurusest erakorralise toetuse rahastamisvahendist. EL pidas mitmekesise vaktsiinistrateegia raames, mille eesmärk oli tagada võimalikult varajane juurdepääs ohututele ja tõhusatele vaktsiinidele, läbirääkimisi eelostulepingute sõlmimiseks kaheksa vaktsiinitootjaga (AstraZeneca, BioNTech–Pfizer, CureVac, Johnson & Johnson, Moderna ja Sanofi–GlaxoSmithKline, Novavax ja Valneva). Tänu sellisele kooskõlastatud ELi lähenemisviisile oli liikmesriikidel võimalik jagada tol ajal veel tõestamata tõhususega vaktsiinide väljatöötamise investeerimise riski ning nad said juurdepääsu suurele hulga potentsiaalsetele vaktsiintehnoloogiatele ja ettevõtjatele.

Nende vaktsiinide eest maksti erakorralise toetuse rahastamisvahendi kaudu osaliselt ELi eelarvest. Tegemist on vahendiga, mille eesmärk on toetada (osaliselt kiirhangete mehhanismide kaudu) mitmesuguseid sihtotstarbelisi meetmeid, kui vajaduse ulatust, kiireloomulisust või piiriülest olemust arvesse võttes on kõige parem tegutsemisviis ELi koordineeritud sekkumine.

Praegu on vaksineerituse määr ELis üks maailma kõrgemaid: 82 % ⁽⁴⁾ **ELi täisealisest elanikkonnast on vähemalt ühe korra vaksineeritud.**

Erakorralise toetuse rahastamisvahendist rahastati ka ⁽⁵⁾ **COVID-19 vaktsiini, testimis- ja läbipõdemistõendite väljaandmise ja kontrollimise koostalitlusvõimelist taristut** (16 miljoni euroga). ELi digitaalse COVID-tõendi määrus jõustus 1. juulil 2021 ja see on soodustanud kodanike turvalist ja vaba liikumist ELis pandeemia ajal ning seega ka ELi taasavamist, mis on majanduse elavnemise eeltingimus.

Tugevama ja vastupidavama ELi ülesehitamine pikaks ajaks

Kriis rõhutas ka otsustavate sammude astumise tähtsust tugevama, vastupidavama ja kestlikuma tuleviku kujundamisel. Sel põhjusel eraldatakse suurem osa taasterahastu vahenditest (kuni 724 miljardit eurot) ⁽⁶⁾ taaste- ja vastupidavusrahastule. Tegemist on erandliku ja ajutise uuendusliku vahendiga, mis on loodud selleks, et aidata liikmesriikidel teha investeeringuid ja läbi viia reforme eesmärgiga kujundada oma pikaajalist majanduskasvu trajektoori kooskõlas ELi peamiste prioriteetidega, kiirendades eelkõige rohe- ja digipöoret. Rahastul on kuus sammast: rohepöore;

⁽³⁾ REACT-EU on jagatud kahte ossa: suurem osa on programmitööks kättesaadav 2021. aastal (39,6 miljardit eurot) ja ülejäänud 2022. aastal (10,8 miljardit eurot).

⁽⁴⁾ 13. mai 2022. aasta seisuga oli 62,4 % täisealisest elanikkonnast täielikult vaksineeritud.

⁽⁵⁾ Teised erakorralise toetuse rahastamisvahendist rahastatavad algatused on nimetatud järgmisel veebisaidil: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/emergency-support-instrument_et.

⁽⁶⁾ See koosneb toetustest (338 miljardit eurot) ja laenudest (386 miljardit eurot), mille summad on jooksevhindades.

digipööre; majanduslik ühtekuuluvus, tootlikkus ja konkurentsivõime; sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus; tervishoiualane, majanduslik, sotsiaalne ja institutsiooniline vastupidavus ning järgmise põlvkonna poliitika.

Määruses, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, kutsuti liikmesriike üles esitama komisjonile riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad. Nendes kavades esitasid liikmesriigid oma reformi- ja investeerimiskavad, millega toetatakse taastumist ja tugevdatakse vastupanuvõimet, eelkõige Euroopa poolaasta kontekstis riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleemide lahendamise ja asjakohase panustamisega määruse artiklis 3 sätestatud kuude poliitikasambasse. Määrusega nõutakse liikmesriikidelt selgitust ka selle kohta, kuidas nende kavade peasisemad kliima- ja digieesmärkide saavutamisele, soolisele võrdõiguslikkusele ja kõigile võrdsete võimaluste tagamisele kaasa aitama. Kavade hindamise menetlust selgitatakse käesoleva aruande III lisas.

2021. aastal kiitis nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal heaks 22 riiklikku taaste- ja vastupidavuskava. Nende heakskiidetud kavade kohane kogueraldis on 291 miljardit eurot tagastamatu rahastusena ja 154 miljardit eurot laenudena (7). Kaks kolmandikku rahastamise ja laenu summast on seotud investeringutega ning üks kolmandik reforme puudutavate meetmetega. Meetmeid jälgitakse vahe-eesmärkide ja eesmärkide abil, mis tuleb täita 2026. aasta augustiks. Olulise uuendusena makstakse taaste- ja vastupidavusrahastust vahendid välja mitme osamaksena, kui liikmesriigid on kokkulepitud vahe-eesmärgid ja eesmärgid saavutanud.

Esimese makse summas 10 miljardit eurot tegi komisjon kooskõlas vahe-eesmärkide ja eesmärkidega 2021. aasta detsembris Hispaaniale. See tagastamatu rahaline toetus maksti välja siis, kui Hispaania oli täitnud asjakohased 52 vahe-eesmärki, mis hõlmasid reforme kestliku liikuvuse, energiatõhususe, CO₂ heite vähendamise, ühendatuse, avaliku halduse, oskuste, hariduse ja sotsiaalsete aspektide, teadus- ja arendustegevuse, tööjõu ja fiskaalpoliitika valdkonnas ning Hispaania auditi- ja kontrollisüsteemi tugevdamist taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamiseks.

Vastupanuvõimet tulevastele tervisealastele hädaolukordadele on parandatud ELi tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutuse loomisega. Selle president von der Leyeni 2021. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus Euroopa tervisealiidu põhisambaks nimetatud asutuse eesmärgid on ohtude ja võimalike tervisekriiside prognoosimine, ennetamine, avastamine ja neile reageerimine luureteabe kogumise ja suutlikkuse suurendamise kaudu. Asutus teeb tihedat koostööd ELi ja riiklike terviseametite, tööstusharu ja rahvusvaheliste partneritega, et parandada ELi valmisolekut tervisealasteks hädaolukordadeks. Eesmärkide täitmiseks on asutusele eraldatud aastatel 2022–2027 rakendamiseks eri programmidest (programm „EL tervise heaks“, programm „Euroopa horisont“ ja ELi elanikkonnakaitse mehhanism) ligikaudu 6 miljardi euro suurune eelarve.

Vastupanuvõime suurendamine nõuab ka katastroofidele reageerimise valmiduse edendamist. Selleks tugevdab ELi elanikkonnakaitse mehhanism elanikkonnakaitsealast koostööd ELi liikmesriikide ja ülejäänud kuue osaleva riigi vahel. Kuigi Euroopa Komisjon tunnustab, et esmane vastutus elanikkonnakaitse eest lasub liikmesriikidel, pakub ta riikide ametiasutustele lisatoetust, mille lõppeesmärk on parandada katastroofide ennetamist, nendeks valmisolekut ja neile reageerimist, suurendades suutlikkust reageerida kriisidele (olgu need metsatulekahjud, tervise- ja meditsiinilised hädaolukorrad või keemilised, bioloogilised, radioloogilised või tuumaintsidendid), mis riigi individuaalsele reageerimisvõimekusele üle jõu käivad. Seetõttu on komisjonil kogu maailmas katastroofidele reageerimise koordineerimisel võtmeroll, kuna ta katab vähemalt 75 % lähetatud

(7) Laenu taotles kuus liikmesriiki (Kreeka, Itaalia, Küpros, Portugal, Rumeenia ja Sloveenia).

isikute transpordi- ja/või tegevuskuludest. 2021. aasta aprillis vastu võetud uus ettepanek võimaldab ELil aktiivsemalt tegutseda ning mehhanism on liikmesriikide toetamisel paindlikum, eriti kui neid tabavad ühel ja samal ajal ulatuslikud ja keerukad hädaolukorrad.

- 2021. aasta metsatulekahjude hooajaks valmistudes kaasrahastas komisjon **rescEU tuletõrjesõidukite pargi** valmisolekut, et katta võimalikke puudujääke metsatulekahjudele reageerimisel. Kuus ELi liikmesriiki (Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia ja Rootsi) andsid kokku 11 tuletõrjelennukit ja kuus helikopterit hädaolukorra puhuks teiste liikmesriikide käsutusse, kes annavad vastutasuna rahalise panuse nende valmisolekukulude katmisse. Praegu käivad ettevalmistused 2022. aasta metsatulekahjude hooajaks.
- Komisjon lõi ELi elanikkonnakaitse mehhanismi raames **rescEU strateegilise meditsiinireservi ja jaotusmehhanismi**, mille varusid hoitakse üheksas liikmesriigis. Reserv võimaldab meditsiiniseadmeid, näiteks hingamisaparaate ja isikukaitsevahendeid, igal pool ELis ja kolmandates riikides kiiresti kohale toimetada.
- Erakorralise toetuse rahastamisvahendit kasutati ka **tervishoiuga seotud materjalide hankimisel, meditsiini personali abistamisel ja mobiilsete meditsiinilise reageerimise vahendite operatiivsel toetamisel**. Rahastamisvahendi kaudu tehakse meditsiini personal ja ravimeeskonnad kättesaadavaks seal, kus neid Euroopas kõige rohkem vajatakse, ning abistatakse veoste transportimisel.

2. Rohe- ja digipöörde juhtimine kestliku tuleviku nimel

Soovime parandada järgmisele põlvkonnale heas seisundis planeedi ning head töökohad ja majanduskasvu, mis ei kahjusta meie loodust.

Ursula von der Leyen

Euroopa Komisjoni president

Kesksel kohal ELi poliitikas ja selle majanduse taastamise strateegias on rohe- ja digipööre.

ELi kestlikkuse tagamiseks on hädavajalik asetada ELi sotsiaalse ja majanduskasvu mudeli keskmesse kliima ja elurikkuse kaitse ning digipööre. Üleilmne konkurents kontrolli pärast digitehnoloogia üle muutub üha karmimaks ja seetõttu on ülimalt oluline, et ELi ettevõtjatel, avalikul sektoril ja teadlastel oleks ELi juurdepääs arvutusandmetele, tehisintellektile ja digitaristule. Veelgi enam, selleks et saavutada eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks 55 %, on vaja toetada ja ergutada uuenduslikke ja vähese CO₂ heitega tehnoloogialahendusi. ELi eelarvel on kõigis neis valdkondades ääretult tähtis roll.

Euroopa roheline kokkulepe on kestliku majanduskasvu tegevuskava

ELi majanduskasvu strateegia keskmes on rohepööre. Rohepöördel on kestliku tuleviku alustalana oluline roll Euroopa majanduse CO₂ heite vähendamisel ja ELi tööstuse konkurentsivõime suurendamisel, toetades samal ajal ELi pikaajalist energiasõltumatust. See hõlmab kliima- ja elurikkuse eesmärkidega seotud jõupingutusi, tagades samal ajal kõigile õiglase ülemineku.

Kliimamuutustevastane võitlus on olemuselt riigipiiride ülene ning seetõttu tuleb meetmeid võtta nii ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil. ELi meetmetes võib ära kasutada märkimisväärset mastaabisäästu, koondada ressursse kriitilise massi saavutamiseks ja aidata kaasa ELi positsiooni tugevdamisele rahvusvahelisel areenil.

Kliima	Elurikkus
2020. aasta lõpuks saavutati tänu piirkondlikele vahenditele taastuenergia täiendava tootmisvõimsuse kasv enam kui 2 735 megavatt-tunni võrra.	2020. aasta lõpuks oli tänu programmi LIFE rahastusele taastatud rohkem kui 15 000 km ² elupaiku või parandatud nende kaitsestaatust.
Partnerriikides plaaniti aastatel 2014–2020 ELi toetuse abil üles seada 18 000 gigavatti taastuenergia tootmisvõimsust.	Aastatel 2013–2021 võeti partnerriikides ELi arendusprojektide toel kaitse alla 909 620 km ² suure bioloogilise mitmekesisusega alasid ja metsaalasid.

EL on võtnud kohustuse pühendada märkimisväärne osa oma eelarvest kliimaga seotud sekkumiste rahastamisele. Uusim kättesaadav teave näitab, et aastatel 2014–2020 kulutas EL kliimameetmetele 221 miljardit eurot ehk 20,6 % oma mitmeaastasest kogueelarvest ⁽⁸⁾. Komisjon on suurendanud 2021.–2027. aastaks oma ELi eelarvest (mille mahtu on suurendanud taasterahastu) kliimapolitiitika süvalaiendamisse panustamise üldeesmärki 30 %ni. Seda eesmärki toetatakse ka regionaalpoliitika kaudu, mille jaoks on ette nähtud õiguslikult siduv osa eelarvest – Euroopa Regionaalarengu Fondile 30 % ja Ühtekuuluvusfondile 37 %. Samuti töötas komisjon välja ja avaldas uue ELi koefitsientidel põhineva meetodika, et tagada tõhus ja usaldusväärne lähenemisviis selle eesmärgi saavutamiseks seotud arvutuste tegemiseks.

Taaste- ja vastupidavusraha annab olulise panuse kliimaeesmärgi saavutamisse. Rahastu eesmärk on aidata ELil saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsuse eesmärk, eraldades selleks 37 % rahastu vahenditest kliimaga seotud investeeringuteks ja reformideks. Liikmesriigid on 2021. aastal heaks kiidetud 22 riikliku taaste- ja vastupidavuskava raames näinud kliimavaldkonnale ette peaaegu 40 % kulutustest, mida on tublisti rohkem kui eesmärgiks seatud 37 %. Nõukogu heakskiidetud riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega hõlmatud investeeringud puudutavad paljusid sektoreid. Näiteks on kavas kulutada umbes 70,7 miljardit eurot, et suurendada Euroopa liikuvussüsteemi kestlikkust, sealhulgas renoveerida ja ajakohastada raudteevõrke ning luua uus alternatiivkütuste taristu.

Kokku **137 538 mln eurot**

Kliimaga seotud eraldised 2021. aastal (miljonites eurodes).

Allikas: Euroopa Komisjon.

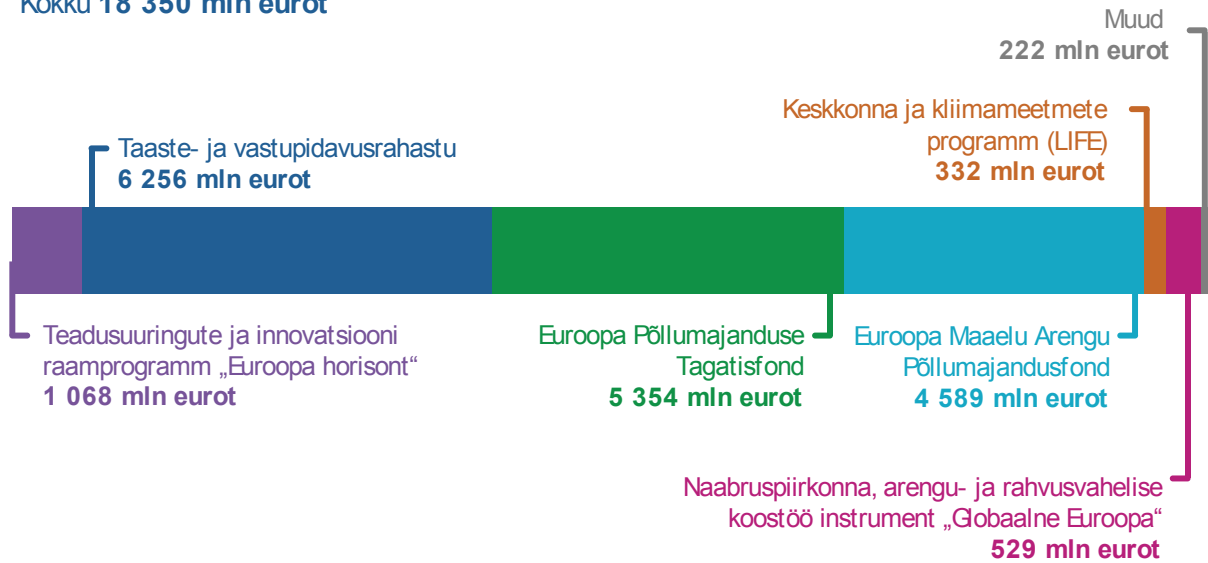
⁽⁸⁾ Tegemist on 2020. aasta haldus- ja tulemusaruandes esitatud arvu ajakohastusega, mis kajastab hiljuti kättesaadavaks muutunud teavet jagatud eelarve täitmise raames kulutatud ELi vahendite sihtkoha ja tehniliste paranduste kohta (sh kaasrahastamine Euroopa Sotsiaalfondist, mille Euroopa Kontrollikoda oma viimases kliimat käsitlevas eriaruandes kindlaks tegi).

Komisjoni arvutuste kohaselt rahastati 2021. aastal ELi eelarvest ligikaudu 138 miljardi euro väärtuses kliimaga seotud sekkumisi (32 % kogueelarvest). Allpool on esitatud mõned näited.

- Ühtekuuluvuspoliitika fondide ja [Euroopa ühendamise rahastu](#) kaudu **toetati jätkuvalt struktuurimuutusi, mida ELi majandus vajab kliimanetraalsuse ja energiasõltumatus saavutamiseks.**
- 2021. aastal käivitati nii programmi „Horisont 2020“ kui ka programmi „Euroopa horisont“ raames **uued teadus- ja innovatsiooniprojektid**, sealhulgas roheliste lennujaamade ja sadamate märgilise tähtsusega projektid, uued partnerlused/ühisettevõtted (nt seoses SESAR 3, Euroopa raudtee, puhta lennunduse, puhta vesiniku, heiteta maanteed ja veetranspordiga), samuti algatati kliimamissioonid (nt seoses kliimamuutustega kohanemise, kliimanetraalsete ja arukate linnade, puhaste ookeanidega).
- **Murrangulise innovatsiooni toetamine.** Euroopa Innovatsiooninõukogu rahastamisvahend „Accelerator“ algatas 2021. aastal projektikonkursi, et toetada just Euroopa rohelise kokkuleppega seotud uuendusi. Projektikonkursi keskmes on ELi prioriteedid üleminekul rohelisele, digitaalsele ja elujõulisele ühiskonnale, pöörates erilist tähelepanu uuendustele ühes järgmistest valdkondadest: vähese CO₂ heitega tööstusharud; hoonete põhjalik renoveerimine; taastuenergia; akud ja muud energiasalvestussüsteemid. Uuenduslike lahenduste kasutuselevõtt on ELi eesmärkide saavutamise tõukejõud.
- **Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamine.** 30. septembri 2021. aasta seisuga oli ELi ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm raames loodud kasvuetapi omakapitalirahastust investeeritud 6,7 miljonit eurot [riskikapitalifondi, mis keskendub oma tegevuses puhtale tehnoloogiale](#), et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad saaksid kestliku tuleviku saavutamisel kasvada.
- **ELi kliimamuutuste leevendamise eesmärgi toetavate oskuste omandamine.** Mitu Erasmus Munduse ühist magistriõppekava on otseselt seotud kliimamuutuste küsimustega, näiteks [linna kliimakeskkonna ja kestiikkuse magistriõpe](#), mille läbijad on kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistid, kes mõistavad ning oskavad hinnata ja juhtida linnade kliimataluvust, et elada maailmas, mis on 1,5 °C soojem, ja [merekeskkonna taastuenergia magistriõpe](#), mis on kohandatud ettevõtjate vajaduste rahuldamiseks avamere taastuenergia valdkonnas ning on rahvusvahelise suunitlusega, põhinedes üleilmselt tuntud uurimiskeskuste, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning majandusharu suurettevõtete osalemisel assotsieerunud partneritena. Teine näide on toetus, mida Euroopa Sotsiaalfond on andnud alates 2016. aastast Itaalias Sardiinias enam kui 5 000 töötajale, et aidata neil leida tööd Euroopa rohelises ja sinises majanduses, tugevdades kõigepealt nende oskusi tööalase juhendamise, praktika ja koolitusega, millele järgneb sertifitseerimine, ning aidates neid seejärel oma ettevõttega alustada.
- **Toetus ja investeeringud uuenduslikesse ja vähese CO₂ heitega tehnoloogialahendustesse, mis on vajalikud ELi üleminekuks vähese CO₂ heitega majandusele.** [Innovatsioonifond](#) loob rahalisi stiimuleid ja toetab projekte, mis on seotud väga uuenduslike tehnoloogialahendustega, protsesside või toodetega, mis on piisavalt kasutusvalmis ja millel on märkimisväärne potentsiaal vähendada kasvuhoonegaaside heidet. Esimesele kahele projektikonkursile esitati üle 540 ettepaneku ja 2021. aastal allkirjastati esimesed 30 toetuslepingut väikesemahuliste puhta tehnoloogia projektide arendamiseks.

2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus pannakse ka suuremat rõhku elurikkuse kaitsmisele. Tänu eesmärgile pühendada sellele juba 2024. aastal 7,5 % iga-aastastest ressurssidest ja alates 2026. aastast 10 % iga-aastastest ressurssidest panustatakse ELi eelarvega ELi elurikkuse strateegia 2030. aasta eesmärkide täitmisele. Komisjoni arvutuste kohaselt eraldati 2021. aastal elurikkuse läbivaks küsimuseks muutmiseks 18 miljardit eurot ehk 4,3 % ELi eelarvest (sh taasterahastu).

Kokku 18 350 mln eurot

Elurikkusega seotud eraldised 2021. aastal (miljonites eurodes).

Allikas: Euroopa Komisjon.

- Euroopa Keskkonnaamet pakub Copernicuse maaseire teenuse osana **üleeuroopalise ja kohaliku maakatte ja maakasutuse andmete georuumiliselt diferentseeritud tooteid**. Kohaliku komponendi keskendub aladele, mis on vastuvõtlikud teatavatele keskkonnaprobleemidele ja -väljakutsetele ELis. Selle kohaliku komponendi raames pakub Euroopa Keskkonnaamet Natura 2000 raames kaitse all olevate tulipunktide kohta teavet, mille põhjal hinnatakse nende alade säilimist ja seisundit ning seda, kas rohumaa pindala vähenemine on ilmne. Natura 2000 tulipunkti staatus tagab nende täpse kaardistamise ning sellega saab tähelepanu juhtida alade säilimist ohustavatele sündmustele.
- Elurikkuse kaitse valdkonnas on **Prantsusmaal mereelupaikade tõhusa ja õiglase majandamise integreeritud loodusprojekti LIFE – MarHa** eesmärk parandada kõigi Prantsusmaal asuvate, elupaikade direktiivis loetletud mereelupaigatüüpide kaitsestaatus. Projektiga püütakse saavutada lühiajaline eesmärk, et aastaks 2025 oleks vähemalt pooltel elupaikadel hea kaitsestaatus. Lisaks programmile LIFE kasutatakse projekti rahastamisel kooskõlastatult täiendavalt umbes 50 miljonit eurot Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi, Euroopa Regionaalarengu fondi ja riiklikku rahastamist.
- Iirimaa toetatakse **turbaalade taastamist**, mis võib toetada ja soodustada taimestiku ja loomastiku tagasitulemist nendesse piirkondadesse. Iirimaa kavas prognoositakse, et tõhustatud taastamismeetmete rakendamine võimaldab 30 aasta jooksul ära hoida 3,3 miljonit tonni CO₂ heidet.

ELi eelarve vastavusse viimist ELi keskkonnanäesmärkidega on tugevdatud nõudega järgida kahju mittetekomistamise põhimõtet. Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja komisjoni [institutsioonidevahelise kokkuleppe](#) kohaselt tuleb 2021.–2027. aasta eelarve täitmisel seda Euroopa rohelist kokkuleppes sätestatud põhimõtet järgida. Selle eesmärk on tagada, et ükski osa eelarvest (olenemata sellest, kas see on kliimaga seotud või mitte) ei kahjusta ega takista ELi kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamist.

ELi eelarve peegeldab ka seda, kui tähtis on käsitleda kliimaneutraalsele majandusele ülemineku ühiskondlikku ja majanduslikku mõju õiglasel viisil, jällegi kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe ja Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavaga ⁽⁹⁾. Uus õiglase ülemineku mehhanism on loodud selleks, et toetada piirkondi, tööstusharusid ja töötajaid, mida üleminek mõjutab negatiivselt. Õiglase ülemineku fondi toetus on kättesaadav igas liikmesriigis kõige enam mõjutatud piirkondadele, kui esitatakse territoriaalne kava, mille komisjon ühtekuuluvuspoliitika programmide raames heaks kiidab. Õiglase ülemineku fondi programme ei ole fondi hilise heakskiitmise tõttu veel vastu võetud ja nende rakendamine viibib ⁽¹⁰⁾. Kui mehhanism hakkab toimima, võetakse aastatel 2021–2027 selle kolme erineva samba kaudu kasutusele ligikaudu 55 miljardit eurot.

Õiglase ülemineku fond	Õiglase ülemineku kava	Avaliku sektori laenuvahastus
<ul style="list-style-type: none"> Fond rahastab selliseid meetmeid nagu investeeringud investeringud väikestesse ja väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtjatesse, teadus- ja innovatsioonitegevusse, kaugküttevõrkude taastamisse, uuendamisse, digiteerimisse, digiteerimisse, digitaalsesse digitaalsesse innovatsiooni ja ja digitaalsetesse ühendustesse ühendustesse ning ringmajanduse edendamisse. 	<ul style="list-style-type: none"> Kava alusel kaasatakse erasektori ressursid, osaliselt osaliselt tänu InvestEU nõuandekeskusele, mis toimib nõuandetoetuse taotluste taotluste keskse kontaktpunktina. 	<ul style="list-style-type: none"> Rahastust rahastatakse investeringuid muu hulgas taastuenergiasse, roheline ja kestlikku liikuvusse, liikuvusse, aruka jäätmekäitluse jäätmekäitluse ja veemajanduse veemajanduse keskkonnataristusse ning linnade uuendamisse.

Uue kliimameetmete sotsiaalfondi loomise ettepaneku eesmärk on aidata käsitleda kliimapöörde sotsiaalset ja jaotuslikku mõju teatise „Eesmärk 55“ ⁽¹¹⁾ kohaselt. Konkreetsemalt kavatakse fondi abil leevendada mõju, mida ühiskonna kõige haavatavamatele inimestele avaldab hoonete ja maanteetranspordi heitkogustega kauplemise süsteemi kavandatav kasutuselevõtt. Kliimameetmete sotsiaalfondi ettepanek täiendab õiglase ülemineku mehhanismi ja Euroopa Sotsiaalfond+ meetmeid.

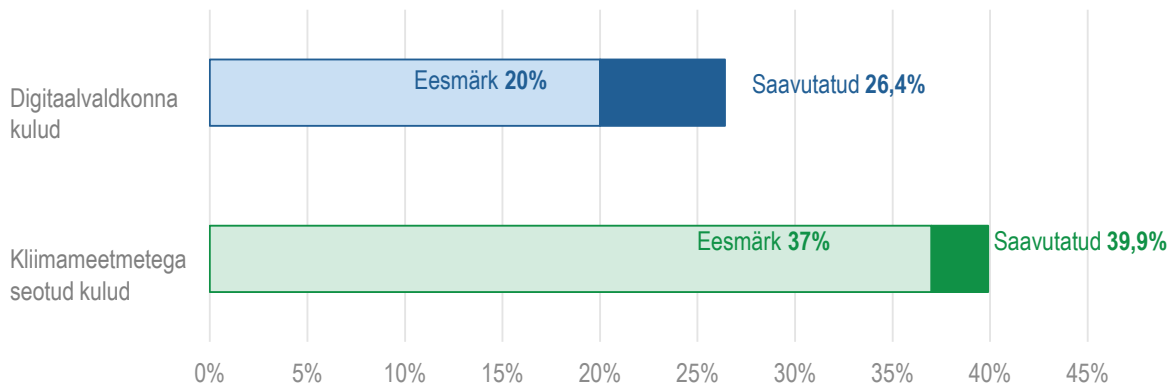
Digipööre ELi kasvupotentsiaali suurendamiseks

Digitehnoloogia kasutuselevõtt pakub ELile olulisi kasvuvõimalusi. Komisjoni eesmärk on luua digiajastule vastav Euroopa, andes kodanikele, ettevõtjatele ja haldusasutustele võimaluse kasutada uue põlvkonna digitehnoloogiat ning pakkudes asjakohast ümberõpet ja oskuste täiendamist, millest on kasu kõigile. Sel põhjusel leppisid seadusandjad kokku, et vähemalt 20 % taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest eraldatakse digieesmärke toetavatele reformidele ja investeringutele. Esimesed näitajad on paljulubavad, sest 2021. aasta lõpuks vastu võetud 22 riiklikus taaste- ja vastupidavuskavas on 26 % vahenditest suunatud reformidele ja investeringutele, mis toetavad digipööret.

⁽⁹⁾ [Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava](#).

⁽¹⁰⁾ 2021. aasta seisuga ei ole õiglase ülemineku fondi makseid tehtud.

⁽¹¹⁾ Komisjoni teatis „Eesmärk 55“: ELi 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamine teel kliimaneutraalsuseni“, [COM\(2021\) 550 final](#).

Taaste- ja vastupidavusrahastust erinevatele prioriteetidele tehtavate maksete visuaalne esitus. Arvutused põhinevad taaste- ja vastupidavusrahastu määruise VI ja VII lisas sätestatud meetoditel.

Allikas: Euroopa Komisjon.

- Peamised saavutused hõlmasid **Itaalia võrgu tugevdamise ja elektrivõrgu digiteerimise kavas** kajastatud investeeringuid võrgu läbilaskevõime suurendamiseks, mis võimaldab taastuenergia tootmist veelgi suuremas mahus võrku integreerida. See on näide kaksikülemineku mõlemaid aspekte ühendavast projektist, mille kohaselt on nii kliima- kui ka digitaalvaldkonnal oluline osa pandeemiajärgse Euroopa taastamises.
- Jätkus kohaliku traadita võrguühenduse kasutuselevõtt **algatuse „WiFi4EU“** abil, mis hõlmab praegu enam kui 8 000 paigaldatud võrku ja millel on Euroopas üle 83 000 aktiivse pääsupunkti.
- 2021. aasta juunis pandi tööle Euroopat ja Ladina-Ameerikat ühendav **uus kiudoptiline merekaabel EllaLink**. Tõelise digipartnerluse kaudu toob see 6 000 km pikkune veealune andmesidemagistraal kaks piirkonda teineteisele lähemale kui kunagi varem. Tänu Euroopa Komisjoni kaasrahastatud programmile BELLA ⁽¹²⁾ on seda suure võimsuse ja lühikese latentsusajaga võrguühendust hakanud kasutama teadus- ja haridusringkonnad mõlemal pool Atlandi ookeani.

Euroopa digipööret kujundab programm „Digitaalne Euroopa“. Programmi ülesanne on suurendada ELi avatud strateegilist autonoomiat ja konkurentsivõimet ning tugevdada ELi kriitilise tähtsusega digitaalset suutlikkust, keskendudes järgmistele põhivaldkondadele: kõrgjõudlusega andmetöötlus; pilvandmetöötluse ja servitöötluse taristu; andmeruumid ja tehisintellekt; küberturvalisus; vajalike oskuste täiendamine, et pakkuda nende kõrgtasemel tehnoloogialahenduste jaoks tööjõudu; nende tehnoloogialahenduste kasutuselevõtt ja parim kasutamine sellistes esmatähtsates sektorites nagu energeetika või kliima ning tööstuse, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning avaliku halduse asutuste digipöörde toetamine. Hoolimata programmi loomise määruse oodatust hilisemast vastuvõtmisest asus komisjon kohe tegutsema ja jõudis veel 2021. aastal vastu võtta tööprogrammid, millele järgnesid kohe esimesed konkursikutsed.

⁽¹²⁾ BELLA on väljendi „building the Europe link to Latin America“ (Euroopa ühenduse loomine Ladina-Ameerikaga) akronüüm ning selle programmiga toetatakse Euroopa ja Ladina-Ameerika teadus- ja haridusringkondade pikaajalist vastastikust ühendatust, mis parandab oluliselt kahe piirkonna teadlaste ja õpetlaste koostööd.

 <p>Kõrgjõudlusega andmetöötlus</p> <p>Maailmatasemel eksatasandi ja eksatasandist võimsama kõrgjõudlusega andmetöötlustehnoloogia kasutuselevõtt ja selle juurdepääsetavuse tagamine.</p>	 <p>Tehisintellekt</p> <p>Pilvandmetöötluse ja servtöötluse liidendatud taristul põhinevate kogu ELi hõlmavate ühiste andmeruumide kasutuselevõtt ning tehisintellektil põhinevate lahenduste katsetamise ja kasutuselevõtu edendamine.</p>
 <p>Küberturvalisus</p> <p>Täiustatud küberturvalisuse suutlikkuse loomine, tagades nüüdisaegsete küberturvalisuse lahenduste laialdase kasutuselevõtu kogu Euroopa majanduses.</p>	 <p>Kõrgema taseme digioskused</p> <p>Akadeemilise tiptaseme tõstmine digitaalvaldkonnas, suurendades hariduse pakkumist sellise tehnoloogia vallas nagu kõrgjõudlusega andmetöötlus ja küberturvalisus ning edendades digikirjaoskust.</p>

Tehnoloogia parima kasutamise kiirendamine

Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste võrgu loomine, millega toetatakse Euroopa avaliku ja erasektori organisatsioonide digipööret. Programmi raames käsitletakse ka olulisi ühiskondlikke väljakutseid suure mõjuga kasutuselevõtu kaudu, võimaldades samal ajal piiriüleseid koostalitlusvõimelisi digitaalseid avalikke teenuseid ning edendades kaasavat ja usaldusväärset digitaalkeskonda.

Programmi „Digitaalne Euroopa“ meetmete näited.
Allikas: Euroopa Komisjon.

Tehnoloogia areng ja teadusuuringud võimaldavad kasutusele võtta uuenduslikke kosmosepõhiseid rakendusi, mis on kasulikud meie igapäevaelus.

Edusamme on tehtud ELi üleilmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide Galileo ja EGNOS⁽¹³⁾ ning Copernicuse programmiga (liidu Maa seire ja jälgimise programm), mis suurendavad pakutavate teenuste usaldusväärset ja toimivust. Lõppkasutajad saavad kasu täpsemast ja usaldusväärsemast positsioneerimisest ning kindlastest ja usaldusväärsetest, täielikest, tasuta ja avatud Maa seire andmetest ja teabest, mis nüüdisajastavad transporti, võimaldavad täppispõllumajandust ning edendavad kestlikkust. Copernicus aitab hinnata kliimamuutuste mõju, toetades ka suurõnnetuste ajal meetmete võtmist. Galileo võib olla oluline kütusesäästliku transpordi edendamisel, meremeeste ja pilootide abistamisel nende tavapärase tegevuses või hätta sattunud inimeste otsimisel.

Kosmoseprogramm: peamised saavutused 2021. aastal

- 2021. aasta lõpus oli kasutusel 2,5 miljardit Galileo-toega seadet.
- Galileo positsioneerimistäpsus on kolm korda suurem kui teistel sama tüüpi süsteemidel.

⁽¹³⁾ Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem.

- 2021. aastal saadeti orbiidile kaks uut Galileo satelliiti ja orbiidil on nüüd seega kokku 28 Galileo satelliiti.
- 2021. aasta seisuga oli Copernicuse satelliite kaheksa.
- Copernicuse kliimamuutuste teenusel on 100 000 kasutajat.

3. Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine

ELi poliitiline raamistik ja liidu ainulaadne ühtne turg on alustalad, millele toetub ELi kodanike hüvanguks toimiv tugev majandus. ELi sotsiaalse turumajanduse mudeli eesmärk on nii majanduskasv kui ka vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamine ELi piirkondades. Selleks et ELi majandus saaks vastata oma kodanike vajadustele, on väga oluline tugevdada ühtset turgu ning väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid. Tugev majandus on ka eeltingimus toimetulekuks praeguse aja kõige olulisemate väljakutsetega, sealhulgas kaksiküleminekuks ning ELi avatud strateegilise autonoomia ja ülemaailmse rolli tugevdamisega. Teadusuuringutest ja innovatsioonist tulenevad teadmised ja lahendused võivad aidata parandada konkurentsivõimet, edendades seega majanduskasvu, luues töökohti ja lahendades ühiskondlikke probleeme.

ELi eelarvest panustatakse selle paljude mitut mõõdet hõlmavate programmide kaudu.

Jätkuvad investeeringud tagavad ühtse turu edasise süvenemise, mis toob ELi tarbijatele ja ettevõtjatele märkimisväärset kasu. Ühtekuuluvuspoliitika võimaldab sadade tuhandete projektidega aidata väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid kõigis ELi piirkondades. Paljude kvaliteetse hariduse ja koolituse meetmetega investeeritakse inimestesse ja toetatakse nende tööhõivesse (taas)integreerimist, soodustades olulisi reaalmajanduse projekte ning aidates kaasa struktuurimuutustele, teadusuuringutele ja innovatsioonile ELi liikmesriikides. Ühiskonnas, mille ees seisavad keerukad äri-, poliitilised, teadus-, tehnoloogilised, tervishoiu- ja keskkonnaprobleemid, on see mitmetahuline toetus majanduskasvu otsustava tähtsusega tõukejõud, mis toob kaasa nii ELi majanduse kasumlikkust kui ka heaolu suurendavaid läbimurdeid. Nendel taristusse ja inimkapitali tehtavatel investeeringutel on juhtiv roll üleminekul keskkonnasäästlikule ja majanduslikult kestlikule Euroopale, võrdsete võimaluste edendamisel soost olenemata ning **Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas** ⁽¹⁴⁾ sätestatud kolme ELi tasandi peamise eesmärgi (tööhõive, oskused ja vaesuse vähendamine) täitmisel 2030. aastaks.

Tugevama ja õiglasema majanduse poole

ELi majandus saavutas pärast 2021. aasta tugevat 5,3 % taastumist 2021. aasta suvel taas pandeemiaeelse tootmismahu taseme ⁽¹⁵⁾. 2021. aastal kasvas töötajate arv ELis 0,9 % ja lisandus ligikaudu 1,8 miljonit töökohta. Tööhõive suurenes peaaegu kõigis haridus-, vanuse- ja soorühmades, kusjuures 2021. aasta kolmandal trimestril vabanes töötusest ligikaudu 1 miljon inimest. Selle tulemusel oli töötajate arv ELis 2021. aasta kolmandas kvartalis pandeemiaeelsest tasemest 0,3 % suurem. Tööhõive vähenes aga sektorites, mida liikumiskiirangud kõige enam mõjutasid, näiteks majutus-, toitlustus- ja reisisektoris. Lisaks on kasvuootusi märgatavalt kahandanud ⁽¹⁶⁾ toorme- ja

⁽¹⁴⁾ [Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava](#).

⁽¹⁵⁾ Vt [Euroopa majandusprognos, talv 2022](#).

⁽¹⁶⁾ 2022. aasta kevadises majandusprognosis prognoositakse sisemajanduse koguprodukti reaalkasvuks nii ELis kui ka euroalal nüüd 2022. aastal 2,7 % ja 2023. aastal 2,3 %, vähem kui [2022. aasta talvise vaheprognosis](#), kus näitajad olid vastavalt 4,0 % ja 2,8 % (euroalal 2,7 %).

energiyahindade tõus, mida on oluliselt võimendanud Venemaa põhjendamatu ja provotseerimata agressioonisõda Ukraina vastu.

Aastateks 2014–2020 loodud Euroopa Sotsiaalfond on jätkuvalt aidanud vähendada töötust ja vaesust, mis põhjustavad ELi kodanikele endiselt suuri probleeme. Kuigi Euroopa Sotsiaalfond+-i rakendamine on selle õigusliku aluse hilise vastuvõtmise tõttu viibinud, nagu juhtus ka kõigi teiste ühtekuuluvuspoliitika fondidega, on selle programmi eelkäija alates 2014. aastast aidanud 45,3 miljonit inimest, kellest 5,4 miljonit on leidnud töö, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana, samas kui ülejäänud täitsid muud vahe-eesmärgid, mida kirjeldatakse järgmistes jagudes.

Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond aitab saavutada dünaamilisemat ja konkurentsivõimelisemat ELi majandust, parandades põgenike oskusi ja tööalast konkurentsivõimet. Tänu fondi laiendatud ulatusele 2021.–2027. aasta programmitöö perioodil esitasid 2021. aastal neli liikmesriiki kaheksa taotlust, et abistada 3 500 koondatud töötajat. Neist juhtudest viiel oli peamine koondamiseni viinud tegur COVID-19 pandeemia. Lisaks sellele kiitsid eelarvepädevad institutsioonid 2021. aastal heaks kuus 2020. aastal eelmise määruse alusel esitatud taotlust. Neli neist taotlustest olid seotud pandeemia põhjustatud majanduskriisiga. Fondist antava abi alla kuuluvad individuaalsete teenuste paketid, mille eesmärk on taasintegreerida koondatud töötajad võimalikult kiiresti kestlikku tööhõivesse.

Ühtse turu programmi kaudu aitab ELi eelarve tugevdada ühtset turgu. Ühtse turu juhtimise tugevdamiseks loodud programmi 4,24 miljardi euro suurune eelarve katab suure hulka erinevaid tegevusi, mida varem rahastati eraldi programmide raames (ELi ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm, Euroopa statistikaprogramm, finants- ja muud kui finantsaruandluse ja auditeerimisstandardid, tarbijate kaasamine finantsteenuste valdkonna poliitika kujundamisse, tarbijakaitseprogramm ning toit ja sööt) ning komisjoni eesõigusega eelarveridadel. Hoolimata selle õigusliku aluse hilisest vastuvõtmisest õnnestus komisjonil 2021. aastal katta kõik programmi valdkonnad.

ELi eelarve eesmärk on kaasata avaliku ja erasektori investeeringuid, tagades selliste rakenduspartnerite nagu Euroopa Investeeringuspanga grupi ja teiste finantseerimisasutuste **investeeringud.** Seda rolli täidab InvestEU fond, mis sisaldab ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate komponenti. ELi 26,15 miljardi euro suuruse eelarvetagatisega, mida toetatakse 10,46 miljardi euroga ELi eelarvest, aitab see lahendada suurt investeeringute puudujääki tuleviku seisukohalt äärmiselt tähtsates valdkondades. Lisaks prognoositakse, et vähemalt 30 % InvestEU fondist eraldatakse võitluseks kliimamuutustega. Hoolimata edenenu läbirääkimistest InvestEU tagatislepingu üle Euroopa Investeeringuspanga grupiga ja esimese osalemiskutse väljakuulutamisest 2021. aasta aprillis ei olnud 2021. aasta lõpu seisuga rakenduspartneritega tagatislepinguid sõlmitud. Tagatisleping Euroopa Investeeringuspanga grupiga allkirjastati 2022. aasta märtsis ning edaspidi võib oodata järgmisi lepinguid.

Ühtekuuluvuspoliitika: ebavõrdsuse vähendamine pandeemiale reageerimisel

Lisaks ühtekuuluvuspoliitika vahendite traditsioonilisele rollile investeeringute toetamisel ja ELi piirkondade ebavõrdsuse vähendamisel on neil jätkuvalt olnud põhiroll liikmesriikide abistamisel, et tulla toime COVID-19 kriisi põhjustatud vahetu majandus-, sotsiaal- ja

tervisemõjuga. Tavapäraselt toetatakse ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kõiki ELi piirkondi ja linnu, töökohtade loomist, ettevõtjate konkurentsivõimet, majanduskasvu ja kestlikku arengut ning kodanike elukvaliteedi parandamist. Nii nagu 2020. aastal, laiendas komisjon ka 2021. aastal ühtekuuluvuspoliitika vahendite rakendamisel suuremat paindlikkust, et pakkuda liikmesriikidele täiendavaid likviidsusvahendeid nende püüdluses ohjata COVID-19 pandeemia negatiivseid tagajärgi.

2014.–2020. aasta Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks aitas leevendada vaesuse kõige rängemaid vorme ELis, abistades enim puudust kannatavaid inimesi toidu, põhiliste kaupade ja sotsiaalse kaasamise toetusega. 2020. aastal ⁽¹⁷⁾ jagati ligikaudu 15 miljonile inimesele peaaegu 428 000 tonni toitu, materiaalselt abi sai 1,96 miljonit ja sotsiaalse kaasamise toetust 30 000 inimest. Võrreldes varasemate aastatega on seda rohkem, mis võib osaliselt olla tingitud COVID-19 pandeemia mõjust, mille tõttu jäid paljud inimesed töötuks ning sattusid vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohtu.

2021.–2027. aasta programmide algus on olnud väga keeruline. 2021.–2027. aasta riiklike ja piirkondlike programmide ettevalmistamist on mõjutanud mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 hiline vastuvõtmine. Komisjon on teinud liikmesriikidega tihedat koostööd, et uued programmid võimalikult kiiresti ette valmistada ja lõplikult vormistada. Liikmesriikides on ettevalmistused käinud paralleelselt näiteks riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisega, mis on mõnes liikmesriigis põhjustanud töökorralduslikke probleeme.

2021. aastal toimunud rakendamine kajastas enamjaolt eelmise mitmeaastase finantsraamistiku projekte ja ressursse ⁽¹⁸⁾. Lisaks eelmistest ühtekuuluvuspoliitika fondidest maksete tegemise kiirendamisele lisanduvad nüüd kiiresti ka varasemate programmide tulemused.

Regionaalfondi toel on alates 2014. aastast ⁽¹⁹⁾

- hoitud ära 4,4 miljonit tonni CO₂ heidet;
- saanud 5,5 miljonit hoonet lairibaühenduse kiirusega vähemalt 30 megabitti sekundis;
- loodud 238 000 töökohta toetust saanud ettevõtetes;
- saanud uutest või ajakohastatud tervishoiuteenustest kasu 52 miljonit inimest.

Hariduse ja koolituse toetamine

Lisaks füüsilisse taristusse tehtavatele investeeringutele makstakse ELi eelarvest olulist toetust ka inimkapitali arendamiseks ja võimaluste loomiseks, näiteks Euroopa Sotsiaalfondi ja noorte tööhõive algatuse kaudu, millest oli 2020. aastaks toetust saanud 45,3 miljonit inimest. 2020. aasta lõpuks oli Euroopa Sotsiaalfondi ja noorte tööhõive algatuse toel kvalifikatsiooni omandanud 7,4 miljonit inimest, 2,2 miljonit inimest osales hariduses või koolituses ning noorte tööhõive algatuse pakutavaid võimalusi oli kasutanud 3,4 miljonit noort. 2021. aasta lõpuks olid liikmesriigid saanud noorte tööhõive algatusega seoses 4,5 miljardit eurot.

⁽¹⁷⁾ Viimased teadaolevad andmed Euroopa Sotsiaalfondi ja noorte tööhõive algatuse kohta.

⁽¹⁸⁾ 350 miljardit eurot 2014.–2020. aasta pikaajalise eelarve raames ja 392 miljardit eurot 2021.–2027. aasta pikaajalise eelarve raames.

⁽¹⁹⁾ Need arvud on Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kumulatiivsed saavutused aastatel 2014–2020 kuni 2020. aasta lõpuni.

ELi teadus- ja innovatsioonitegevus aitab kaitsta kodanikke ja ELi väärtusi ning sellel on ELi majanduses üha suurem roll. See toob kasu nii tarbijatele kui ka töötajatele, luues paremaid töökohti, kujundades keskkonnasäästlikumat ühiskonda ja parandades elukvaliteeti ELis. See on oluline ka ELi konkurentsivõime säilitamiseks maailmaturul. Kuna innovatsioonipoliitika on teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse ning tööstuspoliitika vaheline liides, on selle eesmärk luua soodne raamistik ideede turule toomiseks. ELi eelarvest rahastatakse teadusuuringuid ja innovatsiooni, sealhulgas sihtotstarbeliste toetustega väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, kelle osakaal ELi ettevõtjate hulgas on 99 %⁽²⁰⁾. Üks programmi „Euroopa horisont“ eesmärk on edendada kõiki innovatsiooni vorme, soodustades tehnoloogia arendamist, tutvustamist ning teadmus- ja tehnosiiret, tugevdades samal ajal uuenduslike lahenduste juurutamist ja kasutamist.

2021. aastal esitas komisjon programmi „Euroopa horisont“ esimese tööprogrammi. Seoses sellega valis komisjon välja 65 innovaatilist idufirmat ning väikest ja keskmise suurusega ettevõtjat, kes saavad Euroopa Innovatsiooninõukogu rahastamisvahendist „Accelerator“ murrangulise innovatsiooni jaoks 363 miljoni euro suuruse rahastuse, mis aitab neil oma uuendusi turule tuua ja laiendada.

- Novembris kuulutas komisjon välja ELi 2021. aasta naisnovaatorite auhinna ja Euroopa innovatsioonipealinna auhinna võitjad. 2021. aastal autasustati naisettevõtjat Merel Boersi (Madalmaad), kes on NICO-LABi kaasasutaja ja tegevjuht; NICO-LAB pakub tipptehnooloogiat, mis aitab arstidel anda paremat erakorralist meditsiiniabi. 2021. aasta Euroopa innovatsioonipealinnaks kuulutati kogukonnas innovatsiooni edendamise eest Dortmundi linn Saksamaal.

Soolise võrdõiguslikkuse mõõtme parem integreerimine

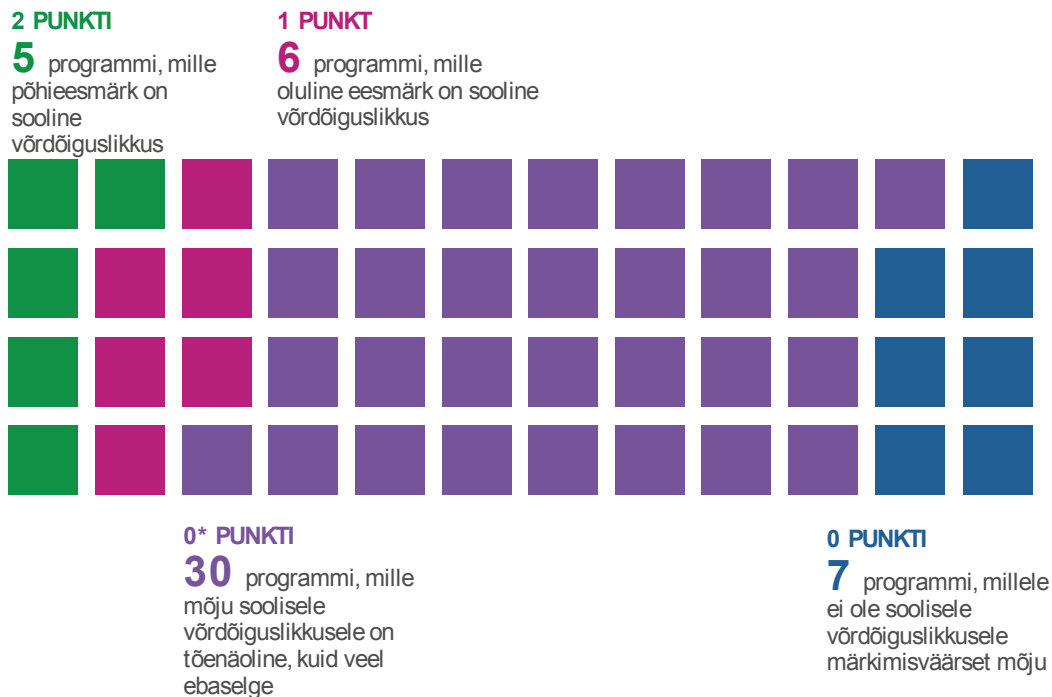
2021. aastal astus komisjon edasisi samme, et rakendada oma 2020.–2025. aasta soolise võrdõiguslikkuse strateegia,⁽²¹⁾ milles on sätestatud komisjoni suurem pühendumine võrdõiguslikkuse liidu saavutamisele. Eelkõige tugevdas komisjon soolise võrdõiguslikkuse mõju kindlakstegemist ja analüüsi parema õigusloome menetlustes (nii mõjuhinnangute kui ka hindamiste puhul).

ELi eelarve annab olulise panuse võrdõiguslikkuse eesmärkide saavutamisse. Taasterahastu ja 2021.–2027. aasta pikaajaline eelarve pakuvad suurel hulgal ELi rahastamisvahendeid ja eelarvetagatise, millega toetatakse meetmeid, mis edendavad naiste osalemist tööturul ning töö- ja eraelu tasakaalu. Ülimalt olulised on hooldusasutustesse investeerimine, naisettevõtluse toetamine, teatavatel kutsealadel soolise segregatsiooni vastu võitlemine ning tüdrukute ja poiste esindatuse tasakaalustamine mõnes haridus- ja koollitussektoris. Teatavate algatuste, näiteks Daphne programmi kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste tegevussuuna raames eraldatakse sihtotstarbeliselt rahalisi vahendeid kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja avalik-õiguslikele asutustele, kes toetavad võrdõiguslikkuse eesmärki, sealhulgas teatavates väga olulistest valdkondades, nagu võitlus soolise vägivalla vastu.

⁽²⁰⁾ Vt <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2020.433.01.0028.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2020%3A433I%3ATOC>.

⁽²¹⁾ Vt https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_et.

Komisjon on enne tähtaega välja töötanud soolise võrdõiguslikkusega seotud kulutuste mõõtmise katsetoodika. Komisjon oli võtnud sellise meetoodika väljatöötamise kohustuse 2021.–2027. aasta mitmeaastasele finantsraamistikule lisatud institutsioonidevahelise kokkuleppes. Igas programmi puhul antakse sekkumistele võimalikult kõrgel üksikasjalikkuse tasemel hinne, mis on kas 0, 1, 2 või 0*. Hinded 0, 1 ja 2 näitavad, kui suurel määral on ELi eelarvest rahastatav sekkumine suunatud soolisele võrdõiguslikkusele. Hinne 0* antakse sekkumistele, millel võib olla mõju soolisele võrdõiguslikkusele, kuid mida komisjonil ei ole võimalik praegu hinnata ega põhjendada. Piisava teabe saamisel seda hinnet ajakohastatakse. Komisjon esitab aruande selle katsetoodika rakendamise tulemuste kohta käesolevas pakettis. Järgmisel joonisel on kujutatud programmide jaotus nende (mõnede) sekkumiste maksimaalse punktisumma alusel.

Metoodikas esitatud neljale hindele (0, 0*, 1 ja 2) kvalifitseeruvate programmide arv. Programm võib saada rohkem kui ühe hinne. Sel juhul on tema täidetud iga-aastased kohustused esitatud hinnete kaupa.

Allikas: Euroopa Komisjon.

Soolise võrdõiguslikkuse põhimõtete edendamine on ka taaste- ja vastupidavusraha eesmärk. 2021. aastal vastu võetud 22 riiklikus taaste- ja vastupidavuskavas on 115 soolisele võrdõiguslikkusele keskendatud meetet. Need meetmed hõlmavad reforme soolise palgalõhe vähendamiseks, naiste ja meeste vahelise ebavõrdsuse vastu võitlemiseks, naiste täienduskoolituse toetamiseks ja paindliku töökorralduse soodustamiseks. Mis puudutab investeringuid, siis panustab rahastu mitmesuguste sekkumiste kaudu. Näiteks sisaldavad heakskiidetud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad meetmeid sotsiaalse ja väikelaste hoiu taristu parandamiseks, ettevõtjate soolise võrdõiguslikkuse sertifikaatide kasutuselevõtuks, koolituste korraldamiseks naiste ettevõtlusoskuste suurendamiseks, maa- ja linnapiirkondade naistele abitelefoni käivitamiseks ning traditsioonilist naiste elukutsete reguleerimiseks (nt koduabilise töö ja sotsiaalhoolekanne).

Kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimine

ELi eelarve ja taasterahastu annavad märkimisväärse panuse ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 sätestatud eesmärkidesse, et saavutada 2030. aastaks üleminek, millest ei jäeta mitte kedagi kõrvale. Kestliku arengu tegevuskava 2030 on ÜRO egiidi all vastu

võetud ühine tegevuskava rahumeelse ja jõuka maailma saavutamiseks ning on ELi väärtuste ja Euroopa tuleviku seisukohast ülimalt tähtis. Alates tegevuskava vastuvõtmisest 2015. aastal on EL teinud märkimisväärseid edusamme kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ning nende rakendamisel nii oma sise- kui ka välispoliitikas ja ta jätkab oma jõupingutuste suurendamist. COVID-19 pandeemia on näidanud, et 2030. aasta tegevuskava täielik rakendamine on ülioluline, et kriisi järel paremini taastuda. Kestliku arengu eesmärgid pakuvad kestliku taastumise üldist kava.

EL on alustanud üleminekut vähese CO₂ heitega, kliimaneutraalsele ja ressursitõhusale ringmajandusele, mis käib käsikäes suurema julgeoleku, jõukuse, võrdsuse ja kaasatusega.

Seda silmas pidades on ELi kuluprogrammide ülesehituse ja rakendamise eesmärk saavutada iga poliitikavaldkonna eesmärgid, edendades samas kestlikkust asjaomaste programmide meetmete ja sekkumiste kaudu. Euroopa arengukonsensuse kaudu on EL ühtlasi viinud oma lähenemisviisi rahvusvahelisele koostööle ja arengupoliitikale kooskõlla kestliku arengu tegevuskavaga 2030, asetades kestliku arengu eesmärgid ja Pariisi kokkuleppe oma välistegevuse keskmesse.

Võttes arvesse nende eesmärkide omavahelist seotust, on enamik ELi eelarveprogramme mõeldud tegelema mitme kestliku arengu eesmärgiga. Praegu aidatakse nende eesmärkide saavutamisele kaasa enam kui 85 %ga programmidest (41 programmi 48st). Need 41 programmi moodustasid 96 % ELi kogueelarvest. Näited ELi eelarve panusest kestliku arengu tegevuskavasse on esitatud allpool.

2020. märtsist kuni 2021. aasta detsembrini kaasrahastati **Euroopa abifondist enim puudust kannatavate isikute jaoks** projekti „Toidupakkide jagamine õpilastele“ 1,4 miljoni euroga. Selle projekti sihtrühm oli Prantsusmaa Nouvelle-Aquitaine'i piirkonna kolmanda taseme hariduses osalevad kõige ebasoodsamas olukorras olevad õpilased.

Ühine põllumajanduspoliitika aitab kaasa parema toitumise saavutamise eesmärgile. ELi koolikava kaudu toetatakse ÜPP raames puuvilja, kõõgivilja ja piima jagamist koolidele kogu ELis koos haridusmeetmetega ELi põllumajanduse ja tervisliku toitumise eeliste kohta. Aastatel 2017–2023 ELi eelarvest eraldatav summa on kokku 220,8 miljonit eurot õppeaasta kohta.

2021. aastal võeti **erakorralise toetuse rahastamisvahendi** raames kasutusele ligikaudu 16 miljonit eurot, et luua koostalitlusvõimeliste ELi digitaalsete COVID-tõendite väljaandmiseks ja kontrollimiseks vajalik taristu, eesmärgiga hõlbustada pandeemia ajal kodanike ohutut ja vaba liikumist ELis.

Algatus „Education Cannot Wait“, mida EL on toetanud alates selle loomisest 2016. aastal 27,5 miljoni euroga, on võimaldanud anda 34s kriisist mõjutatud riigis haridust 4,6 miljonile lapsele ja noorele, kellest pooled on tüdrukud, ja pakkuda koolitust rohkem kui 70 000 õpetajale. Sihtotstarbeliste COVID-19-le reageerimise meetmete raames jõudis see algatus 29,2 miljoni lapse ja nooreni ning toetati enam kui 88 000 õpetajat.

Rootsis aitas 2016.–2019. aastal elluviidud projekt, mida rahastati 1,6 miljoni euroga **Euroopa Sotsiaalfond+ -ist**, umbes 700-l äsja riiki saanud rändajast naisel kiiremini tööd leida või koolitust saada ning lammutada ka soolisi stereotüüpe.

2021. aastal andis **Copernicuse** maaseire teenus süstemaatiliselt peaaegu reaalajas teavet maailma siseveekogude ja nende hooajalise veevarude täienemise, sealhulgas vee võimaliku kättesaadavuse kohta lume- ja jääkattest.

2020. aasta lõpuks oli **Euroopa ühendamise rahastust** antud 1,052 miljardit eurot rahalist abi Balti riikide elektrisüsteemide sünkroniseerimise projektile, mis võimaldab kolmel Balti riigil saavutada täieliku kontrolli oma elektrivõrkude üle ja tugevdada energiapuulgeolekut.

Alates 2020. aastast on **ühinemiseelse abi rahastamisvahendist** Albaania tootsemile „Sotsiaalne kaasamine“ antud toetusest rahastatud COVID-19 pandeemia majandusliku mõju leevendamise meetmeid, millest on saanud kasu 173 091 töötajat ja 65 574 üksikisikut.

31. detsembri 2020. aasta seisuga oli **Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond** toetanud transporditaristu investeeringuid ligikaudu 9,3 miljardi euroga, et edendada transpordivõrke ja puhtamaid sõidukiparke ning vähendada ummikuid ja kitsaskohti.

2020. aastal anti **humanitaarabi** programmist 900 miljonit eurot abi põgenikele ja neid vastuvõtivatele kogukondadele.

Aastatel 2021–2024 toetati **programmist „Erasmus+“** 1 miljoni euroga India ja Mongoolia linnade vastupanuvõime ja kliimamuutustega kohanemise projekti. Selle projekti eesmärk on edendada rohelist ja sinist taristut, kasutades selleks infotehnoloogia abil täiustatud kolmanda taseme haridust, mis on seotud tööturgudega.

Programmi LIFE Hispaania projekti Ecotex raames töötati polüestertekstiilijäätmete jaoks välja uuenduslik, ökotõhus ja hästi korratav ringlussevõtu süsteem. See suurendas jalatsitööstuses ringlussevõttu ja vähendas kasvuhoonegaaside heidet.

	<p>Ülemeremaadele ja -territooriumidele antava ELi toetuse raames on aastatel 2021–2027 ELi ning Prantsuse Antarktiliste ja Lõunaalade vahelise koostöö kontekstis eraldatava 4 miljoni euro suuruse rahastuse prioriteediks elurikkuse kaitse.</p>		<p>Ajavahemikul 2021–2027 makstakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist 6,1 miljardit eurot toetust, et muuta püügitegevus ja vesiviljelus ELi vetes kestlikuks ning järk-järgult taastada meie mereelupaikade kalapopulatsioonid ja elurikkus ning neid säilitada.</p>
	<p>Aastatel 2016–2019 toetati Euroopa Regionaalarengu Fondist 763 292 euroga projekti „Poola vihmasadude tugevuse atlas“. See on veebipõhine, digitaalne ja põhjalik sademete kaardistamise süsteem, mis on loodud Poola linnade paremaks kaitsmiseks tugeva vihmajärgede eest.</p>		<p>Õigusprogrammist saadud rahastamise abil loodud Euroopa e-õiguskeskkonna portaal hõlbustab juurdepääsu õigusemõistmisele kogu ELis ja teenindas 2021. aastal 4,4 miljonit külastajat.</p>

2021. aasta detsembris loodi **ELi elanikkonnakaitse mehhanismi** raames ELi elanikkonnakaitsealaste teadmiste võrgustik. Selle eesmärk on hõlbustada kogemuste ja saadud õppetundide jagamist ning teadlikumat otsuste tegemist, et ennetamine, valmisolek ja reageerimine oleksid tõhusamad ja tulemuslikumad.

Allikas: Euroopa Komisjon.

4. Euroopa positsiooni tugevdamine maailmas

EL toetab mitmepoolsust ja reeglitel põhinevat maailmakorda oma aktiivsema rolli ja ELi jõulisema hääle kaudu maailmas. ELi eesmärk on võtta kasutusele koordineeritud lähenemisviisi kogu välistegevusele alates arengukoostööst kuni ühise välis- ja julgeolekupoliitikani, millega tagatakse, et Euroopa kõneleb maailmas valjemal ja ühtsemal häälel. Üks ELi eesmärk on toetada oma väärtusi, vabadust ja demokraatiat nii naaberriikides kui ka maailmas laiemalt. Viimase aja sündmused rõhutavad veelgi vajadust kooskõlastatud Euroopa lähenemisviisi järele pakiliste geopoliitiliste probleemide käsitlemisel.

2021. aastal kasutas komisjon kogu paindlikkust, mida ELi eelarve pakub, et reageerida juba niigi äärmiselt muutlikule geopoliitilisele keskkonnale. Rände ärakasutamisele ELi idapiiril tuli viivitamatut reageerida ning EL tegi kõik endast oleneva, et aidata naaberriikidel ja rahvusvahelistel partneritel suurendada vastupanuvõimet mitme muu probleemi, sealhulgas eelkõige COVID-19 pandeemia, humanitaarkriiside ja nendest tuleneva rändeliikumise suhtes.

ELi eelarve on kesksel kohal jõupingutustes, mida Euroopa Liit teeb partnerriikide toetamiseks, oma laiemate geopoliitiliste eesmärkide edendamiseks ja oma väärtuste kaitsmiseks kogu maailmas. Uus integreeritud naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“ suurendab ELi suutlikkust tegutseda geopoliitilises plaanis ajal, mil Euroopa naabruses ja mujal esinevad erakordsed probleemid. Selle vajaduse elavaks näiteks on Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu sissetung Ukrainasse, mis nõuab Euroopa tugevat ja koordineeritud vastust. ELi eelarvet on kasutatud nii Ukraina riigile ja rahvale viivitamatu abi andmiseks kui ka selleks, et aidata liikmesriikidel toetada neid, kes Ukrainast põgenevad.

Naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“

- 60 miljardit eurot **geograafilistele programmidele**, sealhulgas vähemalt 19 miljardit eurot naabuspiirkonnale ja 29 miljardit eurot Sahara-tagusele Aafrikale.
- 6 miljardit eurot **valdkondlikele programmidele** (inimõigused ja demokraatia, kodanikuühiskonna organisatsioonid, rahu ja stabiilsuse hoidmine ning konfliktide vältimine ja üleilmsed probleemid).
- 3 miljardit eurot **kiirreageerimismehhanismile**, mis võimaldab ELil kiiresti reageerida kriisidele, aidata kaasa rahu ja stabiilsuse hoidmisele ja konfliktide ennetamisele ning tugevdada riikide, ühiskondade, kogukondade ja üksikisikute vastupanuvõimet, sidudes omavahel humanitaarabi ja arengutegevuse. Samuti tagab see varajase tegutsemise ELi välispoliitiliste vajaduste ja prioriteetide täitmiseks.
- 10 miljardit eurot **eraldamata vahendite reservi**, millega täiendatakse eespool nimetatud programme ja kiirreageerimismehhanismi ettenägematute asjaolude, uute vajaduste, esilekerkivate probleemide või uute prioriteetide korral.

ELi eelarve on partnerriikide vastupanuvõime suurendamise tõekeht

Lisaks ELi piiridel kujuneva kriisi lahendamisele toetas EL 2021. aastal jätkuvalt partnerriike stabiilsuse säilitamisel ja arengu edendamisel. Aasta suurim mure oli COVID-19 pandeemia ja sellest mitmele ühiskonna- ja majandussektorile tekkiv mõju. Pandeemia lisandus olemasolevatele kriisidele, tekitades väga keerulise keskkonna. Seetõttu oli partnerriikide vastupanuvõime suurendamine ELi välistegevuse jaoks ülimalt oluline. See saavutati erinevate finantsabi vahendite kaudu, mida kasutati liikumiskiirangute majanduslike tagajärgedega toimetulemiseks ja tervishoiusektori vastupanuvõime suurendamiseks.

Euroopa tiimi lähenemisviisil⁽²²⁾ põhinev ELi üleilmne reageering COVID-19-le küünib 46 miljardi euroni ja see on jõudnud üle maailma enam kui 130 riigini. Rahalisi vahendeid kasutati selleks, et aidata riikidel lahendada tervisealast hädaolukorda, tugevdada tervishoiusüsteeme, rakendada vee- ja sanitaarmedeid ning leevendada pandeemia sotsiaal-majanduslikke tagajärgi. Euroopa tiimi lähenemisviis on aidanud ELil ja selle liikmesriikidel saada COVID-19 vaktsiinide ostmiseks üle 3 miljardi euro eraldamisega COVID-19 vaktsiini üleilmse kättesaadavuse tagamise mehhanismi (COVAX) algatuse suurimaks rahastajaks 2021. aastal. Selle tulemusel saavutati seatud eesmärk jagada 2021. aasta lõpuks väikese ja keskmise sissetulekuga riikidele üle 250 miljoni vaktsiinidoosi. Lisaks sellele toetas komisjon ravi, diagnostika ja vaktsiinide valdkonna teadusuuringuid ja innovatsiooni ning käivitas Euroopa Liidu ja Aafrika Liidu tippkohtumise peamise tulemusena Euroopa tiimi algatuse, et suurendada Aafrikas tervishoiutoodete ja vaktsiinide kohalikku tootmist. Laienemisprotsessis osalevates riikides ja naaberriikides on EL pandeemia tagajärgede leevendamiseks võtnud kasutusele üle 4,5 miljardi euro. Ainuüksi Ukrainas maksis EL enne Venemaa põhjendamatu ja provotseerimata sissetungi algust sel eesmärgil välja 600 miljonit eurot makromajanduslikku finantsabi.

EL on sõlminud ÜROga tugeva humanitaarpartnerluse ja oli 2021. aastal üleilmselt juhtiv humanitaarabi andja, kes tegutses sellistes mõjutatud riikides nagu Afganistan, Etioopia, Lõuna-Sudaan, Süüria, Türgi, Ukraina, Venezuela ja Jeemen ning Saheli piirkonnas. Tänu eelarve olulisele suurendamisele võttis EL aasta jooksul humanitaarabina kasutusele 2,19 miljardit eurot.

Humanitaarolukord Afganistanis ja piirkonnas halvenes 2021. aastal järsult, mis nõudis prioriteetide kohandamist ja kiiret abi. Isegi enne praegust kriisi põhjustasid jätkuv konflikt, ebakindlus, ränk põud ja COVID-19 pandeemia Afganistanis ja piirkonnas inimestele suuri kannatusi ja sundisid neid oma kodust põgenema. Kabuli ülevõtmine Talibani poolt 15. augustil on muutnud olukorra veelgi keerulisemaks. 2021. aastal neljakordistas Euroopa Liit humanitaarabi rahastamist kokku 222 miljoni euroni, eeldades, et see jõuab vähemalt 5 miljoni äärmises puuduses oleva abisaajani. Samuti transporditi septembrist kuni detsembrini ELi humanitaarabi õhusilla kaudu Kabuli 280 tonni lasti: peamiselt meditsiiniseadmeid, COVID-19-ga seotud varustust ja toiduaineid. Lisaks keskendas komisjon oma jõupingutused riigi kokkuvarisemise ärahoidmisele ning sotsiaal-majanduslikele tagajärgedele Afganistanis ja väljaspool, pöörates erilist tähelepanu naiste ja tütarlaste õigustele. Käimasolevad projektid kujundati ümber ning 250 miljonit eurot eraldati põhivajadusteks ja elatusvahendite toetamiseks (esialgu nimetati seda „humanitaar+-abiks“), mille eesmärk oli säilitada minimaalsed olulised teenused (sh hariduse ja põhiliste elatusvahendite säilitamine). Mis puudub

⁽²²⁾ Euroopa tiimi lähenemisviis hõlmab Euroopa Liitu, ELi liikmesriike – sealhulgas nende rakendusametused ja riiklikud arengupangad – ning Euroopa Investeeringuspanka (EIB) ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanka (EBRD). Euroopa tiimi lähenemisviisi kohaldatakse nii rahvusvaheliselt kui ka riigi tasandil ning see on kaasav protsess, mis on avatud kõikidele ELi liikmesriikidele, nende rakendusorganisatsioonidele ja finantseerimisametustele.

hiljuti keskhariduse võrdse kättesaadavusega toimunud, siis sai enamik ELi toetuse sihtrühma kuuluvaid õpetajaid talvekuudel (millal nad palka ei saanud) erakorralist rahalist toetust.

Muu toetus 2021. aastal

- **Erakorralise makromajandusliku finantsabina anti 3 miljardit eurot, et piirata COVID-19 pandeemia majanduslikke tagajärgi** kümnes laienemisprotsessis osalevas riigis ja naaberriigis.
- Kokku sai ELilt **humanitaarkoostöö toetust 82 riiki**.
- **2,3 miljonit** humanitaarkriisis elavat **noort** said juurdepääsu haridusele.
- Türgi pagulasrahastu raames anti Türgis pagulastest väikelastele **5,5 miljonit vaktsiinidoosi**.
- **4,2 miljonit doosi** COVID-19 vaktsiini andsid liikmesriigid ja 2,2 miljonit doosi anti Lääne-Balkani riikidele COVAXi kaudu.
- COVID-19 pandeemia ja selle sotsiaal-majandusliku mõju vastu võitlemiseks Lääne-Balkanil pandi kokku **3,4 miljardi euro suurune** finantsabi **pakett**.
- COVAXi mehhanismi kaudu tehti vaktsiinide ostmiseks kättesaadavaks **1 miljard eurot**.
- Maailma mõne kõige haavatavama kogukonna toetamiseks tarniti humanitaarabi õhusilla kaudu **500 tonni** hädavajalikke meditsiinitarbeid ja humanitaarabi.
- Esitati 78 taotlust **ELi elanikkonnakaitse mehhanismi** kasutamiseks, et reageerida **metsatulekahjudele** Lääne-Balkani riikides, **maavärinale** ja **orkaanile** Haitil ning **COVID-19 pandeemiale** kolmandates riikides.

ELi väärtuste toetamine naabruspiirkonnas ja kaugemal

ELi eelarve aitab edendada ELi väärtusi välisriikides, toetada partnerriikide majandust ja stabiliseerida naaberriike, tugevdades nende vastupanuvõimet praegustele ja tulevastele probleemidele. Seetõttu on komisjoni välistegevuse poliitika peamised eesmärgid õigusriigi põhimõtte, demokraatia ja inimõiguste tugevdamine ning hea valitsemistava ja üldiste prioriteetide, nagu rohe- ja digipöörde edendamine. Aastateks 2021–2027 eraldatud 80 miljardi euro suurune naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“ aitab ergutada kestlikku pikaajalist sotsiaal-majanduslikku taastumist ja töökohtade loomist ELi naabruspiirkonnas.

2021. ja 2022. aasta sündmused – eelkõige Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu – on veelgi tugevdanud Gruusia, Moldova ja Ukraina soovi Euroopa Liiduga ühineda. Nad on oma ühinemistaotlused juba esitanud ja komisjon avaldab peagi oma arvamuse. Teised kandidaatriigid on teinud üldiselt edusamme, välja arvatud mõni erand. Euroopa Liidu usaldusväärsuse ja geopoliitilise mõjukuse seisukohalt on ülimalt oluline edusamme premeerida, liikudes nende asjaomaste protsesside järgmisesse etappi. 2021. aasta 1,9 miljardi euro suuruse programmitöö eelarvega on ühinemiseelse abi instrument (IPA III) kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides, nagu Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo, ⁽²³⁾ Montenegro, Põhja-Makedoonia, Serbia ja Türgi, vajalike poliitiliste, institutsiooniliste, õiguslike, haldus-, sotsiaal- ja majandusreformide vastuvõtmise ja rakendamise oluline vahend.

⁽²³⁾ See nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

ELi vahetus naabruses 2021. aasta lõpuks saavutatu

- Ehitati 8 826 elamuüksust.
- Kooskõlas ELi veepoliitika raamdirektiiviga ehitati 75 veeseirejaama.
- Naistevastase vägivalda ennetamise ja selle vastu võitlemisega tegeles 400 organisatsiooni.
- Türgis uuendati 12 000 haridusrajatist.

Kaugemal anti **ELi eelarvest elupäästvat abi haavatavatele inimestele sellistes konfliktist haaratud riikides nagu Afganistan, Etioopia ja Jeemen**. EL jätkas toetust haavatavatele inimestele Süürias, samuti Süüria pagulastele Türgis ja teistes piirkonna riikides. Humanitaarabi valdkonna jõupingutusi takistavate enneolematute probleemide lahendamiseks võttis komisjon 2021. aasta märtsis vastu uuendatud strateegilise visiooni, et tugevdada ELi ülemaailmset humanitaarmõju ja jätkata juhtrolli täitmist. Need algatused võimaldavad ressursse tõhusamalt kasutada, tagada humanitaarabi kiirem kohaletoimetamine humanitaarpartnerite toetamise kaudu, sealhulgas luues Euroopa tiimi lähenemisviisi kasutades Euroopa humanitaarabiüksuse, laiendada rahastajate baasi nii Euroopas kui ka väljaspool seda ning tegeleda kriiside algpõhjustega, andes humanitaarabi tihedas koostöös arengu- ja rahuloomeorganisatsioonidega.

EL eraldab ligikaudu 10 % oma eelarvest välistegevusele, pakkudes partnerriikidele rahastamist toetuste, riigihangete, rahastamisvahendite, eelarvetagatiste ja eelarvetoetuse vormis. Komisjon teeb ELi toetuse mõju suurendamiseks koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide, erasektori asutuste ja liikmesriikidega. Allpool on esitatud mõned näited.

- Kliimamuutuste olulises valdkonnas andis EL 2021. aastal tehnilist toetust 60 partnerriigile nende riiklikult kindlaksmääratud panuse ajakohastamiseks ja rakendamiseks, keskendudes eelkõige kestlikule energiasektorile.
- 2021. aastal alustati algatuse NaturAfrica läbiviimist kuuel piirkonna maastikul ja mitmes riigis (Benin, Burundi, Kamerun, Kongo, Kongo Demokraatlik Vabariik ja Togo). NaturAfrica eesmärk on parandada 65 miljoni inimese toimetulekut, sidudes kuni 21 miljardit tonni süsinikku, stabiliseerides 3 miljonit km² maad ja tagades veega kindlustatuse. Ka lubas komisjon eraldada aastatel 2021–2024 metsade kaitsmiseks, taastamiseks ja säästvaks majandamiseks enneolematu summa 1 miljard eurot.
- Lääne-Aafrika mitmetasandilised üleujutuste seire ja hindamise teenused on projekt, mida rahastatakse Aafrika Liidu Komisjoni ja Euroopa Komisjoni koostöös. Projektil on seitse rakenduspartnerit viies Aafrika riigis: Benin, Burkina Faso, Côte d'Ivoire, Ghana ja Nigeeria.
- ELi ülemaailmne tehnilise abi vahend on pikaajaline ELi programm, millega aidatakse partnerriikidel täiustada õigusraamistikke, suurendada institutsioonilist suutlikkust ja kaasata investeringuid säästvasse energiasse.
- Varases eas sooteadliku õpetamise ja õppimise projekti abil, mida EL kaasrahastab, on 15 Kesk-Vietnami mägipiirkondade eelkooli muudetud sooteadliku mängupõhise õppe keskkonnaks, kaasates lapsevanemad täiel määral protsessi.

2021. aasta aprillis lõpetasid EL ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide organisatsioon (AKVRO) liikmed läbirääkimised nende tugevat partnerlust uuendava lepingu ehk nn Cotonou jätkulepingu eelnõu üle. Enne lepingu rakendamist ja jõustumist peavad asjaomased pooled viima lõpule oma sisemised kooskõlastusmenetlused.

EL jätkas vaibumatu hooga koostööd oma Aafrika partnerite ja erinevate sidusrühmadega mõlemal mandril, et arutada täpsemalt uuendatud Aafrika ja ELi partnerluse keskseid pikaajalisi prioriteete.

Enne ELi ja Aafrika Liidu kuuendat tippkohtumist, mis toimus 17.–18. veebruaril 2022, kohtusid välisministrid 2021. aasta oktoobris Kigalis, et arutada päevakorra olulisemaid ühiseid prioriteete, võimalusi ja väljakutseid.

2021. aastal käivitatud strateegia „Global Gateway“⁽²⁴⁾ eesmärk on edendada arukaid, puhtaid ja turvalisi ühendusi digi-, energia- ja transpordivaldkonnas ning tugevdada kogu maailmas tervishoiu-, haridus- ja teadussüsteeme. Strateegia aitab kaasa üldise taristuinvesteeringute puudujäägi vähendamisele kogu maailmas kooskõlas 2021. aasta juunis G7 juhtide võetud kohustusega käivitada väärtustel põhinev kõrgetasemeline ja läbipaistev taristupartnerlus, et rahuldada üleilmseid taristu arendamise vajadusi. Euroopa tiimi lähenemisviisi kohaselt kaasavad EL, selle liikmesriigid ja Euroopa finantseerimisasutused 2027. aastaks ühiselt kuni 300 miljardit eurot investeeringuid. Strateegias seatakse ELi tegevuse keskmesse kestlikkus, nõudes partnerriikidelt õigusriigi põhimõtte järgimist, ning pannakse suurt rõhku asjatundlikkuse toetamisele ja soodsa keskkonna loomisele investeeringute ligimeelitamiseks ning raske võlaolukorra tekkimise riskide piiramisele partnerriikides.

Vastupanuvõime suurendamine hõlmab ka rändeprobleemide lahendamist

COVID-19 kõrval oli ELi liikmesriikidesse suunduv rändeliikumine teine oluline naaber- ja partnerriike destabiliseeriv tegur. Saabuvate inimeste arvu ja poliitilise tundlikkuse tõttu on see märkimisväärne väljakutse, mis suurendab vastupanuvõime tugevdamise vajadust.

2021. aastal kuritarvitas Lukašenka režiim Valgevenes Lähis-Ida riikidest pärit rändajate habrast seisundit, et kasutada neid hübriidrännaku vahendina, eriti Läti, Leedu ja Poola vastu. See rändevoog lisandus juba üle Vahemere ja Türgi kaudu saabuvale rändevoolule. Pärast piirihaldust toetavaid erimeetmeid käsitlevate Läti, Poola ja Leedu ettepanekute hindamist tegi komisjon piirivalve parandamiseks kättesaadavaks 185 miljonit eurot. Komisjon tegutses kiiresti ja võttis mitu meetet, sealhulgas andis augustis Leedule 36,7 miljonit eurot erakorralist abi ja detsembris täiendavalt 14,9 miljonit eurot tõhusamate piirikontrolliseadmete jaoks ning Lätile 2,3 miljonit eurot.

Täiendav abi

- Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ametnike lähetamine Lätti, Leetu ja Poola.
- Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti toetus Lätile, Leedule ja Poolale kolmandate riikide kodanike vabatahtlikuks tagasipöördumiseks.
- Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti ametnike lähetamine Leetu ja Poola.
- Euroopa Liidu Varjupaigaameti ekspertide ja tõlkide lähetamine Lätti ja Leetu.

Lisaks Lätile, Leedule ja Poolale piirihalduse ja viisapoliitika rahastu raames eelarveperioodiks 2020–2027 ette nähtud 360 miljonile eurole on komisjon teinud 2021. ja 2022. aastaks kättesaadavaks veel umbes 200 miljoni euro suuruse lisasumma.

⁽²⁴⁾ JOIN(2021) 30 final, 1. detsember 2021.

ELi eelarvest on rändeteedele jäävatele riikidele antud märkimisväärset rahalist toetust.

Komisjon esitas ettepaneku eraldada täiendavalt 3 miljardit eurot ainult ELi eelarvest rahastatavale pagulasrahastule, et jätkata pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade toetamist, ning võtta siduv kohustus eraldada alates 2021. aastast ühinemiseelse abi instrumendi kaudu 1 miljard eurot aastas. Pagulaskriisi pikaajalisuse tõttu jätkub abi nihkumine humanitaarabilt arengukoostööle, mis on Türgi pagulasrahastu teise osa raames juba alanud ja mille üks eesmärk on tagada riiklikele struktuuridele ülemineku ajal toetuse jätkuvus. Komisjon jätkas pagulaste toetamist selle rahastu kaudu, mille tegevuseelarve on 6 miljardit eurot. Seni on välja makstud 4,5 miljardit eurot ja aastateks 2021–2023 on täiendavalt eraldatud 3 miljardit eurot. 2021. aastal sai rahastu humanitaarabi komponendi raames abi üle 1,5 miljoni pagulase. Lõunanaabruses jõuti Süüria kriisile reageerimiseks loodud Euroopa Liidu piirkondliku usaldusfondi abil 8,4 miljoni inimeseni ja ELi Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfondi abil parandati enam kui 4 miljoni inimese juurdepääsu olulistele avalikele teenustele.

ELi kaitsetööstuse poliitika eesmärk on tagada konkurentsivõime, innovatsioon ja julgeolek kõigile ELi kodanikele

Ühist kaitsepoliitikat peab toetama kindel kaitsetööstuspoliitika, mis põhineb koostööl ja keskendub liikmesriikide vajadusi rahuldavale strateegilisele võimekusele ning esilekerkivatele ja murrangulistele tehnoloogialahendustele, mis on julgeoleku ja kaitse seisukohalt üliolulised. Kuna teadus- ja arendustegevus on maha jäänud ning kaitseüsteemide kulud kasvavad, on koostöö ELi kaitsetööstuses hädavajalik.

Euroopa Kaitsefond on ambitsioonikas, tasakaalustatud ja kõikehõlmav programm, mis tagab liikmesriikide kõrgetasemelise kaasatuse kaitsealase teadus- ja arendustegevuse koostööprojektidesse, mis täidavad relvajõudude operatiivvajadusi. ELi eelarve kasutamine nende projektide toetamiseks tugevdab koostööd, aitab vähendada turu killustatust ja parandada koostalitlusvõimet ning suurendab Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimet. Fond käivitati 2021. aastal selle esimese iga-aastase tööprogrammi vastuvõtmisega ja fondi 2021.–2027. aasta eelarve on 7,9 miljardit eurot, sealhulgas 2,6 miljardit eurot teadusuuringuteks ja 5,3 miljardit eurot võimetepõhiseks arendustegevuseks.

Euroopa Kaitsefondi käsitlevad üksikasjad

- 2021. aastal avaldati 23 konkursikutset kokku **1,2 miljardi euro suuruse ELi rahastuse andmiseks, eesmärgiga toetada kaitsealase teadus- ja arendustegevuse koostööprojekte.**
- Umbes **700 miljonit eurot on eraldatud projektidele, mis on seotud suuremahuliste ja keerukate kaitseplatvormide ja -süsteemidega**, nagu järgmise põlvkonna hävitajasüsteemid, maismaasõidukite pargid, mitmeotstarbelised ja modulaarsed avamere patrull-laevad ning ballistiliste rakettide tõrje.
- 2021. aasta eelarvest on kuni **8 % ette nähtud murrangulise kaitsetehnoloogia** rahastamiseks ning umbes **6 % väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele** mõeldud avatud projektikonkursside rahastamiseks.
- Väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid on ettepanekuid esitanud 1 100 üksuse hulgas ligikaudu 50 %.

2021. aastal said Euroopa Kaitsefondile eelnenud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmist kokku üle 291,2 miljoni euro toetust ka 28 uut projekti.

Venemaa hiljutine provotseerimata ja põhjendamatu agressioon Ukraina vastu on veelgi rõhutanud vajadust tõelise ELi kaitsepoliitika järele.. EL on viimastel aastatel juba suurendanud oma jõupingutusi olulistes kaitse- (sh kaitsetööstuse) ja kosmosevaldkondades, et parandada oma suutlikkust ja vastupanuvõimet ning valmistuda paremini tulevasteks kriisideks.

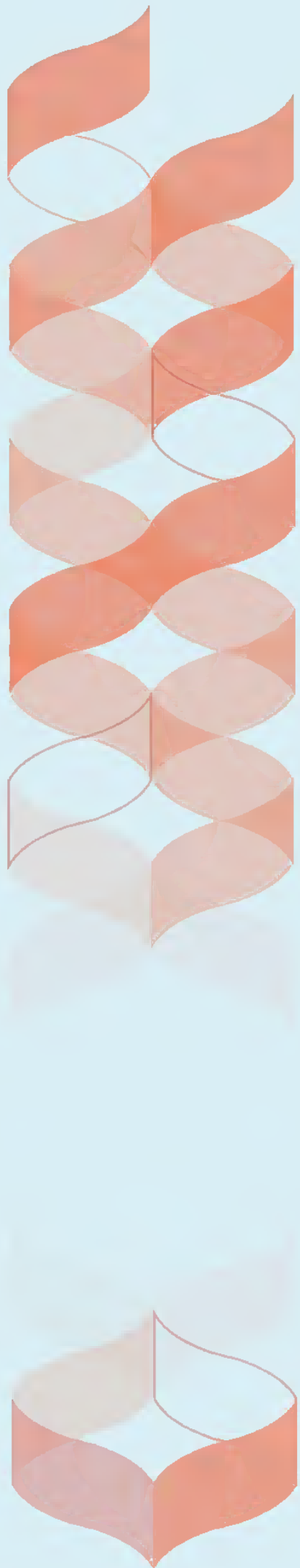
Kooskõlastatud tegevus Ukraina ja eesliini liikmesriikide toetamiseks

2022. aasta esimestel kuudel on tooni andnud Venemaa põhjendamatu ja provotseerimata agressioonisõda Ukraina vastu. EL on andnud tugeva ja ühtse vastuse, mis hõlmab jõulisi ja kõikehõlmavaid finants- ja majandussanktsioone, et nõrgestada Venemaa majandusbaasi, ning ulatuslikke meetmeid Ukraina riigi ja rahva toetamiseks.

ELi eelarvel on selles vastuses tähtis osa. ELi elanikkonnakaitse mehhanism kaudu saadetakse Ukrainasse olulist mitterahalist toetust, nagu meditsiinitarbeid ja -seadmeid. Komisjon on võtnud humanitaar- ja erakorralise abi andmiseks kasutusele 550 miljoni euro suuruse hädaabipaketi, et tagada juurdepääs haridusele, tervishoiule ja toidule. Erakorraline makromajanduslik finantsabi aitab Ukrainal rahuldada oma rahastamisvajadusi ja tugevdada majanduslikku stabiilsust. Komisjon on olnud riigisiseste põgenike ja pagulaste toetamisel üleilmsete rahastajate esirinnas. EL on andnud Ukrainale enneolematut toetust ka Euroopa rahutagamisrahastust, et tugevdada Ukraina relvajõudude võimekust ja vastupanuvõimet ning kaitsta tsiviilelanikkonda. Komisjon esitas 18. mai teatises Ukraina lühiajalise taastamise ja ülesehitamise alused ja põhimõtted. Selleks on vaja toetust, mis ületab selgelt praeguses mitmeaastases finantsraamistikus ette nähtud vahendeid.

ELi eelarve aitab ka eesliini liikmesriikidel toime tulla miljonite sõja eest põgenevate ja ELi sisenevate inimeste voo humanitaarmõjuga. Esmakordselt aktiveeriti ajutise kaitse direktiiv, et pakkuda kiiret ja tõhusat abi Ukraina sõja eest põgenevatele inimestele. Kasutusele võeti siseasjade ja ühtekuuluvuspoliitika vahendid, et võimaldada liikmesriikidel kasutada olemasolevaid rahalisi vahendeid pagulaste sissevoolu kiireks haldamiseks. Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas andsid liikmesriikidele vajaliku paindlikkuse, et suunata ühtekuuluvuspoliitika ülejäänud rahastamisvahendid ja REACT-EU erakorralise toetuse kiireks pakkumiseks. Näiteks võivad liikmesriigid Euroopa Sotsiaalfondi abil pakkuda pagulastele mitmekülgset tuge, muu hulgas töö leidmisel, haridustee alustamisel või jätkamisel ning juurdepääsul lapsehoiuteenustele.

2. lisa. Sisekontroll ja finantsjuhtimine

1. Tugevad vahendid ELi eelarve haldamiseks ja kaitsmiseks keerulises keskkonnas

Komisjon peab maksumaksja raha ELi poliitikaeesmärkide saavutamiseks võimalikult hästi kasutama. Seetõttu on äärmiselt oluline tagada, et rahastamine jõuaks kavandatud toetusesaajateni tulemuslikult, tõhusalt ja ökonoomselt ning et kohaldatavaid reegleid täidetakse kõrgel tasemel. Komisjon püüab järgida finantsjuhtimise rangeimaid standardeid ning leida samal ajal õige tasakaalu madalate veetasemete, kiirete maksete ja mõistlike kontrollikulude vahel.

1.1. ELi eelarve: palju valdkondi, vahendite saajaid ja kulutusi, mida hallatakse keerulises keskkonnas

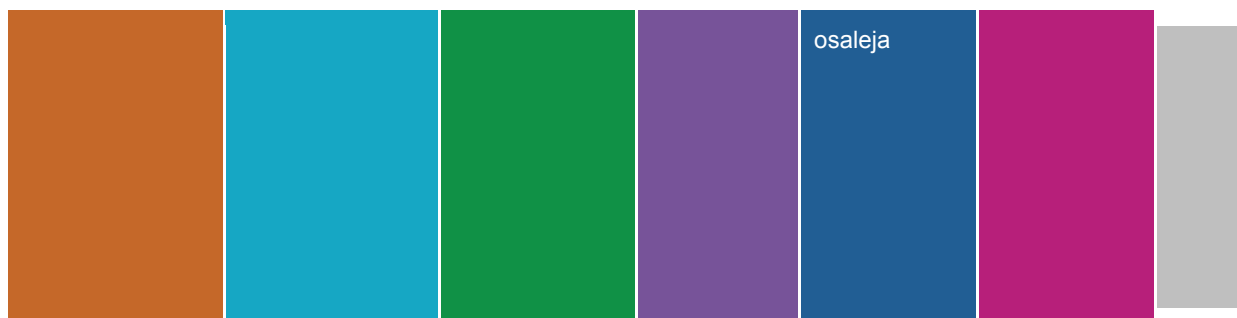
2021. aastal olid komisjoni hallatavad kulud kokku 172 miljardit eurot ⁽²⁵⁾ (vt diagramm allpool). See hõlmab seda osa ELi eelarvest, mida komisjon haldab koos Euroopa Arengufondiga ⁽²⁶⁾ ja ELi sihtfondidega. Need kulutused vastavad enam kui 200 000 maksele suurusjärgus mõnesajast eurost (programmi „Erasmus+“ liikuvustoetusteks) sadade miljonite eurodeni (suurtele projektidele, nagu rahvusvaheline katsetermotuumareaktor või Galileo ja Copernicus, ning eelarvetoetus arengumaadele) ⁽²⁷⁾. ELi rahaliste vahendite saajad on väga erinevad ja neid on palju.

Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkonnad 17,3 miljardit eurot (10 %)	Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused 75,8 miljardit eurot (44 %)	Loodusvarad ja keskkond 56,5 miljardit eurot (33 %)	Ränne ja piirihaldus 2,5 miljardit eurot (1 %)	Julgeolek ja kaitse 0,01 miljardit eurot (0 %)	Naabrus ja maailm 12,7 miljardit eurot (7 %)	Euroopa avalik haldus 7 miljardit eurot (4 %)
						
Teadusuuringute programmi „Horisont 2020“ raames allkirjastati üle 35 000 toetuse	Alates 2014. aastast on toetust antud enam kui 1,4 miljonile ettevõtjale ja 45,3 miljonile inimesele.	Põllumajanduse vahenditest on toetatud 6,6 miljonit abisaajat	2021. aasta lõpuks oli 60 riigis viiel mandril loodud üle 1,2 miljardi ELi digitaalse COVID-tõendi	2021. aastal osales Euroopa Kaitsefondi raames esitatud ettepanekute s üle 1 000 ettevõtte ja teadustöös	Abi on antud 130 kolmandale riigile viiel mandril	

⁽²⁵⁾ See ei hõlma taaste- ja vastupidavusraha raames tehtavaid makseid, mida käsitletakse III lisas.

⁽²⁶⁾ Tuleb märkida, et Euroopa Arengufond on lisatud ELi üldelarve mitmeaastasesse finantsraamistikku aastateks 2021–2027.

⁽²⁷⁾ Komisjoni asjaomaste kulutuste summa vastab 2021. aastal tehtud maksetele, millest on lahutatud 2021. aastal välja makstud eelmaksed, millele on liidetud eelmistel aastatel välja makstud ja 2021. aastal arveldatud eelmaksed (vt määratlused ja täpsemad üksikasjad 5. lisas).

Komisjoni 2021. aastal rakendatud asjaomased ELi eelarve kulud poliitikavaldkonna kaupa protsentides ja miljardites eurodes. Allikas: Euroopa Komisjoni iga-aastased tegevusaruanded.

Sarnaselt eelmiste aastatega täidetakse ligikaudu kolmveerand eelarvest ⁽²⁸⁾ (nt kulutused ühtekuuluvuspoliitikale ja loodusvaradele) jagatud eelarve täitmise raames. See tähendab, et liikmesriigid või nende määratud asutused valivad projekte, jaotavad rahalisi vahendeid ja haldavad kulutusi vastavalt ELi ja liikmesriigi õigusaktidele ning jagavad seda vastutust komisjoniga. Ülejäänud osa eelarvest kasutab komisjon kas otse või kaudselt koostöös volitatud üksustega. Järgmises tabelis kirjeldatakse kolme eelarve täitmise viisi.

Eelarve täitmise viis	Kirjeldus	% 2021. aasta kuludest	Näited programmidest/kulutustest	Teised osalejad, komisjoniga koostöös
Otsene eelarve täitmine	Rahalisi vahendeid rakendab komisjon	19 %	Programm „Horisont 2020“; Euroopa ühendamise rahastu; halduskulud	Ei kohaldata (rahastus läheb otse saajatele)
Kaudne eelarve täitmine	Rahalisi vahendeid rakendatakse koostöös väliste üksustega	7 %	Programm „Erasmus+“; osa arengu- ja humanitaarabist; ühinemiseelne abi	Asutused, ühissettevõtted, ÜRO, Maailmapank, Euroopa Investeerimispank, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, kolmandad riigid
Jagatud eelarve täitmine	Rahalisi vahendeid rakendatakse koostöös liikmesriikide riiklike ja/või piirkondlike asutustega, kes on esmatasandil vastutavad	74 %	Põllumajandusfondid; Euroopa Merendus- ja Kalandusfond; Euroopa Regionaalarengu Fond; Ühtekuuluvusfond; Euroopa Sotsiaalfond ja noorte tööhõive algatus; rände-,	Ühise põllumajanduspoliitika makseasutused: 76. Ühtekuuluvuspoliitika fondide korraldusasutused: 492, kõigis liikmesriikides

⁽²⁸⁾ Ei hõlma taaste- ja vastupidavusrahastut.

			piirihalduse ja julgeolekufondid	
--	--	--	----------------------------------	--

2021. aasta kulud eelarve täitmise viisi järgi.

Allikas: Euroopa Komisjoni 2021. aasta raamatupidamise aastaaruande projekt – tulemiaruanne.

2021. aasta oli seitsmeaastase finantsraamistiku esimene aasta. Praktikask hakkavad sellega seotud maksed jõudma märkimisväärsele tasemele alles järgmistel aastatel. 2021. aastal jätkus pandeemia märkimisväärne mõju rakendamisele ning meie ja meie rakenduspartnerite tööle.

1.2. Tõhus juhtimissüsteem, mis toetab kolleegiumi vastutust

Euroopa Komisjoni kasutatav juhtimissüsteem ja vastutusahel on kohandatud tema ainulaadse struktuuri ja rolli jaoks. Komisjoni juhtimiskordi on aja jooksul tugevdatud ja muutuvale olukorrale kohandatud, nagu on kirjeldatud viimasel, 2020. aasta juunis avaldatud teatises ⁽²⁹⁾.

Euroopa Komisjoni eelarvevahendite käsutajana **on volinike kolleegium ELi eelarve täitmise eest poliitiliselt vastutav**, mis hõlmab aruandekohustust komisjoni talituste töö eest. ELi eelarve juhtimise põhialused, mida toetavad vastutuse selge jagamine poliitilise ja juhtimistasandi vahel, tugev pühendumine tulemusjuhtimisele ja õigusraamistiku järgimisele, läbipaistvus ja ranged eetikanormid ning täpselt kindlaks määratud aruandlus, tagavad tugeva kindlustunde loomise ja vastutusahela.

Komisjonis eelarve täitmisel kasutatava ainulaadse detsentraliseeritud otsustusmudeli kohaselt delegeerib volinike kolleegium igapäevase operatiivjuhtimise **51-le volitatud eelarvevahendite käsutajale**, ⁽³⁰⁾ kes juhivad oma talitusi ja suunavad neid eesmärkide saavutamise poole, nagu on paika pandud nende strateegilistes kavades, võttes arvesse olemasolevaid ressursse. **Volitatud eelarvevahendite käsutajad annavad aru** oma talituste kaudu rakendatud ELi eelarve osade kohta.

Aasta tegevusaruannetes kirjeldavad eelarvevahendite volitatud käsutajad läbipaistvalt oma tulemuslikkust ja saavutatud tulemusi, oma sisekontrollisüsteemide toimimist ja neile eraldatud ELi eelarvevahendite finantsjuhtimist, võttes arvesse kinnitusi, mille liikmesriigid on jagatud eelarve täitmise raames andnud. Aasta tegevusaruanne sisaldab peadirektori kinnitavat avaldust. Kui volitatud eelarvevahendite käsutajad tuvastavad olulise mõjuga puudusi, võib kinnitavale avaldusele lisada reservatsiooni. Samal ajal peavad nad koostama tegevuskavad tulevaste riskide maandamiseks ja oma kontrollisüsteemide tugevdamiseks.

Iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes esitatakse kõigis aasta tegevusaruannetes sisalduvate kinnitavate avalduste ja reservatsioonide põhjal kokkuvõtte ELi eelarve iga-aastastest tulemustest komisjoni tasandil. See aruanne on osa komisjoni integreeritud finants- ja vastutusaruannete paketist, ⁽³¹⁾ mille **võtab vastu volinike kolleegium**.

⁽²⁹⁾ Teatis komisjonile, milles käsitletakse juhtimist Euroopa Komisjonis, [C\(2020\) 4240](#).

⁽³⁰⁾ Mõiste „volitatud eelarvevahendite käsutajad“ hõlmab komisjoni talituste peadirektoreid, rakendusametite, büroode, teenistuste, rakkerühmade jne juhte. Finantsmääruse artikli 74 lõikes 1 on sätestatud: „Igas asjaomases liidu institutsioonis vastutab eelarvevahendite käsutaja tulude ja kulude haldamise eest kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega, sealhulgas tagades aruandluse tulemuste kohta, ning selle tagamise eest, et seaduslikkuse ja korrektsuse ning vahendite saajate võrdse kohtlemise nõuded oleksid täidetud“.

⁽³¹⁾ Finantsmääruse artikli 247 kohaselt sisaldab integreeritud finants- ja vastutusaruannete pakett ka Euroopa Liidu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, aruannet eelmise eelarveaasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise järelmeetmete kohta, aastaaruannet eelarve täitmisele heakskiitu andvale asutusele tehtud siseauditite kohta ning ELi eelarve vahendite tulevase sisse- ja väljavoolu pikaajalist prognoosi.

Iga-aastane eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlus võimaldab Euroopa Parlamendil ja Euroopa Liidu Nõukogul panna komisjonile poliitiline vastutus ELi eelarve täitmise eest. Euroopa Parlamendi otsuses võetakse arvesse komisjoni integreeritud finants- ja vastutusaruandeid, Euroopa Kontrollikoja aasta- ja eriaruandeid koos tema kinnitava avaldusega raamatupidamise aruande usaldusväärsuse ning selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, volinike ja peadirektorite ärakuulamisi ning nõukogu soovitusi.

See kindel juhtimiskord aitab volinike kolleegiumil täita komisjoni eesmäärke, kasutada ressursse tõhusalt ja tulemuslikult ning tagada, et ELi eelarvet täidetakse kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega. Ülevaade on esitatud eespool oleval diagrammil.

1.3. Tugev sisekontrolliraamistik, mis areneb koos keskkonnaga

Komisjon on kehtestanud tugeva institutsioonisisese sisekontrolliraamistiku, mis põhineb rahvusvahelistel standarditel ⁽³²⁾.

1.3.1. Sel aastal on sisekontrolliraamistikul olnud taas kord peamine roll komisjoni eesmärkide saavutamise tagamisel kiiresti muutavas keskkonnas

COVID-19 pandeemia kontekstis on komisjoni sisekontrolliraamistik olnud komisjoni tegevuse oluline kaitsemeede. Komisjon on jätkuvalt tähelepanelikult jälginud käimasoleva kriisi mõju oma tegevusele, sealhulgas kindlustunde loomisele. Tuginedes 2020. aastal saadud kogemustele, on komisjon jätkanud leevendusmeetmete rakendamist, et vältida või piirata negatiivset mõju ELi eelarve täitmisele. Ka 2022. aastal on komisjon jätkuvalt valvas, et tulla toime pandeemia uue tõusulainega.

Erilist tähelepanu on pööratud sisekontrollisüsteemide kohandamisele **taasterahastu** toimingute vajadustega. 2021. aasta detsembris suurendas komisjon riskifunktsiooni strateegilist rõhuasetust, koostades **taasterahastu kõrgetasemelised riski- ja vastavuskontrolli põhimõtted** kooskõlas komisjoni üldise sisekontrolliraamistikuga, mis määrati kindlaks 2017. aastal. ⁽³³⁾ See annab asjakohase riskijuhtimise ja vastavuse raamistiku, et kaitsta ELi finantshuve ning tagada taasterahastu toimingute, nagu laenuvõtmise, võlgade haldamise ja laenuandmise ausus, terviklikkus ja läbipaistvus. Need kõrgetasemelised riski- ja vastavuskontrolli põhimõtted täiendavad taasterahastu juhtimisraamistikku ⁽³⁴⁾, milles on esitatud taasterahastu toimingute riskijuhtimise ja vastavusraamistikuga seotud peamised rollid ja kohustused. Kulude poolel on komisjon kehtestanud **konkreetsed auditi- ja kontrollistrateegiad**, pidades silmas oma uut vastutust taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise eest (vt 3. lisa).

⁽³²⁾ Mille on kehtestanud Treadway Komisjoni sponsororganisatsioonide komitee.

⁽³³⁾ Volinik Oettingeri teatis komisjonile „Sisekontrolliraamistiku läbivaatamine“, [C\(2017\) 2373](#).

⁽³⁴⁾ Komisjoni 14. aprilli 2021. aasta rakendusotsus, millega kehtestatakse nõukogu otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 alusel laenuvõtmistehingute haldamiseks ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241 artikli 15 kohaselt antud laenudega seotud laenuandmistehinguteks vajalik kord, [C\(2021\) 2502](#).

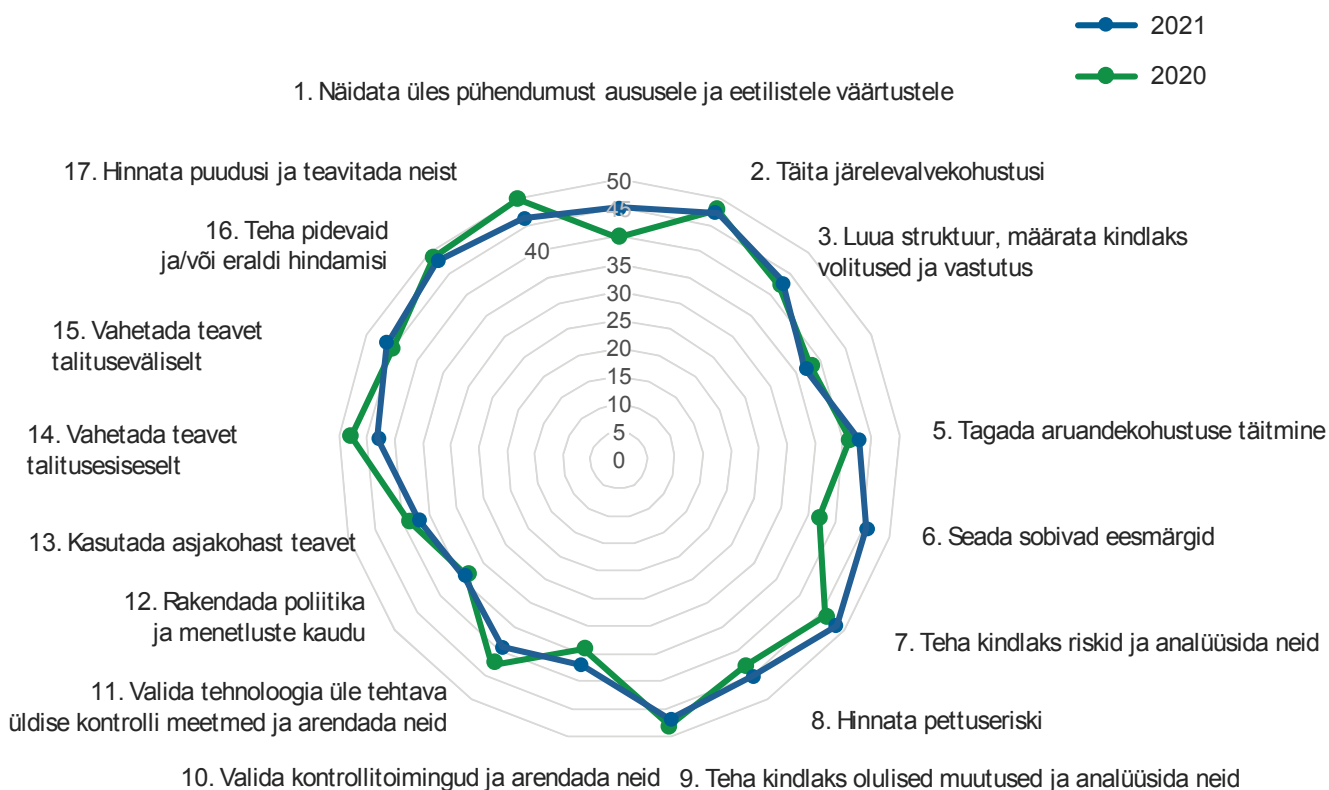
ELi eelarve täitmise sisekontrolli tõhususe parandamiseks on komisjon vastu võtnud ja avaldanud **suunise huide konflikti vältimiseks ja käsitlemiseks** finantsmääruse raames, ⁽³⁵⁾ mis hõlmab kõiki ELi eelarve täitmise viise (otsene, kaudne ja jagatud eelarve täitmine). Suunis on osa tööst, mida komisjon teeb, et ELi finantshuude kaitse meetmeid veelgi tugevdada. Selle eesmärk on suurendada teadlikkust ning edendada huide konflikti vältimist käsitlevate eeskirjade ühtset tõlgendamist ja kohaldamist ELi institutsioonide ja liikmesriikide ametiasutuste töötajate ning kõigi ELi vahendite kasutamisega seotud isikute seas. Pärast suunise avaldamist on komisjon korraldanud sihipäraselt teadlikkuse suurendamise tegevust ja esitlenud suunist liikmesriikide ametiasutustele ja asjaomastele eksperdivõrgustikele ning oma sisemistele spetsialiseeritud võrgustikele. Selline sihtotstarbeline tegevus ja esitlused jätkuvad 2022. aasta jooksul ja hiljem.

1.3.2. Komisjoni talituste hinnangul on nende sisekontrollisüsteemid COVID-19 pandeemia jätkumisest hoolimata tõhusad

2021. aastal on sisekontrolli põhimõtteid järgitud ja need toimivad hästi. Tehtud hindamine kinnitab, et komisjoni talitused on teinud järjepidevaid jõupingutusi 2020. aastal tuvastatud (peamiselt väiksemate) puuduste parandamiseks. Need jõupingutused on avaldanud positiivset mõju peamiselt riskihindamistele, millele komisjon on pööranud suurt tähelepanu, eelkõige seoses COVID-19 kriisiga ja viimaste aastate spetsiifiliste poliitiliste väljakutsetega.

⁽³⁵⁾ Komisjoni teatis „Suunis huide konflikti vältimiseks ja käsitlemiseks finantsmääruse raames“ ([2021/C 121/01](#)).

Komisjon tunnistab, et mõne sisekontrolli põhimõtte puhul on siiski veel vajalikud väikesed ja väga vähestel juhtudel suuremad parandused. See puudutab peamiselt kontrollitegevusi, mille puhul hindamine on enamasti seotud kontrolli tulemustega (st jääkvigade määr on üle 2 %) või auditi leidudega (nt viivitused samba hindamise lõpuleviimisel kaudse eelarve täitmise korral – vt ka rubriigi 6 kontrollitulemused)

Sisekontrolli 17 põhimõtte toimimise hindamine: nende komisjoni talituste arv, kes on teatanud, et sisekontrolli põhimõtteid järgitakse ja need on 2020. ja 2021. aastal nõuetekohaselt toimunud.

Allikas: Euroopa Komisjoni iga-aastased tegevusaruanded.

Komisjon ja rakendusametid võtavad meetmeid tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks. Lisaks sellele võeti 2021. aastal taas kasutusele teadlikkuse suurendamise algatused, näiteks rakendusametite ühiselt korraldatud teadlikkuse nädal. Koos sisekontrolli heade tavade korrapärase vahetamisega aitab see kaasa tugeva sisekontrollikultuuri säilitamisele kogu institutsioonis.

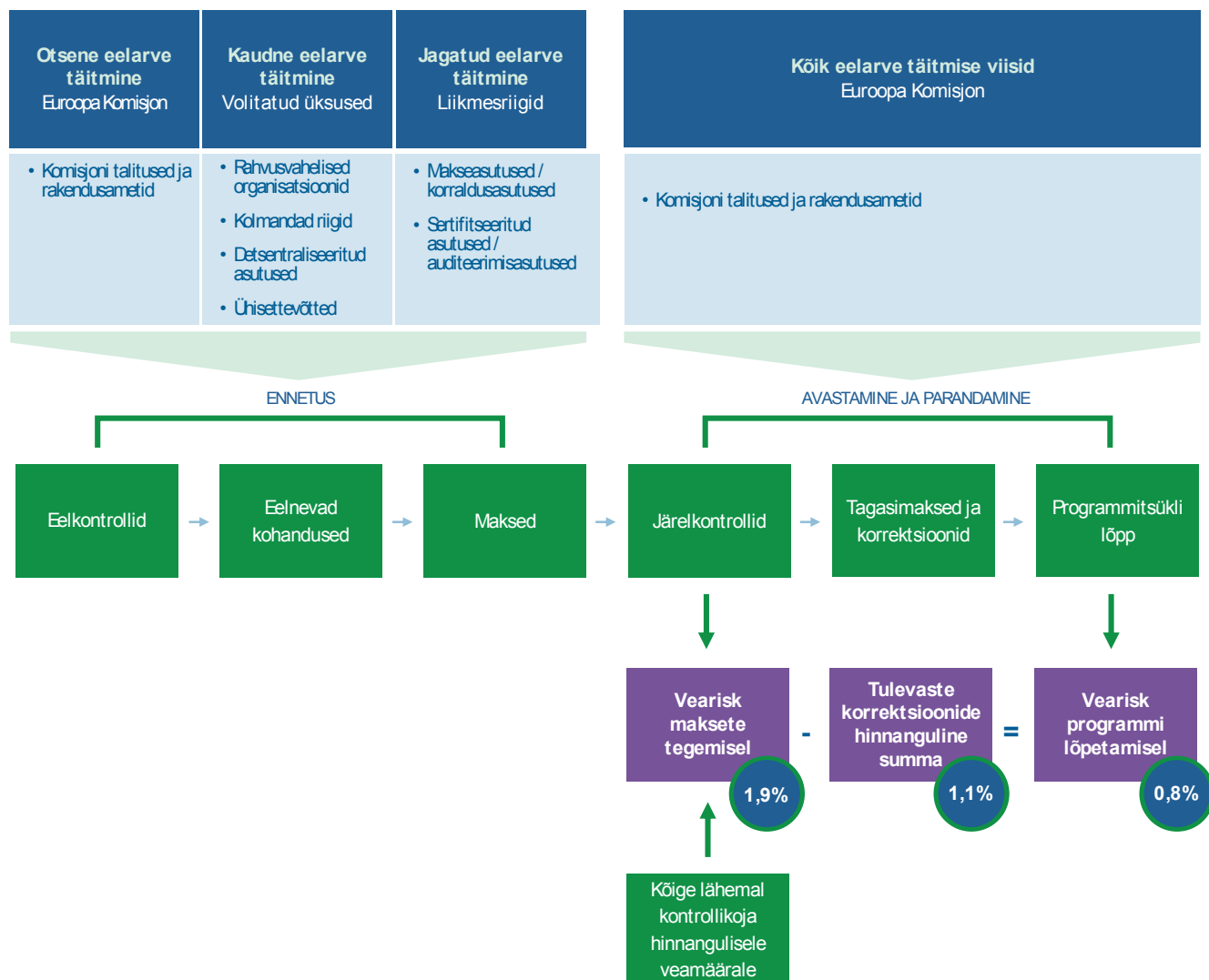
1.4. Mitmeaastaste kontrollistrateegiatega tagatakse, et maksumaksja raha kulutatakse hästi

1.4.1. Kontrollistrateegiad on mitmeaastased ja riskipõhised.

Eelarvehendite käsutajad kui ELi eelarve haldajad kehtestavad oma sisekontrollisüsteemides **mitmeaastased kontrollistrateegiad**, mille eesmärk on vigu **vältida**, ning kui vigade vältimine ei ole võimalik, siis neid **avastada** ja **parandada**. Nad peavad saavutama kindluse juba **rohujuure tasandil** ja **üksikasjades**, st programmide või muude asjakohaste kulusegmentide kaupa. See võimaldab komisjonil **tuvastada** üksikasjalikult ja diferentseeritult iga programmi või kulusegmendi **nõrgad kohad** ja vead, **teha kindlaks** süsteemsete vigade **algpõhjused** (nt eeskirjade keerukus teatavates poliitikavaldkondades, nagu teadusuuringud ja ühtekuuluvus), **võtta sihipäraseid**

parandusmeetmeid ja tagada, et saadud kogemusi kasutatakse juhtimis- ja kontrollisüsteemide parandamiseks ning neid võetakse arvesse tulevaste rahastamisprogrammide koostamisel.

ELi kuluprogrammid on olemuselt **mitmeaastased**, nagu ka nendega seotud kontrollistrateegiad. See tähendab, et vigu on võimalik avastada ja parandada igal ajal, kuni programmi olemusringi lõpuni. Peale selle on kontrollistrateegiad **riskide alusel diferentseeritud**, st neid kohandatakse eri juhtimisviiside, osalejate, poliitikavaldkondade ja/või rahastamispakettide ning nendega seotud riskide järgi.

Euroopa Komisjoni mitmeaastane kontrollitsükkel.
Ringides osutatud 2021. aasta tulemuste kohta vt punkt 2.1.
Allikas: Euroopa Komisjon.

1.4.2. Esimene kaitse vigade vastu on nende ennetamine

Komisjoni peamised ennetusmehhanismid seisnevad eelkontrollides ja auditites (vt III osa 5. lisa), sealhulgas juhtimiskontrollid, mida teevad liikmesriikide ametiasutused enne ja pärast jagatud eelarve täitmise raames tehtud kulutuste deklareerimist komisjonile, samuti süsteemiauditid, mida täiendavad toimingute esindavate valimite auditid, mille eesmärk on avastada puudusi rakenduspartnerite

juhtimis- ja kontrollisüsteemides. Nende ennetavate kontrollide tulemusel lükatakse rahastamiskõlbmatud summad tagasi enne, kui komisjon teeb (lõplikud) maksed, ning maksed katkestatakse ja peatatakse seni, kuni süsteemides esinevad puudused on kõrvaldatud. Lisaks aitavad vigu ennetada toetusesaajatele ja rakenduspartneritele antud suunised.

Jagatud eelarve täitmise korral tulenevad parandused, mille liikmesriigid teevad enne oma kulutaotluste esitamist, kontrollidest ja audititest, sealhulgas süsteemi- ja tegevusaudititest, mida nad teevad oma pädevuse tasandil nii eel- kui ka järelkontrollina. Enamasti tehakse sellised parandused rahastamiskõlbmatute kulude mahaarvamiseks komisjonile esitatud maksetaotlustest või kinnitatud raamatupidamisaruannetest.

Liikmesriigi tasandil korrigeeritud summasid võib teatavatel tingimustel uuesti kasutada. See motiveerib liikmesriike nõuetele mittevastavaid kulusid korrigeerima, enne kui nad oma kulunõuded komisjonile esitavad.

1.4.3. Ennetamist täiendavad vigade avastamine ja parandamine

Kui ennetusmehhanismid ei ole olnud piisavalt tõhusad, on oluline, et ELi kulutustega seotud vead avastataks tagantjärele järelkontrolli käigus, mille komisjon teeb summade suhtes, mille ta on heaks kiitnud ja välja maksnud (vt III osa 5. lisa). Seejärel parandab komisjon need vead samal aastal või järgmistel aastatel, nõudes **otsese ja kaudse eelarve täitmise** raames lõplikelt toetusesaajatelt või **jagatud eelarve täitmise** raames liikmesriikidelt tagasimakseid või tehes tasaarvestusi.

Põllumajanduse puhul on suurem osa finantskorrektsioonidest seotud juhtumitega, kus on avastatud süsteemseid vigu ja asjaomase makseasutuse või rakenduskava asjakohaseid kulusid on korrigeeritud. Meetmed on peamiselt seotud puudustega, mis mõjutasid eelmistel aastatel tehtud makseid.

Ühtekuuluvuse puhul on komisjoni selliste korrektsioonide tase seletatav asjaoluga, et enamiku korrektsioone rakendavad liikmesriigid, sealhulgas seoses komisjoni, kontrollikoja ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) leitud vigadega. See võimaldab liikmesriigil asjaomaseid summasid uuesti kasutada rahastamiskõlblike kulude katmiseks. Kui kontrollisüsteemid toimivad liikmesriikide tasandil nõuetekohaselt, on vajadus korrektsioonide järele komisjoni tasandil palju väiksem ja seega on väiksem ka selliste korrektsioonide arv.

Lisaks käsitletakse ka kontrollisüsteemides riskipõhiste ja/või süsteemiauditite käigus avastatud puudusi ning süsteeme parandatakse. Eelarve jagatud ja kaudse täitmise kontekstis teevad seda eeskätt rakendavad liikmesriigid ja rakenduspartnerid. Lisateave ELi eelarve kaitsmise kohta on esitatud III osa 5. lisa.

1.4.4. Korrigeerimisvõime seoses ELi fondidega

2021. aastal vastab korrigeerimisvõime seoses komisjoni hallatavate fondidega järgmiste summale:

- liikmesriikide poolt enne kulutaotluste esitamist tehtud korrektsioonid summas 4 557 miljonit eurot;

- komisjoni poolt enne komisjoni väljamakseid/heakskiitu mahaarvamiste ja muude kohanduste kaudu rakendatud ennetusmeetmete tulemus summas 298 miljonit eurot;
- komisjoni poolt pärast väljamakseid/heakskiitu tehtud korrektsioonid summas 765 miljonit eurot.

Pärast komisjoni poolt väljamaksete tegemist tehtud korrektsioonide arv on võrreldes eelmise mitmeaastase finantsraamistikuga vähenenud, peamiselt 2014.–2020. aastal ühtekuuluvuse valdkonnas kasutusele võetud mitmekihilise kindluse tagamise süsteemi eripära ja programmide raamatupidamise aastaaruannete tõttu, mille kohaselt teevad korrektsioone enamasti liikmesriigid olenemata sellest, kas asjaomased vead avastas liikmesriik või komisjon ⁽³⁶⁾. 2021. aastal tegi komisjoni enda tehtud auditite ja kontrollide põhjal korrektsioone 193 miljoni euro ulatuses. Üldine korrigeerimisvõime on suurenenud võrreldes 2020. aastaga, mil sellele avaldus Euroopa Liidu Kohtu põllumajandusfonde käsitlevate kohtuotsuste järel liikmesriikidele tehtud tagasimaksete ühekordne mõju (vt täpsemalt III osa 5. lisa).

1.5. Pettustevastane võitlus: Euroopa pettustevastase võitluse strateegia

Komisjoni rakendab pettuse suhtes nulltolerantsi. Tuleb rõhutada, et pettused kujutavad enesest väga väikest osa ebakorrektest kulutustest, mis on enamasti seotud vigadega.

Komisjon on institutsioonisisese pettustevastase võitluse strateegia puhul suuri edusamme teinud. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 325 kohaselt kaitsevad komisjon ja liikmesriigid ELi eelarvet pettuse ja muu ebaseadusliku tegevuse eest. 2019. aasta aprillis vastu võetud kehtival institutsioonisisel pettustevastase võitluse strateegial ja selle tegevuskaval on ELi raha võimaliku väärkasutamise ärahoidmisel oluline roll. Selle rakendamise üle teeb järelevalvet Euroopa Pettustevastase Amet (OLAF). 2021. aasta novembriks oli tehtud tublisid edusamme: 63 meetmest oli lõpule viidud 47 ja suurem osa ülejäänud meetmetest viiakse eeldatavasti lõpule 2022. aasta keskpaigaks.

Kooskõlas oma pettustevastase võitluse strateegiaga on komisjon tugevdanud koordineerimist ja koostööd, eelkõige pettuste ennetamise ja avastamise võrgustiku kaudu, mis koondab OLAFi juhtimisel komisjoni talituste ja rakendusametite pettustevastase võitluse korrespondente. Selles kontekstis ajakohastasid 13 komisjoni talitust koostöös OLAFiga 2021. aastal oma kohalikke pettustevastase võitluse strateegiaid. Pärast komisjoni pettustevastase võitluse strateegia vastuvõtmist 2019. aastal oli 2021. aasta lõpuks 90 % kõigist kohalikest pettustevastase võitluse strateegiatest ajakohastatud.

Pettustevastase võitluse valdkonna muud olulised tegevused 2021. aastal hõlmasid rikkumisjuhtumite haldamise süsteemi tulevikku käsitleva uuringu alustamist. Liikmesriigid kasutavad seda süsteemi, et teatada jagatud eelarve täitmise raames avastatud pettustest ja muudest õigusnormide rikkumistest. Komisjon kasutab seda teavet, et koostada koostöös liikmesriikidega ELi finantshuvide kaitset käsitleva iga-aastane aruanne kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 325. Komisjon kinnitas oma 2020. aasta aruande 2021. aasta septembris ⁽³⁷⁾.

⁽³⁶⁾ See vastab uuele mehhanismile aastatel 2014–2020 võrreldes eelmise perioodiga.

⁽³⁷⁾ Lisateabe saamiseks vt [ELi finantshuvide kaitset käsitlevad iga-aastased aruanded](#).

OLAF jätkas uurimistegevust ka 2021. aastal, andes selle kohta aru oma aastaaruannetes ⁽³⁸⁾.

Praktiline pettustevastane võitlus: ELi kaitsmine COVID-19 vaktsiinide võltspakkumiste eest

Petturid haaravad kinni igast võimalusest ebaseaduslikku tulu teenida. Kohe pandeemia alguses pani OLAF tähele, kuidas petturid üritasid Euroopa inimeste tervise ja ohutuse hinnaga olukorra pakilisusest ja esialgsest isikukaitsevahendite puudusest kasu lõigata. Petistest ettevõtjad püüdsid imbuda ELi turule võltsitud või nõuetele mittevastavate näomaskide, testikomplektide, desinfektsioonivahendite ja muude COVID-19ga seotud toodetega. OLAFi töö selle tõkestamiseks jätkus ka 2021. aastal ning aasta lõpuks oli eemaldatud üle 100 miljoni võltsitud või nõuetele mittevastava toote.

COVID-19 vastaste vaktsiinide väljatöötamise ajal olid OLAFi uurijad võimalike uute pettuskatsete suhtes jätkuvalt valvsad. 2021. aasta veebruaris avaldas OLAF tungiva avaliku hoiatuse COVID-19 vaktsiinidega seotud võimalike pettuste kohta. OLAF oli saanud ELi liikmesriikide valitsusallikatelt teavet väidetavate vahendajate pakkumiste kohta müüa suures koguses peamiselt ELis kasutamiseks heakskiidetud liiki vaktsiini.

OLAF tegi kindlaks, et petturite eesmärk oli veenda riigiasutusi tegema tehingu kindlustamiseks suuri ettemakseid ja seejärel saadud rahaga kaduda. Vahendajad esindasid oportunistlikke ettevõtteid, mis olid olnud peaaegu kuni pakkumise tegemiseni mitteaktiivsed või olid varem kaubelnud hoopis teistlaadi kaupadega. Sageli asusid need ettevõtted kolmandates riikides, et muuta nende kindlakstegemine ja uurimine keerulisemaks.

OLAFi uurijad koostasid ülevaate sellistest olukordadest, tegid kindlaks nende kahtlase laadi ning jagasid teavet liikmesriikide ja Europoliga. Vajaduse korral tegi OLAF koostööd ka oma rahvusvaheliste partneritega.

Praeguseks jääb nende kelmusekatsete või võltspakkumiste arvele kokku peaaegu 1,2 miljardit vaktsiinidoosi, mille eest küsiti kokku üle 16,4 miljardi euro. Selliste teadete arv kasvas OLAFi hoiatusele järgnenud nädalatel kiiresti, kuid lõpuks stabiliseerus, kuna pettuskatsete meetodid paljastati.

Hoolimata jätkuvast pandeemiast ei piirdunud pettustevastased uurimised ja operatsioonid COVID-19ga seotud toodetega ning ulatusid võltsitud alkohoolsetest jookidest ohtlike mänguasjadeni ning kliimat kahjustavate gaasidega ebaseaduslikust kauplemisest jätmete salakaubaveoni. Nagu igal aastal, avastas OLAF ka mitu ELi rahaliste vahenditega seotud pettusejuhtumit, milles püüti keerukate piiriüleste skeemide abil varastada ELi maksumaksjatelt sadu miljoneid eurosid.

Pettuste ennetamine ja sanktsioonide määramine jätkus ka **varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi (EDES)** kaudu, mis võimaldab ebausaldusväärsed ettevõtjad varakult avastada ja jätta nad kõrvale ELi rahaliste vahendite rakendamise otsese ja kaudse eelarve täitmise raames. EDESi menetlused põhinevad teabel, mida kogutakse volitatud eelarvevahendite käsutajate tehtud auditite ja kontrollide, lõplike kohtuotsuste või riigi ametiasutuste haldusotsuste, rahvusvaheliste organisatsioonide otsuste ja eeskätt OLAFi uurimiste kaudu. EDESi töö põhineb vastutavate eelarvevahendite käsutajate ja EDESi toimkonna vahelisel tugeval ja viljakal suhtlusel.

2021. aastale oli iseloomulik institutsioonidevahelisele EDESi toimkonnale võimalike haldussanktsioonide (st väljaarvamine ja/või rahalised karistused ning vajaduse korral sanktsioonide avalikustamine) määramiseks esitatud juhtumite stabiilne suundumus. Need määratakse proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt (st võttes arvesse olukorra tõsidust, sealhulgas mõju ELi

⁽³⁸⁾ Lisateabe saamiseks vt [OLAFi aastaaruanded](#).

finantshuvidel ja mainele, rikkumisest möödunud aega, rikkumise kestust ja kordumist, pahatahtlikkuse või hooletuse määra ning kaalulolevat summat).

1.6. Tingimuslikkuse korra rakendamine ELi eelarve kaitsmiseks

Pärast seda, kui 2020. aasta detsembris võeti vastu määrus, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks, ⁽³⁹⁾ on ELil esimest korda erivahend, et kaitsta oma eelarvet õigusriigi põhimõtete rikkumise eest.

Määrus jõustus 1. jaanuaril 2021 ja see täiendab ELi õigusaktidega ELi eelarve kaitseks kehtestatud muid menetlusi. Määruse eesmärk on kaitsta ELi eelarvet õigusriigi põhimõtete selliste rikkumiste eest, mis mõjutavad – või tekitavad tõsise riski, et mõjutavad – selle usaldusväärset finantsjuhtimist või ELi finantshuvide kaitset. Alates 2021. aasta jaanuarist on komisjon hinnanud olemasolevat teavet, et teha kindlaks võimalikud rikkumised, mis on määruse kohaselt olulised. Kahele liikmesriigile, Ungarile ja Poolale, saadeti 2021. aasta novembris kiri, milles nõuti teavet, mida saaks kasutada komisjoni määruse kohasel hindamisel. 2022. aasta aprillis saatis komisjon Ungarile üldise tingimuslikkuse korra alusel esimese teate, millega käivitati menetlus, mis võib viia meetmete kehtestamiseni liikmesriigi vastu õigusriigi põhimõtete rikkumise eest. Tingimuslikkuse korra rakendamise edasist arengut käsitletakse 4. jaos.

⁽³⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta [määrus \(EL, Euratom\) 2020/2092](#), mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 1).

2. Kontrolli tulemused

Kõik komisjoni talitused rakendavad eespool kirjeldatud **ühiseid kontrollielemente** olenemata rahastamisallikast. Meetmeid õigusnormide rikkumise vältimiseks, tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks rakendatakse mitme aasta jooksul konkreetsete programmide või muude kulusegmentide tasandil. Kuna individuaalsed kuluprogrammid võivad olla väga erinevad, tuleb kontrollistrateegiad kohendada vastavalt eri juhtimisviisidele, poliitikavaldkondadele, toetusesaajatele ja/või konkreetsetele rahastamiseetoditele ning nendega seotud riskidele.

Komisjoni eesmärk on leida õige tasakaal väikese veamäära, kiirete maksete ja mõistlike kontrollikulude vahel.

Sellist kontrollistrateegiade diferentseerimist on vaja, et tagada kontrollide kulutasuvus, st leida **õige tasakaal** madala veataseme (tõhusus), kiirete maksete (tulemuslikkus) ja mõistlike kulude (säästlikkus) tagamise vahel. Riskantsemate valdkondadega kaasneb suurem kontroll ja/või kontrollide sagedus ning väikese riskiga valdkondades vähem intensiivne, vähem kulukas ja vähem koormav kontroll. Võttes kasutusele kontrollistrateegia (nt kohapealsete auditite kulude-tulude analüüsi kaudu), võetakse lisaks arvesse seda, kui suur on tegelikkuses võimalus saada tagasi põhjendamatult kulutatud ELi vahendid.

Muud viisid kontrollide kulutasuvuse tagamiseks hõlmavad veariski vähendamist lihtsustatud eeskirjade ja/või protsesside abil (näiteks lihtsustatud kuluvõimalused, st kindlasummalised maksed, ühtsed määrad ühikukulud), tuginemist olemasolevatele kolmanda isiku koostatud hinnangutele ja/või audititele ning muude üksuste tehtud kontrollidele ning mastaabisäästu saavutamist kontrollifunktsioonide koondamise abil.

Oma kontrollide kulutasuvuse mõõtmiseks kasutab komisjon järgmisi näitajaid.

- **Tulemuslikkus.** Tehtud kontrollide tulemusel leitud veamäär, mis võimaldab rühmitada kulutused eri riskikategooriatesse.
- **Tõhusus.** Keskmise makse tegemiseks kulunud aeg. Lisaks sellele otsib ja arendab komisjon pidevalt ka uusi tõhususe suurendamise võimalusi, eelkõige võimaluse korral sünergia tekitamisega.
- **Säästlikkus.** Kontrollide kulude ja hallatavate vahendite proportsionaalsus.

2.1. Komisjoni kontrollitulemused kinnitavad, et ELi eelarve on hästi kaitstud

Tehtud auditite ja kontrollide põhjal hindavad komisjoni talitused igal aastal ELi kulutuste seaduslikkust ja korrektsusega seonduvat riskitaset mitmeaastase kontrollitsükli kahes etapis: maksete tegemisel ja programmide lõpetamisel.

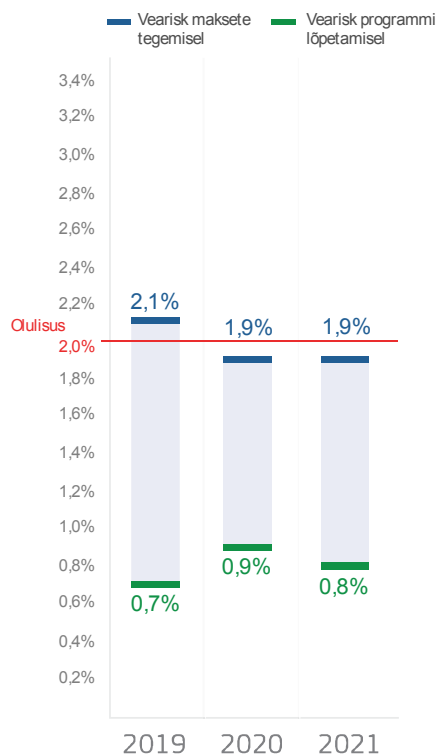
2021. aasta üldtulemused

Vearisk maksete tegemisel: **1,9 %**.

Vearisk programmi lõpetamisel: **0,8 %**.

Varasemate maksete korrektsioonid: **5,6 miljardit eurot**.

Reservatsioonid: **16, finantsmõju kokku 987 miljonit eurot**.

Vearisk maksete tegemisel on nende vigade hinnanguline suurus, mida ei suudetud eelkontrollidest hoolimata ära hoida ja mis mõjutavad tehtud makseid. Need vead tuvastatakse järelkontrollide ja auditite kaudu. **Vearisk programmi lõpetamisel** on programmi olelusringi lõpetamise järel pärast kõigi järelkontrollide ja korrektsioonide tegemist järelejäänud vigade hinnang. See on võrdne veariskiga maksete tegemisel, millest on lahutatud konservatiivne hinnang aruandeaasta ja programmi olelusringi lõpu vahelisel ajal tehtavate **tulevaste korrektsioonide** kohta.

Komisjoni hinnangul on eelarve tõhusalt kaitstud, kui hiljemalt programmide lõpetamise ajaks, st kui kõik kontrollid, korrektsioonid, tagasinõudmised jne on tehtud, on vearisk programmi lõpetamisel alla 2 %. See on ühtlasi olulisuse künnis, mida kasutab ka Euroopa Kontrollikoda. Lisateave nende mõistete ja hinnangute arvutamise meetoodika ning iga poliitikavaldkonna kontrollitulemuste kohta on esitatud 5. lisas.

2021. aasta puhul on komisjoni üldine vearisk nii maksete tegemisel kui ka programmi lõpetamisel 2020. aastaga samal tasemel, st mõlemad on alla 2 % olulisuse künnise.

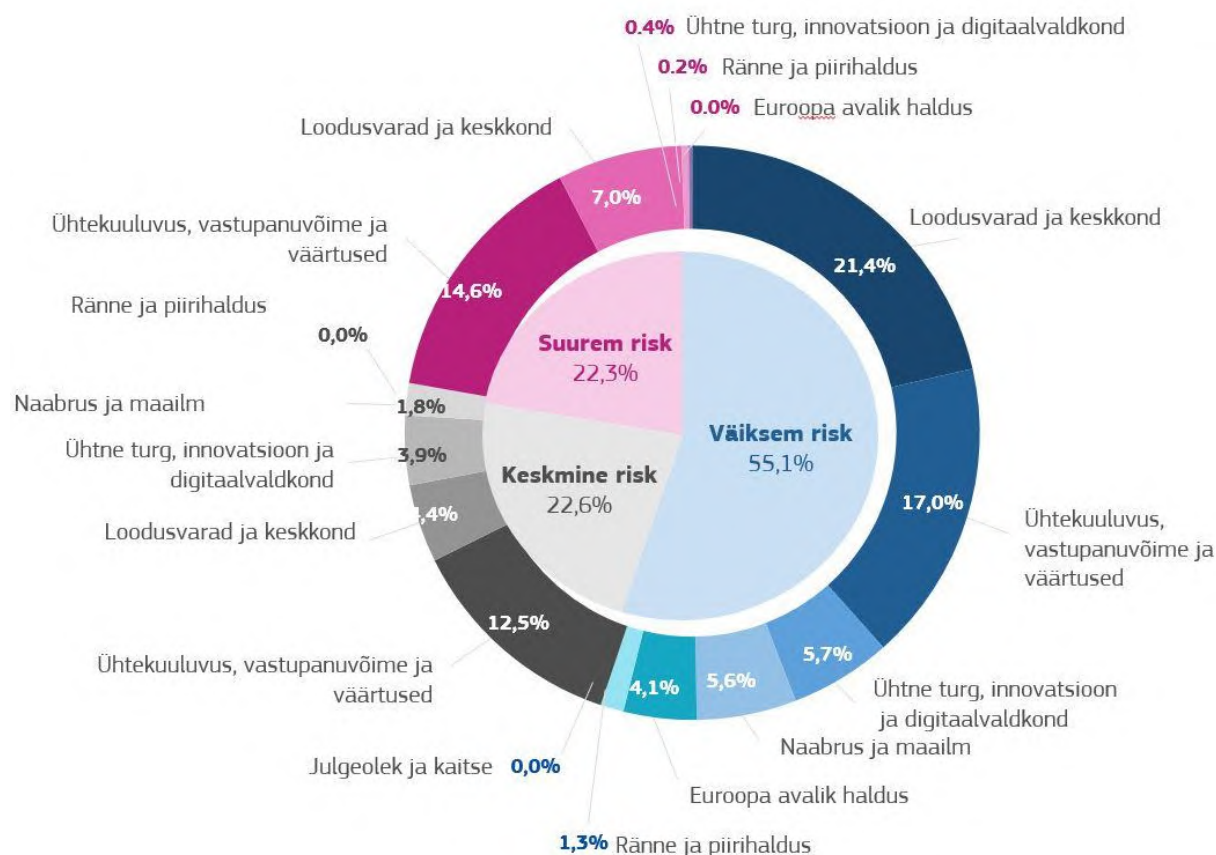
Iga poliitikavaldkonna olukorda kirjeldatakse allpool.

2021. aasta oli ülemineku-aasta, sest ametlikult käivitati perioodi 2021–2027 uued programmid, kuid samal ajal olid varasemad programmid alles pooleli.

ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne on kokkuvõte 51st iga-aastasest tegevusaruandest, millest igaüks on tervikuna pühendatud ühele seitsmest mitmeaastase finantsraamistiku rubriigist (mis olid kuus poliitikavaldkonda iga-aastase haldus- ja tulemusaruande varasemates väljaannetes). Võttes arvesse selle talituse olulisust rubriigis „Julgeolek ja kaitse“, on kaitsetööstuse ja kosmose peadirektoraadi puhul asjaomased kaitse- ja julgeolekukulud muudest selle direktoraadi kuludest eraldatud ja neid kajastatakse asjakohases rubriigis. Võrdlemise võimaldamiseks on iga rubriigi vearisk maksete tegemisel ja programmi lõpetamisel selle uue struktuuri alusel ümber arvutatud.

2.1.1. Väiksema, keskmise ja suurema riskiga kulutuste esitusviis

Komisjon teeb kindlaks, millised programmid on suurema riskiga, mis võimaldab tal keskendada oma meetmed sinna, kus need on kõige olulisemad. Võttes arvesse komisjoni põhjalikku empiirilist lähenemisviisi, on tal usaldusväärsed andmed, mis näitavad hallatavate fondide erinevat olukorda (vt graafik allpool). Tuginedes **veariskile maksete tegemisel** enne tulevaste korrektsioonide rakendamist, saab komisjon täpselt jaotada aastased kulutused maksete tegemisel väiksemaks veariskiks (kui risk on alla 1,9 %), keskmiseks veariskiks (vahemikus 1,9–2,5 %) ja suuremaks veariskiks (üle 2,5 %). Loodusvarade ja ühtekuuluvuse kohta tehakse seda analüüsi ka liikmesriikide üksikute makseasutuste ja rakenduskavade tasandil. See võimaldab komisjonil kindlaks teha, milliste kuluprogrammide/-segmentide risk on suurem, ja pakkuda tõhusalt toetust ning parandada konkreetseid puudused isegi selliste poliitikavaldkondade puhul, kus vearisk on üldiselt väiksem, näiteks ühine põllumajanduspoliitika.

Euroopa Komisjoni kulude liigitus suurema, keskmise ja väiksema veariskiga segmentidesse, protsendina asjakohaste kulude kogusummast 2021. aastal.

Allikas: Euroopa Komisjon.

Komisjoni kulutused on seega jagatud väiksema, keskmise ja suurema veariski kategooriasse järgmiselt.

- **Väiksem risk.** Selle segmendi maht oli 2021. aastal 95 miljardit eurot (55 % kulutustest, mis on sarnane 56 %ga eelmisel aastal). See hõlmab järgmist: mõnede makseasutuste kulutused ühisele põllumajanduspoliitikale, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi ja ühtekuuluvuse valdkonna rakenduskavad, mille puhul vearisk maksete tegemisel on väiksem; Euroopa ühendamise rahastuga ja Marie Skłodowska-Curie meetmetega seotud kulutused; Euroopa Teadusnõukogu uurimistoetused; toetused ametitele (Euroopa Kosmoseagentuur, Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet jne); programm „Erasmus+“; erakorralise toetuse rahastamisvahend; Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond; Sisejulgeolekufond; humanitaarabi; rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu antav arenguabi ja halduskulud.
- **Keskmine risk.** Selle segmendi maht oli 2021. aastal 39 miljardit eurot (23 % kulutustest võrreldes 16 %ga 2020. aastal). See hõlmab järgmist: mõnede makseasutuste kulutused ühisele põllumajanduspoliitikale ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi ja ühtekuuluvuse valdkonna rakenduskavad, mille puhul vearisk maksete tegemisel on keskmine; arenguabi programmide ja naabusprogrammide toetused ning kulutused programmi „Horisont 2020“ raames. Viimasena nimetatul puhul tähendab see paranemist võrreldes eelmiste aastatega, kus nende kulutuste vearisk oli suurem ning neid positiivseid tulemusi tuleb kinnitada järgmistel aastatel.
- **Suurem risk.** Selle segmendi maht oli 2021. aastal 38 miljardit eurot (22 % kulutustest võrreldes 28 %ga 2020. aastal). See hõlmab järgmist: mõnede makseasutuste kulutused ühisele põllumajanduspoliitikale, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi ning ühtekuuluvuse valdkonna rakenduskavad, mille puhul vearisk maksete tegemisel on suurem või milles esineb tõsiseid puudusi⁽⁴⁰⁾, ning keerukate toetustega seotud kulutused muudes rahastamisprogrammides (nt Euroopa ühendamise rahastu – energia).

Komisjoni üksikasjalikust analüüsist selgub, et veamäär on tihedalt seotud rahastamise laadiga. Enamikul programmide või kulusegmentidest, mis moodustavad rohkem kui 50 % aasta asjaomastest kulutustest, on vearisk maksete tegemisel arvestatavalt väiksem, kuna need hõlmavad otseseid toetusõigustel põhinevaid makseid. Teisest küljest on mõnede programmide või kulusegmentide puhul, kus kasutatakse küllaltki keerukaid hüvitamis põhiseid skeeme, vearisk maksete tegemisel suhteliselt suurem. Sellegipoolest võimaldavad olemasolevad kontrollisüsteemid mõne keerukama programmiga seotud riske maandada ja vähendada selle tulemusena veariski maksete tegemisel.

Komisjon jälgib tähelepanelikult eri programmide veariski maksete tegemisel ja programmi lõpetamisel ning võtab veamäärade vähendamiseks täiendavaid meetmeid. Eelkõige keskmise ja suurema riski kategooria puhul teeb komisjon jätkuvalt tööd, et veamäärade veelgi vähendada, suurendades toetusesaajate ja rakenduspartnerite teadlikkust probleemidest, kohandades vajaduse korral kontrollistrateegiaid, rakendades saadud kogemusi tulevastes programmides ning lihtsustades võimaluse korral eeskirju.

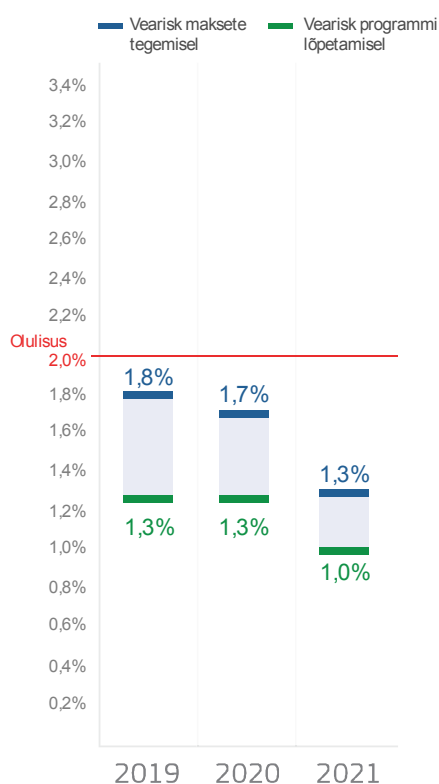
⁽⁴⁰⁾ Riski on peetud suureks ka Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi puhul, olenemata veariskist maksete tegemisel, kui iga-aastastes tegevusaruannetes esitatud auditiarvamus programmide juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimise kohta oli kas eitav või märkustega.

2.1.2. Kontrolli tulemused poliitikavaldkonna kaupa

Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

Ühtse turu, innovatsiooni ja digitaalvaldkonna puhul on nii **vearisk maksete tegemisel (1,3 %)** kui ka **vearisk programmi lõpetamisel (1,0 %)** tunduvalt alla 2 % ning on vähenenud võrreldes 2020. aastaga, millal vearisk olid vastavalt 1,7 % ja 1,3 %. 2021. aastal võttis komisjon **ennetus- ja parandusmeetmeid kokku 162 miljoni euro väärtuses**: 142 miljoni euro ulatuses ennetusmeetmeid ja 20 miljoni euro ulatuses parandusmeetmeid, mis on kooskõlas 2020. aasta summadega, mis olid vastavalt 146 miljonit eurot ja 26 miljonit eurot.

Veariski vähenemine maksete tegemisel ja programmi lõpetamisel võrreldes 2020. ja 2019. aastaga on tingitud programmi „Horisont 2020“ veamäärade vähenemisest. **Programmi „Horisont 2020“** raames tehakse 44 % selle poliitikavaldkonna kulutustest ja sellest tulenevalt suurendab selle vearisk maksete tegemisel (2,3 %) oluliselt üldist veariski maksete tegemisel. Uuringutega seotud talitused on juba mitu aastat võtnud meetmeid, et viia vearisk programmi lõpetamisel võimalikult 2 % lähedale või alla selle ⁽⁴¹⁾. Esimest korda on see eesmärk saavutatud.

Programmis „Horisont 2020“ tehtud lihtsustused koos sihtotstarbeliste teavituskampaaniatega, mis on suunatud suurema veaohuga toetusesaajatele, nagu väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ja uued toetusesaajad, ning komisjoni nimel auditeid tegevate välisaudiitorühingute tõhusam koolitamine avaldavad kindlasti positiivset mõju vigade esinemisele ja nende rahalisele väärtusele. 2021. aasta positiivseid tulemusi tuleb aga järgnevatel aastatel kinnitada ning seni võetud meetmetega tuleb jätkata.

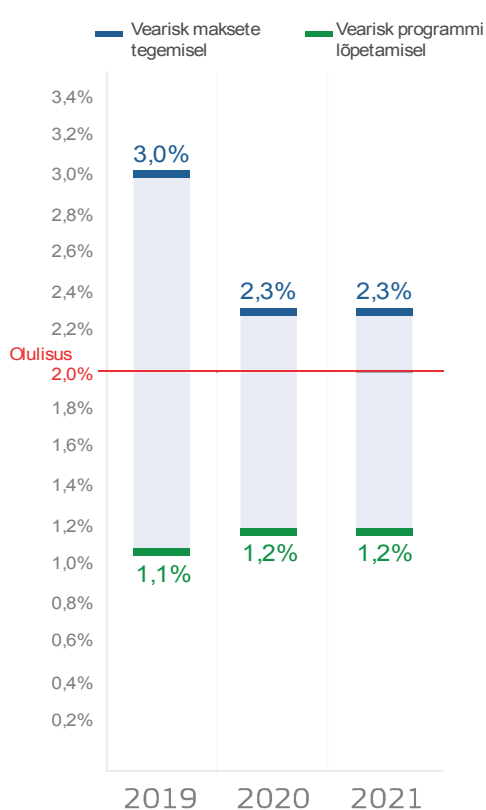
2021. aastal käivitati ametlikult uus Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“, samal ajal kui programm „Horisont 2020“ alles kestab. Programmi „Euroopa horisont“ määrase hiline vastuvõtmine võrreldes esialgse kavaga lükkas programmi elluviimise algust edasi. Finantsjuhtimise seisukohalt on komisjoni eesmärk programmi „Euroopa horisont“ puhul laiendada lihtsustatud kuluvõimaluste kasutamist, muuta eeskirjade täitmine toetusesaajate jaoks lihtsamaks ning anda võimalus pöörata rohkem tähelepanu nende tegelikule uurimisprojektile. Koos sidusrühmadele korraldatavate jätkuvate teavituskampaaniatega peaks see sillutama teed programmi „Euroopa horisont“ maksete

⁽⁴¹⁾ Finantssselgituses, mis on lisatud komisjoni ettepanekule programmi „Horisont 2020“ määrase kohta, on sedastatud: „Seepärast leiab komisjon, et programmi „Horisont 2020“ raames teadusuuringutega seoses tekkinud kulude puhul on 2–5 % aastane veariskimäär realistlik eesmärk, võttes arvesse kontrollide maksumust, eeskirjade keerulisuse vähendamiseks kavandatavaid lihtsustamismeetmeid ning uurimisprojektide kulude hüvitamisega kaasnevat riski. Programmide kehtivusaja lõpuks, pärast seda, kui on arvesse võetud auditite ning sissenõudumiste ja korrigeerimiste mõju, on seatud lõppeesmärk saavutada jääkveamäär 2 %-le võimalikult lähedal“.

tegemisega seotud veariski olulisele vähendamisele. Võttes arvesse praeguste asjakohaste kulutuste madalat taset ja nendega seotud tehingute laadi, peetakse programmi „Euroopa horisont“ raames tehtud kulutustega seotud riski 2021. aastal väikeseks.

Mis puudutab muid programme, siis on Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet ning uus Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet ⁽⁴²⁾ esitanud reservatsioone **Euroopa ühendamise rahastu** (hõlmab energiat ja telekommunikatsiooni) konkreetsete segmentide kohta, pidades silmas jääkvigade määra, mis on vastavalt 2,52 % ja 3,84 %. Selles poliitikavaldkonnas on väheste muude programmide ⁽⁴³⁾ jääkvigade määr üle 2 %; väikese finantsmõju tõttu ei mõjuta see aga kuidagi kindlust ⁽⁴⁴⁾ ja ühtegi reservatsiooni ei ole esitatud. Kõigele lisaks on tühistatud 2020. aasta reservatsioon toetuste kohta, mida antakse Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEde Rakendusameti rakendatava **ELi ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programmi** raames. Muude programmide ⁽⁴⁵⁾ vearikid on rahastamise liigi ja läbiviidud auditi taseme tõttu juba iseenesest väiksemad.

Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused

Uue rubriigi „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ 2,3 % veamäär maksete tegemisel püsib 2020. aastaga võrreldes stabiilsena. Selles rubriigis on vearik maksete tegemisel ja programmi lõpetamisel enamasti seotud ühtekuuluvuspoliitika fondide puhul täheldatud tasemega, ⁽⁴⁶⁾ võttes arvesse asjakohaste kulutuste mahtu (ligikaudu 94 % kogusummast). Liikmesriigid rakendasid finantskorrektsioone 3,763 miljardi euro ulatuses ⁽⁴⁷⁾. See hõlmab ennetus- ja parandusmeetmeid, mis tulenevad ühelt poolt korraldus- ja auditeerimisasutuste tööst ning teiselt poolt komisjoni ja Euroopa Kontrollikoja tööst. Komisjon rakendas ennetus- ja parandusmeetmeid kokku 118 miljoni euro väärtuses, sealhulgas 84 miljoni euro väärtuses netofinantskorrektsioone.

Hoolimata jätkuvatest jõupingutustest ja kontrollisüsteemide toimimises tehtud parandustest on **ühtekuuluvuspoliitika fondide** puhul vearik maksete tegemisel endiselt oluline. Hinnangute järgi on see vahemikus **1,8–2,5 %** ⁽⁴⁸⁾ ⁽⁴⁹⁾, **mis on sarnane**

⁽⁴²⁾ Lisateabe saamiseks vt 5. lisa.

⁽⁴³⁾ Teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmes raamprogramm, katseprojektid ja ettevalmistav tegevus, ELi ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm, sõe ja terase teadusfond ning Euroopa ühendamise rahastu – telekommunikatsioon.

⁽⁴⁴⁾ Alates 2019. aastast kehtestati rahaliste reservatsioonide jaoks vähese tähtsusega abi künnis. Iga-aastase tegevusaruande kvantifitseeritud reservatsioone 2 % olulisuse künnist ületavate jääkvigade määrade kohta ei peeta oluliseks segmentide puhul, mis moodustavad vähem kui 5 % peadirektoraadi maksete kogusummast ja mille finantsmõju on alla 5 miljoni euro. Sellistel juhtudel ei ole kvantifitseeritud reservatsioone enam vaja.

⁽⁴⁵⁾ Näiteks Marie Skłodowska-Curie meede, mis on programmi „Horisont 2020“ osa.

⁽⁴⁶⁾ Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond, Euroopa Sotsiaalfond, noorte tööhõive algatus, Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks.

⁽⁴⁷⁾ 2007.–2013. aasta finantskorrektsioonid ja 2014. aasta raamatupidamisarvestusest maha arvatud kulutused, vt ka II osa 5. lisa punkt 5.4.

⁽⁴⁸⁾ Veariski vahemiku maksimaalne väärtus määratakse kindlaks, võttes arvesse käimasolevates auditiprotseduurides kasutatavat halvimat stsenaariumi.

2020. aastaga (1,9–2,4 %). Ka prognoositavad tulevased korrektsioonid on võrreldavad 2020. aastaga ja seega **püsib vearisk programmi lõpetamisel stabiilselt 1,2 % tasemel.**

Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi puhul on veariski vahemik maksete tegemisel **vähenenud** 2,1–2,6 %-lt 2020. aastal 1,9–2,5 %-le 2021. aastal. See vähenemine tuleneb mitme programmi juhtimis- ja kontrollisüsteemide täiustamisest.

Euroopa Sotsiaalfondi puhul on veariski vahemik maksete tegemisel 2021. aastal sarnane – 1,7–2,5 %, mis tähendab suurenemist võrreldes 1,4–1,9 %ga 2020. aastal. See suurenemine tuleneb ettevaatlikust lähenemisviisist, mida komisjon järgis mitmes programmis, mille puhul teatatud veamäärasid suurendati kuni lõpliku teabe saamiseni.

2021. aasta oli uue mitmeaastase finantsraamistiku esimene aasta. Juunis võeti aga vastu ühtekuuluvuspoliitika fondide ühissätete määrus aastateks 2021–2027. Kuna liikmesriigid teevad praegu tööd oma programmide ettevalmistamisega ja kõige edasijõudnumad on just alustanud projektide valimist, ei ole mitme aasta jooksul peale eelmaksete muid makseid oodata.

Hoolimata jätkuvatest jõupingutustest ja kontrollisüsteemide toimimises tehtud parandustest on vearisk ühtekuuluvuse valdkonnas maksete tegemisel endiselt üle 2 % olulisuse künnise. Selle peamine põhjus on nendest fondidest rahastatavate projektide keerukus, asjaomaste osalejate paljusus ja raskused mõningate keerukate eeskirjade täitmisel, eelkõige seoses hangete või riigiabiga.

Liikmesriikide auditeerimisasutuste ja komisjoni tuvastatud õigusnormide rikkumiste peamised kategooriad on sarnased kontrollikoja tuvastatud rikkumistega: rahastamiskõlbmatud kulud, riigihanke vead, puudulikud kontrollijäljed ja oluliste tõendavate dokumentide puudumine. See näitab, et **enamik auditeerimisasutusi tuvastab eri liiki õigusnormide rikkumised** nõuetekohaselt, kuid mitte alati täielikult, mis suurendavad vearisk maksete tegemisel ⁽⁵⁰⁾. Keeruliste projektide ja eeskirjade tõttu on vearisk loomuline. Enamikul juhtudel ei ole tuvastatud puudused siiski süsteemsed ja tavaliselt muutub asjaomase süsteemi olukord parandusmeetmete rakendamisel aasta või maksimaalselt kahega taas rahuldavaks. Lisaks ei tähenda ühes programmis leitud vead või puudused seda, et sarnaseid vigu või puudusi esineb asjaomasel liikmesriigis kõikjal. Tänu liikmesriikide ja komisjoni kontrollitulemustele saadakse programmide ja ametiasutuste arvestuses nüansirikas ja diferentseeritud ülevaade. See võimaldab komisjonil teha järelduse, et **enamik programme toimib hästi või piisavalt hästi** ⁽⁵¹⁾ ning et **vähestes programmides esineb mitmel aastal süsteemseid ja korduvaid puudusi**, millele komisjon seejärel oma tegevuses keskendub. Viimati nimetatud programmikategooria puhul on neid puudusi esitatud reservatsioonides läbipaistvalt kajastatud.

⁽⁴⁹⁾ See jääb veamäärade vahemikku 0,9–6,1 %, mida prognoosis oma [2020. aasta aruandes](#) kontrollikoda (lisa 5.1, lk 154). Kontrollikoja hinnangulist suuremat veamäärat võib mõnikord seletada lahknevusega siseriiklike eeskirjade tõlgendamises või veasumma kindlaksmääramiseks kasutatud meetodites.

⁽⁵⁰⁾ Seda hinnangut kinnitab hiljutine uuring „Single audit approach – Root causes of the weaknesses in the work of the Member States’ managing and audit authorities“, mille tegi strateegia- ja hindamisteemuste keskus Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjoni tellimisel. Uuringus on märgitud, et „[h]oolimata ELi kulutuste tegemisel ja kontrollimisel tuvastatud puudustest peetakse liikmesriikide auditeerimisasutuste tööd üldiselt usaldusväärseks ja kindlaks“.

⁽⁵¹⁾ 91 % Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi programmide ning 89 % Euroopa Sotsiaalfondi, noorte tööhõive algatuse ja enim puudust kannatavate isikute jaoks loodud Euroopa abifondi programmide.

2021. aasta lõpus esitati ühtekuuluvuspoliitika fondide kohta **neli reservatsiooni**.

- Kaks reservatsiooni käsitlevad ajavahemikku 2014–2020 ja hõlmavad kõiki programme, mille juhtimis- ja kontrollisüsteemides oli aasta jooksul märkimisväärseid puudusi või mille veamäär oli üle olulisuse künnise või mille puhul peeti liikmesriigi tasandil tehtud audititööd ebapiisavaks või mitterahuldavaks, mida tuli aga harvem ette.
- Kaks reservatsiooni on seotud ajavahemikuga 2007–2013, mille mõned programmid tuleb alles lõpetada. Reservatsioonid ei ole kvantifitseeritud, kuna 2021. aastal makseid ei tehtud.

Ajavahemiku 2014–2020 reservatsioonidega seotud programmide arv (68) on sarnane 2020. aasta reservatsioonidega hõlmatud programmide arvuga (61). Finantsmõju on suurenenud 341 miljonilt eurolt 423 miljonile eurole, mis on kooskõlas maksete kogumahu suurenemisega. Reservatsioonid tühistatakse alles siis, kui on võetud piisavad parandusmeetmed. Tavaliselt ei ole reservatsioonide põhjused struktuursed ja reservatsiooni tühistamine võtab 1–2 aastat⁽⁵²⁾. Lisateave reservatsioonide kohta on esitatud III osa 5. lisas.

Komisjon jätkab meetmete võtmist, et toetada programmide eest vastutavaid ametiasutusi nende juhtimis- ja kontrollisüsteemide parandamisel ning et langetada ühtekuuluvuse valdkonnas vearik programmi lõpetamisel alla 2 %.

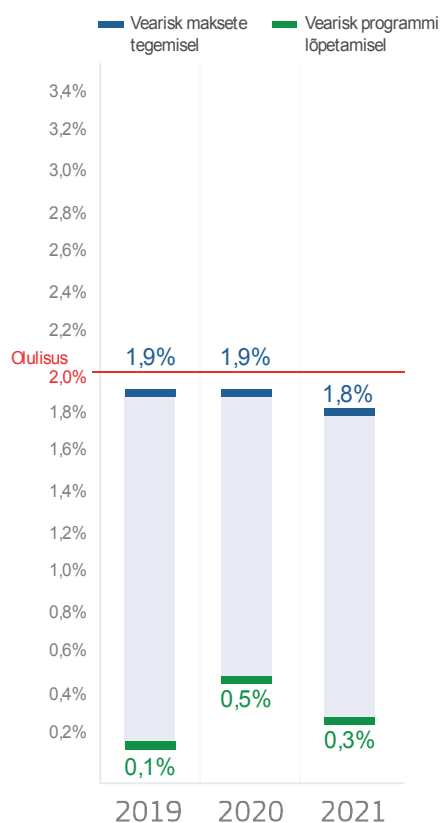
2021. aastal võttis komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega eri liiki meetmeid, et juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusust veelgi parandada ning edendada vigade ennetamist, avastamist ja parandamist, sealhulgas võttis ta järgmised meetmed.

- Liikmesriigi tasandil avastamata jäänud vigade algpõhjuste pidev seire, analüüs ja kõrvaldamine.
- Suutlikkuse suurendamise meetmed, et parandada liikmesriikide korraldus- ja auditeerimisasutuste haldussuutlikkust ning valmistada nad paremini ette fondi rakendamise kõige keerukamate osadega tegelemiseks. See hõlmab näiteks Arachne andmekaevevahendi tasuta pakkumist, et aidata tuvastada õigusnormide rikkumisi, pettusi ja võimalikke huvide konflikte, ning hankijate kutseliseks muutmist.
- Lepinguid sõlmivate ja programme haldavate asutuste toetamiseks veebipõhiste juhiste, hea tava näidete ja selgituste pakkumine ning vastastikuse kogemuste vahetamise edendamine.
- Väiksema veaohuga lihtsustatud kuluvõimaluste edendamine, pakkudes riigi ametiasutustele abi ja toetust 2021.–2027. aasta programmide lihtsustatud kuluvõimaluste kavade ettevalmistamisel ja hindamisel. Komisjon on teinud väsimatult tööd, et nende uute funktsioonide toetamiseks sobivad protsessid välja töötada ja rakendada, sealhulgas võtnud meetmeid, et edendada lihtsustatud kuluvõimaluste kasutuselevõttu ja kuluskeemidega mitteseotud rahastamist, proportsionaalsemat kontrolli ja auditeerimist ning vastavuspõhisemat aruandlust ja suuremat paindlikkust, eesmärgiga kohandada programmid uute sotsiaal-majanduslike ja territoriaalsete olukordadega.

Pärast rangete ärakuulamisemenetluste lõpetamist on liikmesriigid eelmiste eelarveaastate suhtes täiendavaid finantskorrektsioone rakendanud. Selle tulemusel on vearik mitmel viimasel aruandeaastal programmi lõpetamisel alla 2 % ja see kinnitab ühtekuuluvuspoliitika fondide puhul korrigeerimisvõimet. See protsent väheneb jätkuvalt kuni programmide lõpetamiseni.

⁽⁵²⁾ 78 % Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi reservatsioonidest ning 88 % Euroopa Sotsiaalfondi, noorte tööhõive algatuse ja enim puudust kannatavate isikute jaoks loodud Euroopa abifondi reservatsioonidest tühistatakse vähem kui kahe aasta jooksul.

Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond

Rubriigi „Loodusvarad ja keskkond“ vearisk maksete tegemisel püsib alla 2 % olulisuse künnise, olles **1,8 %**, mis tähendab vähenemist võrreldes 2020. aastaga (1,9 %). Hinnanguline tulevaste korrektsioonide maht on veidi suurenenud **1,5 %ni** 2021. aasta kulutustest (2020. aastal 1,4 %), mis toob kaasa suurema veariski programmi lõpetamisel⁽⁵³⁾ ehk hinnanguliselt 0,3 % (2020. aastal 0,5 %). See vastab ka kontrolli tulemustele põllumajanduskulutuste puhul, mis moodustavad lõviosa selle poliitikavaldkonna raames tehtavatest kulutustest (98 %), ülejäänud eraldatakse merenduse ja kalanduse,⁽⁵⁴⁾ keskkonna ja kliimamuutustega seotud kuludele.

Nii komisjon kui ka liikmesriigid peavad jätkuvalt kaitsma ELi finantshuve. 2021. aastal tegi komisjon finantskorrektsioone summas **631 miljonit eurot**. Liikmesriigid rakendasid korrektsioone kogusummas **794 miljonit eurot**, sealhulgas 528 miljonit eurot seoses eelnevalt avastatud ja parandatud vigadega ning 266 miljonit eurot tagantjärele parandatud vigadega.

Ühise põllumajanduspoliitika puhul jätkus maksete tegemisega seotud veariski viimastel aastatel täheldatud langussuundumus. Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi otsetoetuste puhul, mille osakaal maksetes on peaaegu 70 %, vähenes risk järk-järgult 1,8 %-lt 2018. aastal 1,4 %-le 2021. aastal. Keerukate toetuskõlblikkuse eeskirjade tõttu püsib vearisk maksete tegemisel maaelu arengu ja turumeetmete puhul olulisuse künnisest kõrgemal. Ka nende puhul on vearisk maksete tegemisel veelgi vähenenud, vastavalt 2,9 %-le ja 2,1 %-le, tänu liikmesriikide juhtimis- ja kontrollisüsteemide pidevale täiustamisele, milles integreeritud haldus- ja kontrollisüsteemidel, sealhulgas maatükkide identifitseerimise süsteemil, on oluline osa ka Maaelu Arengu Fondi ja loomadega seotud meetmete puhul.

Kalanduse ja keskkonna- ning kliimameetmetega seotud kulutuste risk on loomuldas jätkuvalt väike. Esile tuleb tõsta programmi LIFE toetuste maksete tegemisega seotud veariski vähenemist viimastel aastatel.

2021. aasta lõpus oli esitatud **viis reservatsiooni** selliste kulusegmentide või programmide kohta, kus tuvastati puudusi kontrollides ja/või üle 2 % ulatuvad veamäärad.

- Kolm reservatsiooni esitati põllumajanduse valdkonnas: **Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi turumeetmete** (puudutavad kuut liikmesriiki), **otsetoetuste** (puudutavad 14 makseasutust ja seitset liikmesriiki) ning **Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi meetmete** kohta (puudutavad 26 makseasutust ja 17 liikmesriiki, kellel esines (ajutisi) puudusi kontrollis ja/või olid kõrged veamäärad).

⁽⁵³⁾ Kuna Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi meetmeid ei lõpetata, asendatakse põllumajanduskulutustes vearisk programmi lõpetamisel lõpliku riskist mõjutatud summaga.

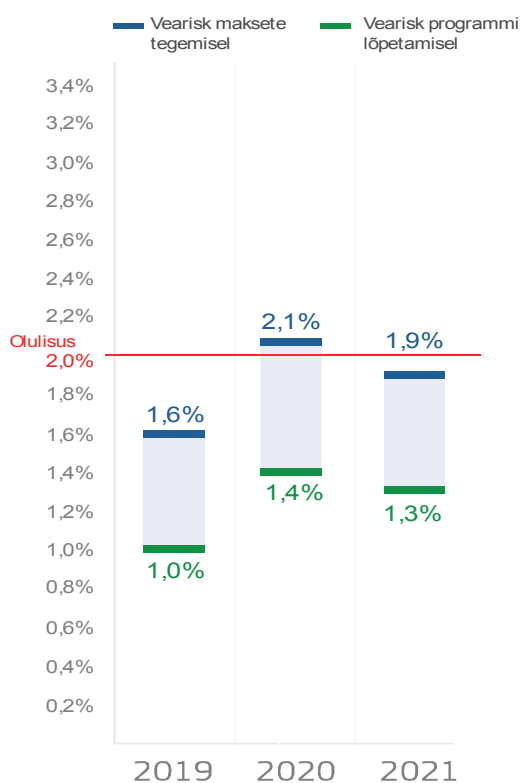
⁽⁵⁴⁾ Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kulutused järgivad sama rakendusmehhanismi nagu ühtekuuluvuspoliitika kulutused, kuigi need kuuluvad loodusvarade rubriiki.

- Üks uus reservatsioon esitati kontrolli puuduste kohta ühes liikmesriigis seoses **Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga**.
- Üks korduv kvantifitseerimata reservatsioon esitati **ELi heitkogustega kauplemise süsteemi registri** kohta.

2020. aastal ühes liikmesriigis **Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga** seotud kontrolli puuduste kohta esitatud reservatsioon tühistati 2021. aastal, kuna selle aluseks olev probleem on lahendatud.

Kõigil juhtudel, kus tuvastatud puuduste tõttu on esitatud reservatsioone, võetakse järelmeetmeid: vastavuse kontrollid, et lõppkokkuvõttes kaitsta ELi eelarvet, liikmesriikide võetud parandusmeetmete rakendamise seire ja vajaduse korral liikmesriikidele tehtavate maksete katkestamine või vähendamine/peatamine. Kokkuvõttes võimaldab see süsteemne ja täpselt suunatud lähenemisviis kaitsta ELi eelarvet (täpsem teave on esitatud III osa 5. lisas).

Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus

Rubriigi „Ränne ja piirihaldus“ puhul on nii **vearisk maksete tegemisel (1,9 %)** kui ka **vearisk programmi lõpetamisel (1,3 %)** võrreldes 2020. aastaga veidi vähenenud, jäädes taas kord **alla 2 %**. 2021. aastal võeti **ennetus- ja parandusmeetmeid** summas **17 miljonit eurot** – 8 miljoni euro ulatuses ennetusmeetmeid ja 9 miljoni euro ulatuses parandusmeetmeid.

See poliitikavaldkond hõlmab väikese riskiga kulutusi. Maksed detsentraliseeritud asutustele ja delegerimislepingutele moodustasid 2021. aastal 40 % asjaomastest kulutustest ja veamäär oli 0,5 % lähedal, samas kui jagatud eelarve täitmise ja Sisejulgeolekufondi ning Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi rakendamise arvele jääb 44 % asjaomastest kulutustest ning vearisk maksete tegemisel on 1,12 %. Selle segmendi puhul esitatakse reservatsioon siis, kui liikmesriigi tasandil on jääkvigade määr üle 2 % või juhtimis- ja kontrollisüsteemides on tuvastatud tõsiseid puudusi.

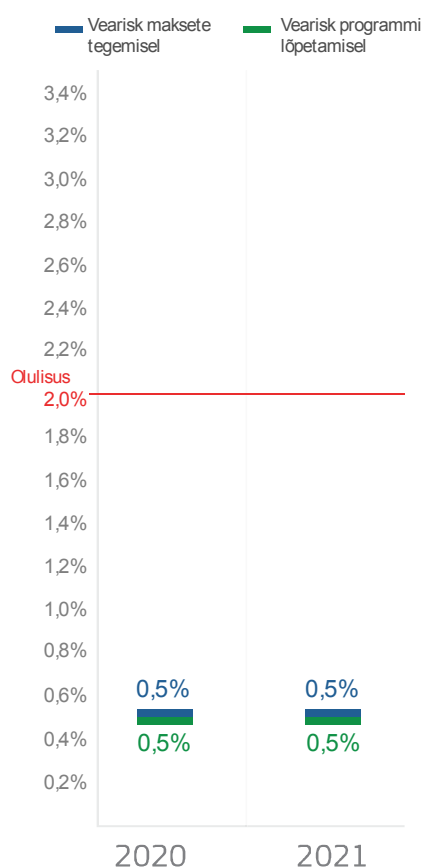
2021. aasta lõpus esitati **kolm reservatsiooni**.

- Üks reservatsioon esitati 2014.–2020. aasta programmitöö perioodi kohta seoses Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondiga, mis kvantifitseeriti ühe liikmesriigi puhul.
- Teine reservatsioon esitati ELi meetmete ja erakorralise abi toetuste kohta, mille puhul oli jääkvigade määr 2,85 %. Nende puuduste kõrvaldamiseks on võetud haldusmeetmeid ning toetuste otsese haldamise rakenduseeskirju on oluliselt lihtsustatud, loobudes järk-järgult programmi tasandi toetuskõlblikkuse eritingimustest ja tagades organisatsiooni tasandil ühtlustamise.

- Lisaks on rände- ja siseasjade peadirektoraat teinud mainega seotud põhjustel reservatsiooni, mis käsitleb Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti uue mandaadi tõhusas rakendamises tuvastatud puudusi. Vastutus parandusmeetmete eest lasub peaaesjalikult ametil. Komisjon kui haldusnõukogu liige osaleb aga aktiivselt parandusmeetmete rakendamise järelevalves.

Programmitöö perioodi 2007–2013 jagatud eelarve täitmise raames rakendatavate vahenditega seotud mittekvantifitseeritav reservatsioon on 2021. aastaks tühistatud, kuna parandusmeetmete rakendamine on peaaegu kõigis reservatsiooni saanud liikmesriikides lõpule viidud (vt lisateave III osa 5. lisa).

Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse

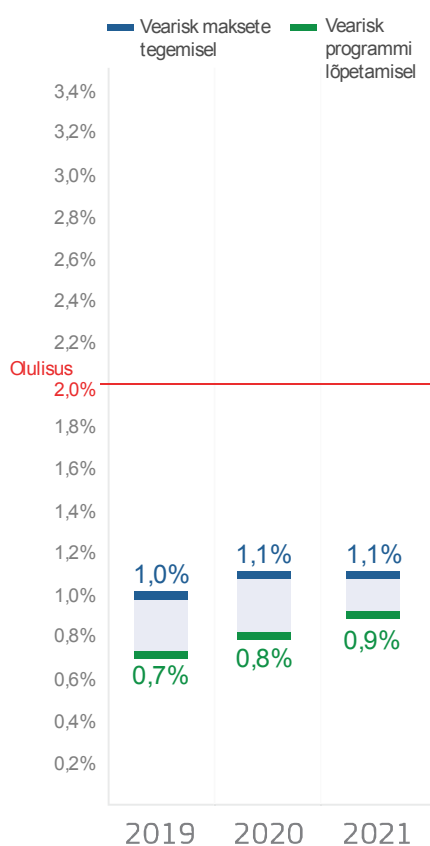

Rubriigi „Julgeolek ja kaitse“ puhul on nii **vearisk maksete tegemisel** kui ka **vearisk programmi lõpetamisel** 0,5 %, st väga väike ja selgelt alla 2 %. Kuna selle tegevusvaldkonna makseliigid on väga väikese riskiga (peamiselt maksed asutustele), siis ennetus- ja parandusmeetmete summasid ei ole. See on kooskõlas 2020. aastal teatatud veamääraga.

2021. aastal oli suurem osa selle rubriigi väljamaksetest Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmi raames tehtud eelmaksed summas ligikaudu 200 miljonit eurot. Need ei ole hõlmatud asjaomastes kulutustes, kuna need on ettemaksed, mis kuuluvad endiselt komisjonile. Asjaomane 13,8 miljoni euro suurune kulutus vastab Euroopa Kaitseagentuurile tehtavale maksele ja riigihangetele, mille vearisk maksete tegemisel on väike, st 0,5 %.

Oma eesmärgi saavutamisel tugineb komisjon enamjaolt volitatud üksustele ja reguleerivatele asutustele ning tihedale koostööle erinevate partnerite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Rubriik 6. Naabus ja maailm

2021. aastal on rubriigi „**Naabus ja maailm**“ puhul nii **vearisk maksete tegemisel (1,1 %)** kui ka **vearisk programmi lõpetamisel (0,9 %)** samased 2020. aasta määradega ja jäävad selgelt alla 2 %. 2021. aastal võttis komisjon **ennetus- ja parandusmeetmeid kokku 131 miljoni euro väärtuses**: 110 miljoni euro ulatuses ennetusmeetmeid ja 21 miljoni euro ulatuses parandusmeetmeid, mis on kooskõlas 2020. aasta summadega, mis olid vastavalt 110 miljonit eurot ja 16 miljonit eurot.

Selles poliitikavaldkonnas rakendatakse programme peaaegu võrdselt otsese ja kaudse eelarve täitmise raames. Hoolimata nende programmide rakendamise keerukast keskkonnast on enamik kulusegmente, nagu riigihanked otsese eelarve täitmise raames ja eelarvetoetus, väikese riskiga. Selle põhjus on toimingutele omane riskiprofiil ja asjaomaste kontrollisüsteemide tulemuslikkus.

Mõnda segmenti mõjutasid jätkuvalt varasematel aastatel tuvastatud probleemid, nimelt asjakohaste tõendavate dokumentide puudumine, vead deklareeritud kulude arvutamisel, eelarveväliste kulude deklareerimine

väljamaksetaotluses ja hanke-eeskirjade eiramine. Nende puuduste kõrvaldamiseks võetud meetmed hõlmavad toetuste andmise menetluste ja lepingutingimuste lihtsustamist ja selgitamist, tulemuspõhise rahastamise kasutamise edendamist ning teabe jagamist sageli esinevate vigade kohta sidusrühmadega, keda asjaomane kontroll puudutab.

Üks 2021. aastale eriomane väljakutse oli rakenduspartnerite juhtimis- ja kontrollisüsteemide ⁽⁵⁵⁾ täiendavate eelkontrollide (ehk nn sambapõhise hindamise) lõpuleviimine 31. detsembriks 2021. Alati ei ole see nii olnud. Peamiste partnerite sambapõhised hindamised viiakse lõpule eeldatavasti 2022. aasta esimesel poolel, kuna enamik lõpparuandeid on kätte saadud ja praegu neid analüüsitakse, et hinnata, kas on vaja võtta täiendavaid järelevalvemeetmeid. Kuigi uusi toetuslepinguid ei saa sõlmida enne, kui sambapõhised hindamised on lõpule viidud, ja finantsraamistiku mõne partnerluslepingu üle peetakse alles läbirääkimisi, võeti kasutusele leevendusmeetmed, et minimeerida kaudse eelarve täitmise mõju rakendamisele. Sellised meetmed hõlmavad üksustega (peamiselt ÜRO asutustega) suhtlemise olulist suurendamist, et protsessi kiirendada, mille tulemusena on 2022. aasta märtsis kõik sambapõhised hindamised peamiste partneritega lõpule viidud või lõppjärku jõudnud. Lisaks on komisjoni eeskirjade täitmise tagamiseks sätestatud eritingimused (järelevalvemeetmed) nende üksustega lepingute sõlmimiseks nõuetekohaselt põhjendatud ja erandjuhtudel. Kehtivate lepingute täitmine jätkus tavapäraselt ning muudatusi oli veel võimalik teha.

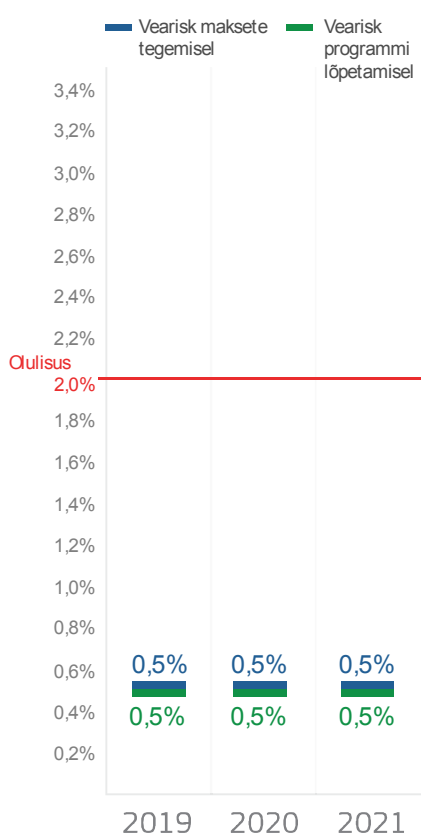
Pärast 2021. aastal ja varasematel aastatel vigade põhjuste kõrvaldamiseks tehtud märkimisväärseid jõupingutusi tühistas Euroopa naabuspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat 2021. aasta lõpus oma reservatsiooni otsese eelarve täitmise raames antavate toetuste kohta. Need

⁽⁵⁵⁾ See nõue on sätestatud määruses (EL, Euratom) 2018/1046 ehk finantsmääruses.

jõupingutused avaldavad 2022. aastal jätkuvalt positiivset mõju. Eelkõige on Euroopa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat tõhustanud analüüsi ja suurendanud teadlikkust vealiikidest. Koostati juhend toetustega seotud vigade vähendamise lisameetmete kohta, mis sisaldab soovitusi, näiteks soovitus nõuda toetuslepingute rakendamise perioodil tõendavaid dokumente valimi alusel või teha meetmete/lepingute või toetusesaajate tugevdatud kontrollid (nt tõhustatud järelevalve ja/või kohapealsed kontrollid). Vealiikide üksikasjalik analüüs saadeti kõikidele edasivolitatud eelarvevahendite käsutajatele, kellel paluti jälgida ja tõhustada toetuste rakendamise kontrolli. Muude parandusmeetmete hulka kuulusid infotunnid (uutele) toetusesaajatele, et selgitada nende lepingulisi kohustusi ja anda selget teavet toetuste haldamisel kõige sagedamini ette tulevate vigade allikate kohta.

Naabrus- ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat säilitas oma reservatsiooni, mis käsitleb Liibüa ja Süüria projekte. Nendes riikides ei saa delegatsioonid standardseid järelevalve- ja hindamistoiminguid läbi viia, kuna julgeoleku- ja poliitiliste piirangute tõttu ei ole võimalik saata personali projektide kontrollimiseks kohapealseid kontrollkäike või muid sarnaseid kontrollid tegema. Kehtestatud on mitu meetet, nagu kaugseire, lepingud sõltumatute ekspertidega projektide kohapealseks jälgimiseks, lepinguportfelli riskipõhine läbivaatamine ja eri allikatest pärit teabe riskikontroll. See on parandanud arusaamist kohalikust dünaamikast ning võimaldanud väga ebastabiilses ja ebakindlas keskkonnas tegutsemisel kiiremini ja paremini reageerida. Mõlemad riigid on aga jätkuvalt aktiivsed konfliktipiirkonnad ja peamised reservatsiooni põhjendavad elemendid kehtivad endiselt.

Rubriik 7. Euroopa avalik haldus

Rubriiki „**Euroopa avalik haldus**“ on koondatud talitused ja osakonnad, kes haldavad komisjoni halduskulutusi otsese eelarve täitmise raames, näiteks individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet, mille arvele langeb rohkem kui 80 % selle rubriigi asjaomastest kuludest. Selle väikese riskiga kululiigi puhul on **vearisk maksete tegemisel** määratud ettevaatlikule **0,5 %** tasemele. Kuna enamik asjaomastest kontrollisüsteemidest hõlmavad peamiselt eelkontrollide tegemist, on hinnanguliste tulevikukorrektsioonide tasemeks sageli määratud konservatiivne 0,0 %. Seega on **vearisk programmi lõpetamisel** võrdne veariskiga maksete tegemisel ja on väga väike – **0,5 %**. 2021. aastal võttis komisjon **ennetusmeetmeid 4 miljoni euro ulatuses**, mida on veidi vähem kui 2020. aastal (6 miljonit eurot).

Tulude poolel jätkub pärast traditsiooniliste omavahendite laekumata jäämist Hiinast pärit tekstiiltoodete ja jalatsite tegelikust väärtusest madalama väärtusega impordi tõttu Ühendkuningriiki – mis tõi kaasa reservatsiooni – ELi eelarvesse kantud traditsiooniliste omavahendite ebatäpsuse kvantifitseerimise protsess. Euroopa Kohus tegi 8. märtsil 2022 otsuse, milles kinnitas komisjoni seisukohta. Kuigi Euroopa Kohus kiitis komisjoni

väljatöötatud kahjude kvantifitseerimise statistilise lähenemisviisi heaks, nõudis ta, et tegelikult nõutud summa läbi vaadataks. Seetõttu asjaomane kvantifitseeritud reservatsioon ajavahemiku 2011–2017 kohta säilitatakse. Kõikides liikmesriikides tehtud lisakontrollid kinnitasid täiendavaid alahindamisega seotud pettuste juhtumeid summades, mida ei ole veel võimalik kvantifitseerida, kuid mida hinnatakse 2022. aasta jooksul.

2.2. Kasutusele võetud tõhususmeetmed

Komisjon püüab oma tegevuse tõhusust pidevalt suurendada, et rangete eelarvepiirangute tingimustes oma eesmärgid saavutada. Piiratud ressursside tõhusaima kasutuse tagamiseks lihtsustatakse protsesse.

COVID-19 pandeemia on kiirendanud komisjonis **digipööret** ja paberivabade töövoogude rakendamist, mille tulemusena suureneb tõhusus.

Kooskõlas ELi digistrateegiaga seab Euroopa Komisjon sisse paberivaba halduse

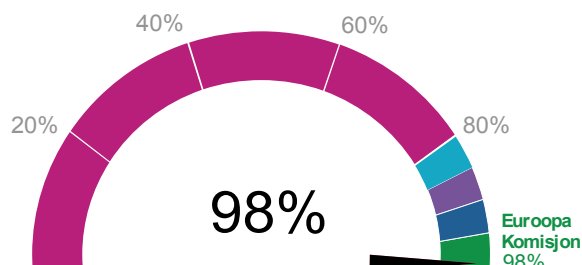
Nüüdisaegsetes haldusasutustes on e-allkirjade kasutamine muutumas normiks. Seoses sellega võetakse **kvalifitseeritud e-allkirjad kogu Euroopa Komisjonis laialdaselt kasutusele**, kuna neid peetakse väga tõhusaks lahenduseks, mis võimaldab kasutajatel dokumente lihtsalt ja turvaliselt elektrooniliselt allkirjastada. Kvalifitseeritud e-allkirjad vastavad kõige rangematele õigusnõuetele, mis on sätestatud e-identimise, e-autentimise ja usaldusteenuste määruuses, et tagada kindlus dokumendi päritolu ja tervikluse suhtes.

2021. aasta lõpuks oli enam kui 2 500 kasutajat saanud kvalifitseeritud e-allkirja, et allkirjastada EU Sign teenust kasutades digitaalselt dokumente. Alates 2020. aasta lõpust on teenus pakkunud digiteeritud ja sujuvaid registreerimisprotsesse, mis võimaldavad kasutajatel aega säästa ja annavad parema kasutuskogemuse. Lisaks võetakse praegu sellised allkirjad üha rohkem kasutusele ELi delegatsioonides.

Tõhusust saab suurendada ka **protsesside vastastikuseks muutmisega**. Sellega seoses 2021. aastal tehtud täiendavate algatuste raames laiendas komisjon oma varahaldusteenuseid veel seitsmele asutusele ja lõi uue ühtekuuluvuse valdkonna ühise auditidirektoraadi, mis hõlmab kõiki ühtekuuluvuse valdkonna kulutuste auditeerimistoiminguid.

2021. aastal jätkas komisjon ka tõhusamate institutsioonisiseste IT-vahendite väljatöötamist.

- **Microsoft 365** ametlik kasutuselevõtt on oluline panus komisjoni tegevuse tõhususe suurendamisse, sest see pakub uusi institutsioonisiseseid integreeritud koostöölahendusi, mis suurendavad sisemist koostööd, individuaalset tootlikkust ning avaramaid sisemise ja välise teabevahetuse võimalusi.
- Süsteemi ABAC asemele hakkas järk-järgult astuma institutsioonisisene uus finantsalane IT-platvorm **SUMMA**. SUMMA projekti eesmärk on soodustada ELi halduse nüüdisajastamist ja digiteerimist. Sellega standarditakse ja lihtsustatakse komisjoni ja 55 muu ELi institutsiooni ja üksuse varahalduse, finants- ja raamatupidamisprotsesse ning see hõlbustab otsustusprotsessi tänu integreeritud aruandlusele ja täiustatud analüüsivõimekusele. Kolm katsetuses osalenud asutust läksid SUMMA-le üle 2021. aasta lõpus, nagu plaanitud.
- Komisjon tegi tublisid edusamme ka uute rahastamisprogrammide üleviimisel e-toetuste süsteemi **eGrants**. Ajavahemikul 2021–2027 selles uues süsteemis eeldatavasti hallatavast 39 ELi rahastamisprogrammist oli 33 programmi 2021. aasta lõpuks täielikult uude süsteemi üle viidud.

Hoolimata asjaolust, et COVID-19 pandeemia mõjutas endiselt tugevalt töökeskkonda, ja tänu eespool nimetatud algatustele **tehti 2021. aastal 98 % maksetest (summade arvestuses) seadusliku maksetähtaja jooksul (vt graafik)**.

See on ülimalt oluline, kuna paljud toetusesaajad sõltuvad nendest maksetest oma tegevuses ja projektide elluviimisel, mis omakorda aitavad kaasa komisjoni eesmärkide saavutamisele.

2.3. Kontrollitegevuse kulud on vastavuses riskidega

2021. aastal järeldasid kõik komisjoni talitused pärast nende tulemuslikkuse, tõhususe ja säästlikkuse hindamist, et üldiselt **on nende kontrollid kulutõhusad**.

Kontrollideks eraldatud vahendid **on vastavuses riskidega**, mis on seotud programmide laadi ja/või nende rakendamise kontekstiga. **Üldiselt püsivad kontrollitegevuse kulud ajas stabiilsena**. Mõned talitused teatasid siiski suhtelisest väikesest kasvust, mis ei ole tingitud suurematest kontrollikuludest, vaid pigem maksete mahu vähenemisest 2021. aastal. Seda võib seletada COVID-19 kriisi jätkumisega ja/või viivitustega uute programmide vastuvõtmisel. Kuluprogrammide mitmekesisus ja nende erinevad omadused ei võimalda nende kontrollikulud sisuliselt võrrelda. Siiski saab kindlaks teha mõned ühised kulukäituriid, nagu on näidatud järgmises tekstikastis.

Levinud kulukäituriite näited

- **Hallatavate programmide olemuslik keerukus.** Erinevalt kindlasummalistel maksetel põhinevast rahastamisest või lihtsustatud kuluvõimalustest kaasneb tegelike kulude hüvitamisel põhinevad toetustega töömahukas kontroll.
- **Programmide keerukas rakenduskeskkond.** Kontrollikulud on tõenäoliselt suuremad, kui organisatsiooni struktuur hõlmab mitut asukohta või kui partnerid ja/või toetusesaajad asuvad väljaspool ELi jurisdiktsiooni.
- **Töödeldavad mahud ja summad.** Suur hulk väikese väärtusega makseid tekitab suuremaid kontrollikulud kui korduvad suurmaksed, samas kui õigusraamistiku kohaselt tuleb teha teatavaid laiendatud kontrole. See tekitab mastaabipuudujääki.
- **Eelarve täitmise viis.** Kaudse ja jagatud eelarve täitmise korral jagatakse kontrollikulud komisjoni ja selle rakenduspartnerite vahel, samas kui otsese eelarve täitmise puhul lasub koormus täielikult komisjonil.

Peale selle esitasid jagatud ja/või kaudse eelarve täitmisega tegelevad talitused oma iga-aastastes tegevusaruannetes liikmesriikide ja volitatud üksuste kontrollikulud läbipaistvuse ja täielikkuse huvides komisjoni enda kontrollikuludest eraldi.

3. Liidu vahendite haldaja kinnitus

3.1. Eelarvevahendite käsutajate teatatud hinnangud, kinnitused ja reservatsioonid

Oma 2021. aasta kinnitavates avaldustes ⁽⁵⁶⁾ teatasid kõik 51 volitatud eelarvevahendite käsutajat, ⁽⁵⁷⁾ et neil on piisav kindlus, et 1) nende aruannetes sisalduv teave kujutab endast õiget ja õiglast ülevaadet (st usaldusväärset, täielikku ja korrektset) nende talituste olukorra kohta; 2) nende tegevuse jaoks eraldatud vahendeid kasutati ettenähtud otstarbel ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kohaselt ning 3) kehtestatud kontrollimenetlus annab piisava kindluse seoses raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsusega, võttes arvesse mõne programmi mitmeaastast kestust ja asjaomaste maksete laadi.

Oma üldise usaldatavustaseme tugevdamise ja juhtimise seisukohast teevad eelarvevahendite käsutajad oma portfelli iga programmi või segmendi kohta ka üksikasjalikuma analüüsi. Nad kasutavad kogu olemasolevat teavet – eriti kontrollide tulemusi – võimalike kvantitatiivsete või kvalitatiivsete oluliste puuduste avastamiseks. Iga eelarveaasta lõpus määravad nad kindlaks, kas sellise puuduse finantsmõju ületab 2 % olulisuse künnist või mitte ja/või kas mõju mainele on oluline. Kui vastus on jaatav, lisavad nad oma kinnitavale avaldusele reservatsiooni konkreetse mõjutatud portfelligesemendi kohta.

2021. aasta kohta esitasid kümme eelarvevahendite käsutajat märkustega avalduse, mille tulemusena oli reservatsioone kokku 16 (see on veidi vähem kui 2020. aastal, millal 11 talitust teatasid 19 reservatsioonist).

- 13 reservatsiooni on säilitatud eelmistest aastatest, 12 neist on seotud kuluprogrammidega ja üks ELi eelarve tulude poolega. Need reservatsioonid on säilitatud peamiselt seetõttu, et olulise veamäära algpõhjuseid on praeguste programmide õigusraamistike alusel võimalik osaliselt neutraliseerida, kuid mitte täielikult kõrvaldada.
- Uusi reservatsioone on 2021. aastal kolm. Nende põhjuseks on olulised vead või tõsised puudused rakenduspartnerite (liikmesriikide või ametite) kontrollisüsteemides.
- Neli 2020. aastal kehtinud reservatsiooni tühistati 2021. aastal, kuna nende aluseks olevad probleemid on lahendatud.
- 16 reservatsiooni tühistati (kaks) või need jäeti tegemata vähese tähtsusega abi reegli alusel (14), mille kohaselt ei peeta reservatsioone asjakohaseks, kui tegemist on piiratud kulutustega (vähem kui 5 % peadirektoraadi või talituse maksetest) ja nendest tulenev finantsmõju on väike (alla 5 miljoni euro). Nende juhtumite kogu finantsmõju summas 4,8 miljonit eurot on väga piiratud.

2021. aastal on kõigi reservatsioonide finantsmõju kokku 987 miljonit eurot, st 19 % väiksem kui 1,219 miljardit eurot 2020. aastal. See vähenemine on seotud põllumajanduse valdkonnas leitud veamäärade vähenemisega. Iga reservatsiooni puhul võetakse leevendusmeetmeid, et kõrvaldada aluseks olevad puudused ja maandada sellest tulenevaid riske (vt üksikasjad punktis 2.2.2).

⁽⁵⁶⁾ [Iga-aastased tegevusaruanded](#).

⁽⁵⁷⁾ Mõiste „volitatud eelarvevahendite käsutaja“ hõlmab komisjoni talituste peadirektoreid ning rakendusametite, büroode, teenistuste ja töökondade juhte.

2021. aasta reservatsioonide täielik loetelu koos üksikasjalikumate selgitustega on esitatud III osa 5. lisas.

3.2. Siseauditi talituse töö ja üldhinnang

Komisjoni peadirektoraadid ja talitused tuginevad oma kinnitustes ka siseauditi talituse tehtud tööle. Siseauditi talitus auditeerib komisjoni ja rakendusametite sisemisi juhtimis- ja kontrollisüsteeme ning esitab sõltumatu ja erapooletu kinnituse nende piisavuse ja tõhususe kohta. Siseauditi talitus avaldas kooskõlas oma ametijuhendiga ⁽⁵⁸⁾ iga-aastase üldhinnangu komisjoni finantsjuhtimisele, mis põhineb auditil, mille talitus tegi komisjonis finantsjuhtimise valdkonnas kolme eelneva aasta kohta (2019–2021). Üldhinnangus võetakse arvesse ka teavet, mis pärineb muudest allikatest, nimelt Euroopa Kontrollikoja aruandeid.

Selle audititeabe põhjal **leidis siseaudiitor, et 2021. aastal oli komisjon kehtestanud juhtimis-, riskijuhtimis- ja sisekontrollimenetlused, mis tervikuna on piisavad, et anda tema finantseesmärkide saavutamisele piisav kindlus.** Üldhinnangus on siiski märkus reservatsioonide kohta, mille esitasid volitatud eelarvevahendite käsutajad oma kinnitavates avaldustes, mis on tehtud nende asjakohastes iga-aastastes tegevusaruannetes. Üldhinnangu koostamisel võttis siseaudiitor arvesse ka kõikide riskiga seotud hinnanguliste kulude kombineeritud mõju, kuna need ületavad kulusid, mis kuuluvad reservatsiooni alla. Nimetatud elemente arvesse võttes leiab siseauditi talitus, et ELi eelarve on üldiselt ja aja jooksul olnud piisavalt kaitstud.

Hinnangus täiendavaid märkusi tegemata lisis siseaudiitor kolm teatavaid asjaolusid rõhutavat lõiku, mida on kirjeldatud käesoleva aruande 6. lisas ja mis puudutavad järgmist:

- ELi eelarve täitmine COVID-19 pandeemiaga seotud kriisi tingimustes;
- järelevalvestrateegiad, mida rakendatakse poliitikameetmeid ja programme ellu viivate kolmandate isikute suhtes;
- aruandlus mitmeaastaste kontrollisüsteemide korrigeerimisvõime kohta.

Komisjoni tulemuspõhisele lähenemisviisile kaasaaitamiseks ja kulutõhususele suurema tähelepanu pööramiseks tegi sisekontrollitalitus oma strateegilise auditikava osana 2021. aastal ka tulemusauditeid. Sellest tulenevad soovitusel, mille kiitsid ühe erandiga ⁽⁵⁹⁾ heaks kõik auditeeritavad, käsitlevad valmisolekut mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rakendamiseks, kolmandate isikute poolt programmide elluviimise kontrollimiseks rakendatavaid järelevalvestrateegiaid, seaduslikkuse ja korrektsuse ning nõuetele vastavusega seotud sisekontrollisüsteeme, ELi õiguse rakendamist ja infotehnoloogia turvalisust. Auditeeritavad koostasid kõigi soovitude jaoks tegevuskavad, mis esitati siseauditi talitusele, kes hindas kavad rahuldavaks. Ka järgis siseauditi talitus ranget järelemeetmete poliitikat ja hindas korrapäraselt, kuidas komisjoni talitused soovitusi tegelikult rakendavad. Tehtud audititöö kinnitas, et auditeeritavad on viinud piisavalt ja tõhusalt ellu 94 % aastatel 2017–2021 siseauditi talituse antud ja järelkontrollitud soovitustest. Selline tulemus osutab asjaolule, et komisjoni talitused on hoolsad soovitude rakendamisel ja siseauditi talituse tuvastatud riskide maandamisel. 6. lisa sisaldab rohkem teavet siseauditi talituse esitatud kinnituse kohta. Peale selle edastab komisjon siseauditi talituse töö kokkuvõtva aruande osana integreeritud

⁽⁵⁸⁾ Communication to the Commission – Mission charter of the Internal Audit Service of the European Commission (Teatis komisjonile „Euroopa Komisjoni siseauditi talituse ametijuhend“) (C(2020) 1760).

⁽⁵⁹⁾ Auditeeritav lükkas tagasi ühe olulise soovitusel. Juhtkond aktsepteeris jääkriski ja täitis osa soovitusel ning täiendavat arutelu auditi järelevalvekomitee ettevalmistava töörühma tasandil ei olnud vaja.

finants- ja vastutusaruannete paketi finantsmääruse artikli 118 lõike 8 alusel eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile.

3.3. Auditi järelevalvekomitee töö tulemusel saadud kindlus

Auditi järelevalvekomitee kontrollib audititeemasid komisjoni sees ja annab igal aastal volinike kolleegiumile aru. Ta tagab siseauditi talituse sõltumatuse, teeb järelevalvet siseaudititöö kvaliteedi üle ning tagab, et siseauditi ja välisauditi (st Euroopa Kontrollikoja) soovitusi võetakse komisjoni peadirektoraatides ja talitustes nõuetekohaselt arvesse ning et nende suhtes võetakse asjakohaseid järelemeetmeid.

2021. aruandeaastal, mida mõjutas COVID-19 pandeemia jätkumine, ning pärast Venemaa põhjendamatu ja provotseerimata sissetungi Ukrainasse 2022. aasta alguses **täitis komitee jätkuvalt olulist rolli valitsemise, organisatsiooni tulemuslikkuse ja aruandekohustuse täitmise parandamisel kogu organisatsioonis**. Komitee pidas neli kohtumiste voo, mille raames keskenduti 2021. ja 2022. aasta tööprogrammides seatud peamistele eesmärkidele. Samuti jätkas ta COVID-19 olukorra jälgimist seoses oma vastutusvaldkondadega, et saada täiendav kindlustunne COVID-19-le reageerimise ja taastemeetmetega seotud suurte riskide tõhusa maandamise ja audititega asjakohase kaetuse kohta.

Komitee täitis Euroopa Kontrollikoja palve selles töös süstemaatilisemalt osaleda. Komitee kutsus kontrollikoja kolleegiumi presidendi kahele ettevalmistava töörühma koosolekule, et tutvustada välisaudiitori mitmeaastast strateegiat ja iga-aastaseid tööprogramme aastateks 2021 ja 2022. Komitees toimus kavakohane infotehnoloogia turvalisuse teemaline arutelu, mis leidis aset vahetult pärast Venemaa agressioonisõja puhkemist Ukrainas ja oli küberohtude arvu oodatavat kasvu silmas pidades iseäranis õigeaegne.

Komitee oli rahul siseauditi töö sõltumatuse ja kvaliteediga. Komitee avaldas heameelt siseauditi talituse 2017.– 2021. aasta töö kvaliteedi välishindamise positiivse tulemuse üle, mis on oluline tegur siseauditi töö kvaliteedi kindluse tagamisel. Samuti oli komitee rahul, et siseaudiitori planeerimistöö katab auditeerimisvaldkonda piisavalt ja hõlmab jätkuvalt peamisi riskivaldkondi. Siseaudiitorite soovitude tõhusa rakendamise määr on endiselt väga kõrge (st 94 % aastatel 2017–2021 tehtud ja jälgimise all olnud soovitustest) ja ainult kaheksa väga olulise auditisoovituse rakendamine oli 2022. aasta jaanuari seisuga tähtaja enam kui kuue kuu võrra ületanud. Komitee jätkas ka järelevalvet kontrollikoja soovitude rakendamisel tehtud edusammude üle ja oli rahul sellega, et kontrollikoda andis 14. korda järjest märkusteta arvamuse ELi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta.

III osa 8. lisa sisaldab lisateavet komitee töö ja järelduste kohta.

3.4. Euroopa Kontrollikoja arvamused 2020. aasta aruannete ja tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

Euroopa Kontrollikoja 2021. aasta oktoobris avaldatud *aastaaruandes 2020. eelarveaasta ELi eelarve täitmise kohta* anti 14. aastat järjest **ELi raamatupidamisarvestuse kohta märkusteta aramus**.

Kuigi ka **tulude** poolel **olulisi vigu jätkuvalt ei esine**, jäi kontrollikoda **2020. aasta kulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta esitatud vastupidise arvamuse juurde**. Kontrollikoja hinnangul jäi ELi eelarve üldine **veamäär (2,7 %)** samale tasemele, nagu see oli 2019. aasta kulude puhul, mis on võrreldav 2017. ja 2018. aastaga (vastavalt 2,4 % ja 2,6 %) ning oluliselt väiksem kui 2016. aastal ja varem.

Kontrollikoja vastupidist arvamust selgitatakse peamiselt suure riskiga kulutuste osakaaluga. Suure riskiga kulutused, mille eeskirjad on sageli keerukad ja mis põhinevad peamiselt kulude hüvitamisel, hõlmavad eelkõige ühtekuuluvuspoliitikat, teadusuuringuteks tehtavaid kulutusi, maaelu arengut, Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi turumeetmeid ja mõningaid välistegevuse valdkonna osi. 2020. aastal moodustasid suure riskiga kulud 59 % auditeeritud andmekogumist, mis on loogiline, võtte arvesse ühtekuuluvuse valdkonna maksete kiirenemist 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku tsükli praeguses etapis.

Mis puudutab kahte kõige suuremat ELi kuluvaldkonda, siis jäi kontrollikoja hinnanguline veamäär loodusvarade rubriigi ⁽⁶⁰⁾ puhul, mis moodustab 40,8 % auditeeritud andmekogumist, olulisuse taseme lähedale. Ühtekuuluvuspoliitika puhul, mis moodustab 32,8 % auditeeritud andmekogumist, vähenes kontrollikoja hinnanguline veamäär 4,4 %-lt 2019. aastal 3,5 %-le 2020. aastal. Halduskulutustes ei esinenud jätkuvalt olulisi vigu.

Komisjon järgib nii kontrollikoja aastaaruannetes kui ka eriaruannetes esitatud soovitusi. Ta annab võetud meetmete kohta aru iga-aastastes tegevusaruannetes. Lisaks annab ta kontrollikoja soovitude täitmisest korrapäraselt aru komisjoni auditi järelevalvekomiteele. Järelevalvekomitee teeb sellega seoses oma ajakohastatud volituste alusel teatavaid järelevalvetoiminguid ⁽⁶¹⁾.

Euroopa Kontrollikoda jälgib komisjoni tegevust ka **soovituste täitmisel** ja annab tagasisidet, mis aitab komisjonil oma järeelmeetmeid tõhustada. Kontrollikoda uuris oma aruandes – *Euroopa Kontrollikoja aruanne ELi eelarve tulemuslikkuse kohta – olukord 2020. aasta lõpus* –, mil määral on komisjon täitnud 149 auditisoovitust, mis esitati talle 2016. aastal avaldatud 18 eriaruandes. Kontrollikoda märkis, et komisjon on täielikult (67 %) või suuremas osas (12 %) täitnud ligi 80 % soovitudest ja osaliselt veel 9 % soovitudest. 16 soovitudest, mida kontrollikoja hinnangul ei ole täidetud, ei nõustunud komisjon esialgu 11 soovitusega. Need tulemused sarnanevad eelmiste aastate tulemustega.

3.5. 2020. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmine

Euroopa Parlament **andis** 4. mail 2022. aastal selge häälteenamusega **komisjonile** 2020. aasta **eelarve täitmise heakskiidu** pärast Euroopa Kontrollikoja aruannete, komisjoni integreeritud finants- ja vastutusaruannete paketi ja nõukogu heakskiidu andmise soovitude läbivaatamist. Samuti kutsus Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjon valitud volinikke ja peadirektoreid eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse käigus arvamuste vahetamisele. Menetluse ajal keskendusid peamised sidusrühmad – Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Kontrollikoda – sellele, kuidas parandada ELi eelarve abil saavutatud tulemusi ja kuidas veamäära veelgi vähendada.

⁽⁶⁰⁾ 2020. aastal 2 % võrreldes 1,9 %ga 2019. aastal.

⁽⁶¹⁾ Communication to the Commission from Commissioner Reynders in agreement with the president – Update of the charter of the Audit Progress Committee of the European Commission (Volinik Reyndersi teatis komisjonile kokkuleppel presidendiga „Euroopa Komisjoni auditi järelevalvekomitee põhikirja ajakohastamine“) ([C\(2020\) 1165](#)).

Arutelus käsitleti ka selliseid küsimusi nagu õigusriik ja põhiõigused, sujuvam rakendamine ning ELi rahaliste vahendite kasutamine, teave ELi vahendite saajate kohta, sealhulgas koostalitusvõimeliste teabesüsteemide suurema kasutamisega, ja traditsiooniliste omavahendite kohta. Sel aastal oli eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon eriti huvitatud kinnituse saamisest selle kohta, et ELi eelarve on pandeemia ajal jätkuvalt hästi kaitstud. Nagu ikka, **võtab** komisjon **asjakohaseid meetmeid nende soovitude täitmiseks** ja koostab nende järelmeetmete kohta spetsiaalse aruande.

4. Edasised arengusuunad: väljavaated 2022. aastaks ja pärast seda

4.1. Täiendavad vahendid ELi eelarve kaitsmiseks

4.1.1. Finantsmääruse läbivaatamine

Pärast 2018. aastal toimunud põhjalikku läbivaatamist on komisjon teinud ettepaneku finantsmääruse sihipärase muutmise kohta ⁽⁶²⁾. Kuna 2018. aasta läbivaatamisel tehtud muudatused vajavad täieliku mõju saavutamiseks aega, keskendutakse läbivaatamisel uue pikaajalise eelarvega kooskõlla viimisele, COVID-19 kriisist saadud õppetundide põhjal kriisiohjes tehtavatele teatavatele täiustustele ja ELi finantshuvide tõhusamale kaitsele.

4.1.2. Ühtse andmekogumis- ja riskihindamisvahendi kasutamine

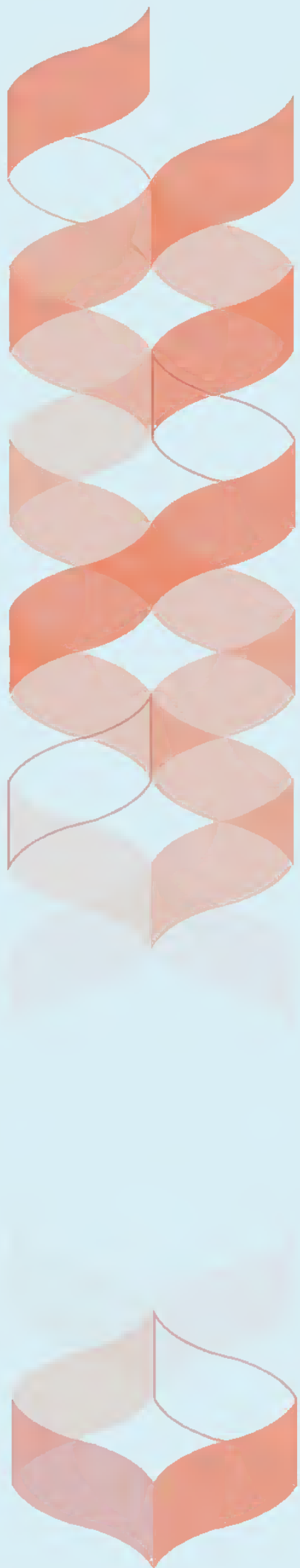
Uue mitmeaastase finantsraamistiku ning taaste- ja vastupidavusrahastu ja Brexitiga kohanemise reservi raames võttis komisjon kohustuse teha liikmesriikidele nende juhtimis- ja kontrollisüsteemide täiustamiseks kättesaadavaks ühtse andmekogumis- ja riskihindamisvahendi, eesmärgiga saavutada selle üldine rakendamine liikmesriikides. Komisjon kohandab eelmise mitmeaastase finantsraamistiku raames liikmesriikide käsutusse antud vahendit (Arachne), et võtta arvesse uue mitmeaastase finantsraamistiku perioodi ja sellega seotud nõudeid ning taaste- ja vastupidavusrahastut. Komisjon jätkab liikmesriikidele toetuse pakkumist, et võimaldada selle tõhusat kasutamist. See hõlmab ettekandeid, koolituskursusi ja seminare ning tehnilist tuge ja nõustamist huvitatud ametiasutustele, sealhulgas selle kohta, kuidas integreerida riskihindamisvahend nende igapäevastesse tööprotsessidesse. Finantsmääruse käimasoleva läbivaatamise käigus tegi komisjon ettepaneku selle ühtse andmekogumis- ja riskihindamisvahendi kasutamist tugevdada.

4.1.3. Õigusriigi tingimuslikkuse määruse rakendamine

Euroopa Kohus kinnitas 16. veebruaril 2022 määruse (EL, Euratom) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks) kehtivust, mille kaks liikmesriiki, Ungari ja Poola, olid vaidlustanud.

Komisjon võttis suunised määruse kohaldamise kohta vastu 2022. aasta märtsis. 2021. aasta jooksul tehtud töö põhjal saatis komisjon aprillis Ungarile üldise tingimuslikkuse korra kohaselt esimese teate. Sellega käivitati menetlus, mille tulemusena võidakse liikmesriigi suhtes kehtestada meetmed õigusriigi põhimõtete rikkumiste eest, mis mõjutavad – või tekitavad tõsise riski, et mõjutavad – piisavalt otseselt liidu finantshuve. Komisjon jälgib pidevalt olukorda liikmesriikides. Kui tingimused on täidetud, alustab ta menetlust õigusriigi tingimuslikkuse määruse alusel.

⁽⁶²⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb liidu üldelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud), COM(2022) 223.

3. lisa.
Taaste- ja
vastupidavusrahastu:
uus tulemspõhine
vahend ELi majanduse
taastumise
toetamiseks

Uuenduslik tulemuspõhine vahend, mis aitab COVID-19 kriisist tugevamana välja tulla

Taaste- ja vastupidavusrahastu on uus tulemuspõhine vahend, mis toetab ELi majanduse taastumist. Rahastu eesmärk on leevendada COVID-19 pandeemia majanduslikku ja sotsiaalset mõju, muuta Euroopa majandus ja ühiskond kestlikumaks ja vastupidavamaks ning valmistada need paremini ette rohe- ja digipöördega seotud probleemideks ja võimalusteks. Rahastust, mille ettepaneku komisjon esitas 2020. aasta mais ja mis toimib alates 2021. aasta algusest, ⁽⁶³⁾ tehakse kättesaadavaks 723,8 miljardit eurot (jooksevhindades) – 385,8 miljardit eurot laenudena ja 338 miljardit eurot toetustena. Rahastu toetab liikmesriike selliste ambitsioonikate reformide läbiviimisel ja investeringute tegemisel, mis on kooskõlas ELi prioriteetidega ning millega lahendatakse majandus- ja sotsiaalpoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raamistikus riigipõhistes soovitud esile tõstetud probleeme.

Taaste- ja vastupidavusrahastu on ainulaadne nõudlus- ja tulemuspõhine vahend.

- **Rahastust toetuse saajad on liikmesriigid.** Nad saavad rahastust toetust oma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamiseks. Seetõttu kantakse vahendid pärast väljamaksmist riigieelarvesse.
- Vahendid **makstakse välja, kui on täidetud eelnevalt kindlaksmääratud vahe-eesmärgid ja eesmärgid**, millega mõõdetakse, kui kaugele on 2026. aastaks jõutud liikmesriikide ees seisvate probleemide lahendamiseks kavandatud reformide läbiviimise ja investeringute tegemisega.
- Euroopa Liidu taasterahastust „Next Generation EU“ rahastatav rahastu on erandlik ja **ajutine vahend**.
- Seda **rahastatakse vahenditest, mille komisjon on Euroopa Liidu nimel kapitaliturgudel kaasunud.**

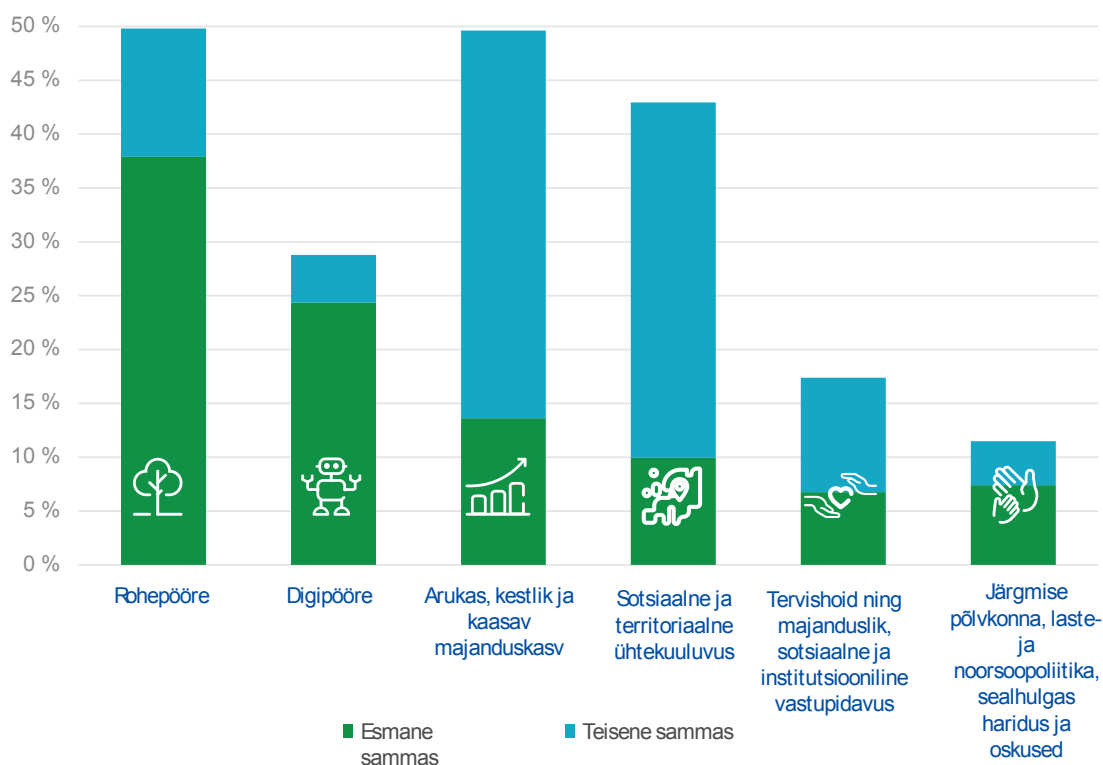
Taaste- ja vastupidavusrahastust toetuse saamiseks esitas 2021. aasta lõpuks komisjonile riikliku taaste- ja vastupidavuskava 26 ⁽⁶⁴⁾ ELi liikmesriiki. Kavad peavad vastama määrusega kehtestatud 11 hindamiskriteeriumile, sealhulgas tingimusele, et ükski kavas sisalduv meede ei tohi oluliselt kahjustada keskkonnanäesmärke (olulise kahju ärahoidmise põhimõte) ning et **vähemalt 37 % kava kohasest kogueraldisest panustatakse kliimaeesmärkide ja vähemalt 20 % digitaalvaldkonna eesmärkide täitmisele.**

Nende kavade hõlmatud reformid ja investeringud peaksid edendama kuut poliitikasammast, mis määravad rahastu kohaldamisala, võttes samal ajal arvesse asjaomase liikmesriigi konkreetset olukorda ja probleeme.

Igasse sambasse tehtavate maksete osakaal on esitatud järgmisel graafikul.

⁽⁶³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241.

⁽⁶⁴⁾ Kõik ELi liikmesriigid, v.a Madalmaad.

Taaste- ja vastupidavusraha asjaomastesse poliitikasammastesse tehtavad maksed. Tulpade rohelised osad tähistavad neid meetmeid, mis on määratud esmase poliitikavaldkonnana määratletud poliitikasambale, sinised aga teisest poliitikavaldkonnast määratud meetmeid. Need määramised peegeldavad tõsiasja, et reformid ja investeeringud võivad edendada mitut poliitikasammast. Seetõttu on kõigi sammaste kogupanus kaks korda suurem kui heakskiidetud taaste- ja vastupidavuskavade hinnanguline maksumus.

Taaste- ja vastupidavusraha loomisel on tehtud suuri edusamme ning selle rakendamine on kindlalt teel

Komisjon andis 22 riiklikule taaste- ja vastupidavuskavale positiivse hinnangu ning nõukogu võttis need 2021. aastal vastu. 2021. aastal tegi komisjon tihedat koostööd kõikide liikmesriikidega, et aidata neil koostada riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad, milles on sätestatud reformide ja investeeringute riiklik tegevuskava, mis tuleb kooskõlas määruse nõuetega rakendada 31. augustiks 2026. Selleks et abistada liikmesriike kavade koostamisel, seadis komisjon juba 2020. aasta oktoobris sisse mitteametlikud kontaktid ja avaldas 2021. aasta jaanuaris ajakohastatud suunised⁽⁶⁵⁾ esitatava teabe kohta. 2021. aasta detsembri lõpuks oli komisjon ametlikult kätte saanud 26⁽⁶⁶⁾ taaste- ja vastupidavuskava ning andnud neist 22-le positiivse hinnangu⁽⁶⁷⁾.

Komisjon tagas kavade ettevalmistamise, läbirääkimiste ja hindamise kõigi etappide jaoks tõhusa protsessi. Lisaks intensiivsele teabevahetusele iga asjaomase liikmesriigiga esitas komisjon kirjalikud suunised, mis käsitlesid taaste- ja vastupidavuskavade koostamist, olulise kahju ärahoidmise põhimõtte tehnilist rakendamist ja mitmesuguseid spetsiifilisi küsimusi, nagu kontrollisüsteemide

⁽⁶⁵⁾ Commission staff working document – Guidance to Member States – Recovery and resilience plans (Komisjoni talituste töödokument „Suunised liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade kohta“) (SWD(2021) 12).

⁽⁶⁶⁾ Madalmaad ei ole oma kava veel esitanud.

⁽⁶⁷⁾ Enamik neist saadi kätte juba 2021. aasta suveks.

kontrollnimekiri. Komisjon toetas liikmesriike ambitsioonikate kavade esitamisel selgete ja realistlike vahe-eesmärkide ja eesmärkidega rakendamise jälgimiseks, võttes samal ajal arvesse riigi olukorda ja saadaolevat rahalist toetust.

Üldiselt kulges esimese 22 taaste- ja vastupidavuskava hindamine ja lõplik kinnitamine 2021. aastal sujuvalt. Pärast komisjoni ja liikmesriikide vahelisi intensiivseid arutelusid kavade ettevalmistamise etapis hindas komisjon iga kava tihedas koostöös liikmesriikidega, tagades järjepideva ja läbipaistva lähenemisviisi – seda selgitati talituste töödokumentides, mis avaldati iga positiivse hinnangu saanud kava kohta. 2021. aasta lõpuks oli komisjon andnud positiivse hinnangu 22 kavale, ⁽⁶⁸⁾ millest kõik on ka nõukogu rakendusotsustega heaks kiidetud ⁽⁶⁹⁾. Nende kavade kohane kogueraldis on 291 miljardit eurot tagastamatu rahastusena ja 154 miljardit eurot laenudena Kreekale, Itaaliale, Küprosele, Poolale, Portugalile, Rumeeniale ja Sloveeniale. Kavad sisaldavad kokku 3 742 meedet (umbes kolmandik neist on seotud reformidega ja kaks kolmandikku investeringutega) ning kokku 5 155 vahe-eesmärki ja eesmärki, mis tuleb täita 2026. aastaks. 2021. aasta lõpus hindas komisjon Bulgaaria, Ungari, Poola ja Rootsi kava.

Pärast kavade vastuvõtmist sõlmis komisjon iga asjaomase liikmesriigiga rahastamislepingu (ja vajaduse korral laenulepingu), milles on sätestatud poolte õigused ja kohustused, sealhulgas seoses ELi finantshuvide kaitsmisega, ning liikmesriikide kontrollisüsteemidele esitatavad nõuded. Rahastamislepingud hõlmavad ka kohe liikmesriikidele tehtavate ettemaksete suurust ja maksetaotluse esitamise tingimusi. 2021. aasta lõpuks sõlmiti kokku 22 rahastamislepingut ja neli laenulepingut.

Pärast eelmaksete tegemist makstakse raha välja mitme osamaksena, millest igaüks on sellest, kas on täidetud konkreetsed vahe-eesmärgid ja eesmärgid seoses reformide ja investeringutega, mille tegemise kohustuse liikmesriigid on võtnud. Komisjon ja asjaomased liikmesriigid on igal üksikjuhul kokku leppinud tehtavate väljamaksete profiili ning saavutatavad konkreetsed vahe-eesmärgid ja eesmärgid ning nõukogu on need lõpuks heaks kiitnud. 2021. aastal tegi komisjon eelmakseid 54 miljardi euro ulatuses nendele liikmesriikidele, kelle kava oli saanud komisjonilt positiivse hinnangu ja nõukogu heakskiidu. Üks sellesse rühma kuuluvast 22 liikmesriigist ei taotlenud eelmakset, seega on eelmakse saanud 21 liikmesriiki. Nende puhul aitas eelmakse tagada taaste- ja vastupidavuskavades esitatud investeerimis- ja reformimeetmete kiire rakendamise. Kõik eelmaksed tehti viie tööpäeva jooksul pärast rahastamislepingu (ja/või vajaduse korral laenulepingute) allkirjastamist komisjoni ja liikmesriigi vahel, st tükk aega enne 2-kuulist maksetähtaega. Tagasiulatuvuse klausel, mis tagas, et kavadesse võis lisada alates COVID-19 pandeemia algusest (st alates 2020. aasta veebruarist) võetud meetmed, andis täiendava kindlustunde ja tagas, et liikmesriigid said rakendamisega algust teha juba enne kavade ametlikku vastuvõtmist.

Taaste ja vastupidavuse tulemustabel, ⁽⁷⁰⁾ mis on komisjoni loodud avalik veebiplatvorm, näitab hõlpsasti juurdepääsetaval viisil ELi liikmesriikide edusamme oma taaste- ja vastupidavuskavade elluviimisel, nagu tõendavad komisjoni hinnangul täidetud vahe-eesmärgid ja eesmärgid, ning tehtud väljamakseid. Tulemustabelis esitatakse ka ühised näitajad, mille abil antakse edusammudest aru ning hinnatakse taaste- ja vastupidavusrahadu ja riiklikke kavu.

⁽⁶⁸⁾ Enamikul juhtudel kiiremini kui määruse artikli 19 lõikes 1 sätestatud 2-kuulise hindamisperioodi jooksul pärast nende ametlikku esitamist.

⁽⁶⁹⁾ Enamikul juhtudel vähem kui ühe kuu jooksul pärast komisjoni hinnangut käsitlevat otsust. 29. oktoobril 2021 kiitis nõukogu heaks kolm viimast kava 22st.

⁽⁷⁰⁾ [Taaste ja vastupidavuse tulemustabel \(europa.eu\)](#).

Kuna tegemist on tulemuspõhise vahendiga, põhinevad komisjoni poolt liikmesriikidele tehtavad maksed (v.a eelmaksed) taaste- ja vastupidavuskavasid kinnitavates nõukogu rakendusotsustes kindlaks määratud vahe-eesmärkide ja eesmärkide rahuldaval täitmisel. Rahalise toetuse kogusumma makstakse liikmesriigile osamaksetena, mis vastavad nende otsuste lisades sätestatud vahe-eesmärkidele ja eesmärkidele. Iga vahe-eesmärgi ja eesmärgi kontrollimise mehhanisme ning kavade rakendamise oluliste aspektide jälgimise ja käsitlemise meetodeid kirjeldatakse tegevuskokkulepetes, mille komisjon ja liikmesriik peavad allkirjastama enne, kui liikmesriik saab esitada oma esimese maksetaotluse. 2021. aasta lõpu seisuga oli sõlmitud viis tegevuskokkulepet (Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia ja Slovakkia) ning neli liikmesriiki olid esitanud oma esimesed korralised maksetaotlused. 2022. aastal on oodata veel umbes 30 taotlust.

Pärast maksetaotluse saamist 2021. aasta novembris tegi komisjon Hispaaniale enne 2021. aasta lõppu esimese makse summas 10 miljardit eurot. Võttes arvesse asjaomaste vahe-eesmärkide liiki ja rakendamise aega ning asjaolu, et Hispaania oli enne maksetaotluse ametlikku esitamist edastanud suurema osa hindamiseks vajalikust teabest, oli komisjonil võimalik maksetaotlust kiiresti menetleda.

Allpool on esitatud kokkuvõtte taaste- ja vastupidavusraha rakendamise üldisest olukorrast 31. detsembri 2021. aasta seisuga.

	Heakskiidetud kavad	Allkirjastatud rahastamislepingud	Allkirjastatud laenulepingud	Allkirjastatud tegevuskokkulepped	Tehtud eelmaksed	Saadud maksetaotlused	Esimese välja-maksed
 Belgia	•	•			•		
 Tšehhi	•	•			•		
 Taani	•	•			•		
 Saksamaa	•	•			•		
 Eesti	•	•			•		
 Iirimaa	•	•					
 Kreeka	•	•	•	•	•	•	
 Hispaania	•	•		•	•	•	•
 Prantsusmaa	•	•		•	•	•	
 Horvaatia	•	•			•		
 Itaalia	•	•	•	•	•	•	
 Küpros	•	•	•		•		
 Läti	•	•			•		
 Leedu	•	•			•		
 Luksemburg	•	•			•		
 Malta	•	•			•		
 Austria	•	•			•		
 Portugal	•	•	•		•		
 Rumeenia	•	•			•		
 Sloveenia	•	•			•		
 Slovakkia	•	•		•	•		
 Soome	•	•					

Kontrollisüsteemid on kohandatud taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuspõhise olemusega

Komisjon tegi paralleelselt kavade hindamisega 2021. aastal tööd selle nimel, et kehtestada asjakohased sisekontrolliprotsessid ja kontrollistrateegiad, mis on kohandatud asjaoluga, et rahastu on tulemuspõhine vahend ja toetusesaajad on liikmesriigid. Lisaks on määruses sätestatud, et liikmesriigid vastutavad selle eest, et rahastut rakendatakse kooskõlas ELi ja riiklike eeskirjade ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega.

Liikmesriigi tasandil

Liikmesriigid vastutavad eelkõige selle eest, et saadud rahalisi vahendeid rakendatakse kooskõlas asjakohase ELi ja siseriikliku õigusega, eelkõige seoses pettuste, korrupsiooni ja huvide konfliktide ennetamise, avastamise ja kõrvaldamisega ning topeltrahastamise vältimisega. Liikmesriigid kehtestavad riigi tasandil asjakohased kontrolli- ja seireraamistikud, et tagada taaste- ja vastupidavuskavade tõhus järelevalve ja tõendite kogumine vahe-eesmärkide ja eesmärkide täitmise kohta ning lõppkokkuvõttes tagada ELi finantshuvide kaitsmine. Täpsemalt kajastatakse seda rahastamis- ja laenulepingutes.

Iga liikmesriik kirjeldas oma riiklikus kavas kavandatud meetmete rakendamise riiklikku kontrollisüsteemi ja komisjon analüüsis kavades sätestatud süsteemi kava hindamisel. Kui kontrollisüsteemi peeti ebapiisavaks, ei saanud kava heaks kiita. Kui komisjon hindas, et kontrollisüsteemid on üldiselt piisavad, kuid vaja on täiendavaid parandusi, palus ta lisada nõukogu rakendusotsustesse auditite ja kontrollide vahe-eesmärgid. Sellised puudused liikmesriikide kontrollisüsteemides hõlmasid näiteks järgmist: hindamise ajal ei olnud täielikult paigas andmete kogumise ja säilitamise hoidlate süsteem, nagu on nõutud taaste- ja vastupidavusrahastu määruses; rahaliste vahendite rakendamise ja auditeerimise eest vastutavate erinevate organite ametlike õiguslike volituste puudumine; kava rakendamise eest vastutavate rakendus- ja auditeerimisasutuste ebapiisav haldussuutlikkus ning selge auditistrateegia või pettusevastaste meetmete puudumine. Liikmesriikidele saab makseid teha alles siis, kui need vahe-eesmärgid on täidetud.

Komisjoni tasandil

Komisjon vastutab liikmesriikidele tehtavate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse tagamise eest. Kuna rahastu on tulemuspõhine vahend, sõltub maksete seaduslikkus ja korrektsus nõukogu rakendusotsustes sätestatud vahe-eesmärkide ja eesmärkide tegelikust täitmisest. Sellest tulenevalt keskendub komisjon oma kontrollides vahe-eesmärkide ja eesmärkide täitmisele, samas kui toetusesaaja tegelikult kantud kulusid komisjon ei kontrolli. Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kohaselt on komisjonil siiski õigus võtta parandusmeetmeid tõsiste õigusnormide rikkumiste, st pettuse, korrupsiooni ja huvide konfliktide korral, mida liikmesriigid ei ole ise kõrvaldanud, ning topeltrahastamise või rahastamis- ja laenulepingute raskete rikkumiste korral.

Üldiselt tugineb komisjoni kindluse suurendamisel liikmesriikide kontrollidele. See tähendab kindluse saamist, et liikmesriikide kontrollisüsteemid on tõsiste õigusnormide rikkumiste või rahastamislepingutest tulenevate kohustuste täitmata jätmise ennetamisel ja avastamisel tõhusad. Samuti täiendab komisjon vajaduse korral liikmesriikide kontrolli oma kontrollidega kolmes etapis.

Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade hindamise käigus kontrollis komisjon, kas liikmesriikide kavades ette nähtud kontrollisüsteemid vastavad määruses sätestatud nõuetele. See hõlmab selgitust selle kohta, kuidas nad tõendavad komisjonile, et eelnevalt kindlaksmääratud vahe-eesmärgid või eesmärgid on rahuldavalt täidetud, ja kuidas nad tagavad, et seotud andmed on usaldusväärsed, sealhulgas usaldusväärsuse tagamise kontrollimehhanismid. Lisaks pidid liikmesriigid kirjeldama pettuste, korruptsiooni, huvide konfliktide ja topeltrahastamise ennetamiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks kasutatavat kontrollisüsteemi. Kui komisjon leidis, et liikmesriigi kontrollisüsteem on üldiselt piisav, kuid esineb väikesi puudusi, mida saab parandada, kehtestati täiendavad vahe-eesmärgid ja eesmärgid, et tagada puuduste kõrvaldamine enne esimest korralist väljamakset.

Rahastu rakendamise ajal hindab komisjon pärast seda, kui liikmesriigid on oma maksetaotlused esitanud, kas vahe-eesmärgid ja eesmärgid on rahuldavalt saavutatud ning kas kõik muud väljamaksmise tingimused on täidetud. Eelkõige peavad liikmesriigid igale maksetaotlusele lisama

- liidu vahendite haldaja kinnituse, milles kinnitatakse, et vahendeid kasutati ettenähtud otstarbel, et esitatud teave on õige ja et kehtivad kontrollisüsteemid annavad vajaliku kindluse, et vahendeid kasutati kooskõlas kehtivate eeskirjadega, ning
- tehtud auditite, sealhulgas avastatud puuduste ja võetud parandusmeetmete kokkuvõtte.

Komisjon võib küsida lisateavet ja otsustada teha täiendavaid kontrolle, et saada enne makse tegemist vajalik täiendav usaldatavustase eesmärkide ja sihtide saavutamise kohta. Kui üks või mitu vahe-eesmärki ja eesmärki ei ole rahuldavalt täidetud, peatatakse maksed proportsionaalses mahus ja lõpuks neid vähendatakse.

Komisjon viib läbi ka süsteemiauditeid, et kontrollida nende süsteemide usaldusväärsust, mida kasutatakse vahe-eesmärkide ja eesmärkide kohta usaldusväärsate andmete kogumiseks, koondamiseks ja salvestamiseks. Lisaks sellele teeb ta iga liikmesriigi puhul vähemalt ühe korra süsteemiauditi seoses meetmetega, mida liikmesriigid on rakendanud liidu finantshuvide kaitse tagamiseks, eelkõige meetmetega, mille eesmärk on pettuste ja korruptsiooni, huvide konfliktide ja topeltrahastamise ennetamine, avastamine ja parandusmeetmete võtmine ning rahastamislepingu tõsise rikkumise vältimine. See hõlmab ka taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 lõike 2 punkti d kohaste, st lõplike vahendite saajate ja nende töövõtjate, alltöövõtjate ning tegelikult kasu saavate omanike andmete kogumise ja säilitamise süsteemi toimimist.

Pärast liikmesriikidele väljamaksete tegemist võib komisjon teha järelkontrolle ja -auditeid, ⁽⁷¹⁾ et kontrollida vahe-eesmärkide ja eesmärkide täitmist. Tõsise õigusnormide rikkumise kahtluse korral võib komisjon teha ka sihtotstarbelisi auditeid. Vajaduse korral nõuab komisjon sisse proportsionaalsed summad või nõuab laenude ennetähtaegset tagasimaksmist. Tõsiste õigusnormide rikkumiste korral, millega seotud summasid ei ole liikmesriigid ise veel tagasi nõudnud, nõuab komisjon liikmesriikidelt tagasi proportsionaalsed summad.

Lisaks on tegevuskokkulepetes sätestatud korrapärane teabevahetus komisjoni ja liikmesriikide vahel, nii et teavet vahetatakse vähemalt kord kvartalis, et hinnata taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel tehtud edusamme.

Komisjon teeb kontrolli tulemuste ja toimingutega seotud riskitaseme puhul kvalitatiivse hindamise. Erinevalt teistest ELi programmidest (vt ka 5. lisa) ei määrata sellel hindamisel veamäära.

⁽⁷¹⁾ Rahastamislepingu kohaselt võib järelauditeid teha kuni viie aasta jooksul alates viimase maksetaotluse esitamise kuupäevast.

Veamäärad kajastavad kvantitatiivset hinnangut, mis on asjakohane, kui kulutusi saab otseselt seostada kvantitatiivse kriteeriumiga ⁽⁷²⁾. Rahastu kontekstis tehtavad maksed põhinevad vaheeesmärkide ja eesmärkide täitmise kvalitatiivsel hinnangul, mida on keeruline esitada kvantitatiivsetes terminites. Isegi kui vahe-eesmärgid ja eesmärgid ei ole rahuldavalt täidetud ning makset vähendatakse, ei saa see vähendamine vastata rahastamiskõlbmatute kulutuste summale. Lisaks on taaste- ja vastupidavuskavadega hõlmatud investeeringud ja reformid väga erinevad nii liikmesriigisiselt kui ka liikmesriikide vahel, mis ei võimalda statistilist ekstrapoleerimist. Seda arvesse võttes ei saa usaldusväärset veamäära kindlaks määrata.

Komisjoni kvalitatiivne hinnang põhineb järgmise kombinatsioonil: 1) liikmesriikide auditite tulemused, mis on esitatud auditite kokkuvõttes, mis peab olema lisatud igale maksetaotlusele; 2) komisjoni auditid; 3) maksetaotluste hindamine ja 4) muud kontrollid, mida komisjon teeb liikmesriikide tasandil muude rahastamisprogrammide, näiteks ühtekuuluvuspoliitika fondide raames.

Rahastu volitatud eelarvevahendite käsutaja kinnitas, et tal on piisav kindlus

Rahastu volitatud eelarvevahendite käsutajaks on määratud majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi peadirektor. 2021. aasta jaanuaris lõi ta üldise kindluse toetamiseks uue kontrolli ja hindamise üksuse. Auditistrateegia võeti vastu 2021. aasta detsembris. Eesmärk on hinnata, kas riigi ametiasutused on loonud oma taaste- ja vastupidavuskavade rakendamiseks nõutavad juhtimis- ja kontrollisüsteemid, et tagada komisjonile esitatud maksetaotluste seaduslikkus ja korrektsus, et kõik avastatud pettuse-, korrupsiooni-, huvide konflikt ja topeltrahastamise juhtumid parandatakse asjakohaselt ning vajaduse korral võetakse parandusmeetmeid rahastamislepingu oluliste rikkumiste kõrvaldamiseks.

Suurem osa 2021. aastast kulus selleks, et liikmesriigid tegid kavade esitamiseks ettevalmistusi ja komisjon hindas kavasid. Kui suurem osa 2021. aasta väljamakseid olid eelmaksed, siis Hispaaniale tehti 10 miljardi euro suurune ühtne otsemakse. See makse puudutas 52 vahe-eesmärgi täitmist, mis olid peamiselt seotud juba 2021. aasta teiseks kvartaliks elluviidud reformidega. Maksetaotluse hindamisel vahe-eesmärkide täitmist kinnitavatele tõendite antud positiivse hinnangu alusel oli volitatud eelarvevahendite käsutajal piisav kindlus, et 2021. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu raames tehtud makse on seaduslik ja korrektne.

⁽⁷²⁾ St kui hüvitatakse tegelikult kantud kulud või toetusõigusel põhinevad kulutused, kui õiguslikus aluses on konkreetse koguse kohta ette nähtud täpne summa: teatav summa eurodes toetuskõlbliku hektari kohta ühise põllumajanduspoliitika raames, teatav summa eurodes peretoetust lapse kohta halduskulutuste puhul või mis tahes muu ühtne määr või standardsumma või ühikukulu, mis on teatava kogusega otseselt seotud.

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct centres. You can find the address of the centre nearest you online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

On the phone or in writing

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696,
- via the following form: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_en.

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website (european-union.europa.eu).

EU publications

You can view or order EU publications at op.europa.eu/en/publications. Multiple copies of free publications can be obtained by contacting Europe Direct or your local documentation centre (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1951 in all the official language versions, go to EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

EU open data

The portal data.europa.eu provides access to open datasets from the EU institutions, bodies and agencies. These can be downloaded and reused for free, for both commercial and non-commercial purposes. The portal also provides access to a wealth of datasets from European countries.

